

EDITOR:

COEDITOR:

INTELLECTUS 2/2012

REVISTĂ DE PROPRIETATE INTELLECTUALĂ / MAGAZINE OF INTELLECTUAL PROPERTY

APARE DIN ANUL 1995

Conform Hotărârii comune a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al AȘM și Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare nr. 61 din 30 aprilie 2009 „Cu privire la rezultatele evaluării și clasificării revistelor științifice de profil”, revista „Intellectus” este acreditată în **categoria B**, la profilurile *drept, tehnică, biologie, chimie, economie*.

- 4 Republica Moldova și Uniunea Europeană au semnat
Acordul privind protecția Indicațiilor Geografice
*Republic of Moldova and European Union have signed the Agreement
on the Protection of Geographical Indications*
- DREPT DE AUTOR ȘI DREPTURI CONEXE**
COPYRIGHT AND RELATED RIGHTS
- 5 Istoria dreptului de autor în Republica Moldova
History of Copyright in the Republic of Moldova
Ion ȚIGANAȘ
- 14 Apărarea dreptului de autor și a drepturilor conexe (2)
Protection of Copyright and Related Rights (2)
Lilian PLATON
- 18 Основные юридические принципы защиты конвенционного авторского права
Basic Legal Principles of Protection of Convention Copyright
Дориан КИРОШКА
- PROPRIETATE INDUSTRIALĂ**
INDUSTRIAL PROPERTY
- 24 Strategia dezvoltării motoarelor cu combustie până în anul 2050 (2)
Combustion Engines Development Strategy until 2050 (2)
Leonid SPĂTARU
- 30 Examinarea cererilor problematice de înregistrare a desenelor și modelelor
industriale și întinderea protecției acordate
*Examination of Problematic Applications for the Registration of Industrial
Designs and Scope of Protection Afforded*
Ludmila GOREMÎCHINA, Alexandru ȘAITAN
- 42 Elaborarea și implementarea softului specializat pentru depunerea online a
cererilor de protecție a OPI
*Development and Implementation of Specialized Software for Online Filing of
Applications for the Protection of IPO*
Vitalie RUSANOVSKI, Veaceslav ONIȘORU, Vladimir DUCA
- APĂRAREA DREPTURILOR DE PI**
PROTECTION OF IP RIGHTS
- 46 Asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală
în Republica Moldova. Evoluții și provocări
*Ensuring Enforcement of Intellectual Property Rights
in the Republic of Moldova. Developments and Challenges*
Liviu SIBOV
- 51 Apărarea drepturilor de proprietate intelectuală.
Activitatea Comisiei de Contestații AGEPI
Protection of Intellectual Property Rights. Activity of AGEPI Board of Appeals
Luminița BODAREV
- PRACTICA INTERNAȚIONALĂ**
INTERNATIONAL PRACTICE
- 59 Modificări ale Legii României nr. 84/1998 cu implicații în procedura
de soluționare a contestațiilor

	<i>Amendments to the Romanian Law no. 84/1998 with Implications in the Appeal Settlement Procedure</i> Carmen SOLZARU
65	LA CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE AT THE NATIONAL COUNCIL FOR ACCREDITATION AND ATTESTATION <i>Evaluarea și acreditarea organizațiilor științifice: abordarea sistemico-sinergetică</i> <i>Evaluation and Accreditation of Scientific Organizations: Systemic-Synergetic Approach</i> Marina PIȘCENCO
71	<i>Laureații Concursului Național „Teza de doctorat de excelență a anului 2011”</i> <i>Laureates of the National Contest “Doctoral Thesis of Excellence of 2011”</i> Tatiana ROTARU
74	INOVARE ȘI TRANSFER TEHNOLOGIC INNOVATION AND TECHNOLOGY TRANSFER <i>Интеллектуальная собственность как основа инновационного развития</i> <i>Intellectual Property as a Basis for Innovative Development</i> Людмила ТОДОРОВА
80	PROPRIETATEA INTELLECTUALĂ ȘI FACTORUL UMAN INTELLECTUAL PROPERTY AND HUMAN FACTOR <i>Evoluția sistemului educațional în societatea informațională modernă</i> <i>Evolution of Education System in the Modern Information Society</i> Laura DICUSAR, Ion DICUSAR
87	TEHNOLOGII INOVATIVE INNOVATIVE TECHNOLOGIES <i>Estimarea influenței factorilor aleatorii asupra fiabilității sistemelor electrice de distribuție</i> <i>Estimating the Influence of Random Factors on the Reliability of Electric Distribution Systems</i> Victor POPESCU
94	<i>Fabricarea pâinii cu adaos de materii vegetale</i> <i>Fabrication of Bread with Addition of Plant Materials</i> Olga BOEȘTEAN, Cristina CEBAN
98	COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE SCIENTIFIC COMMUNICATIONS <i>Elaborarea tehnologiilor de obținere a preparatelor cu conținut de germaniu în baza biomasei de spirulină</i> <i>Development of Technologies for Producing Preparations Containing Germanium Based on Spirulina Biomass</i> Valeriu RUDIC, Valentina BULIMAGA, Svetlana DJUR
102	<i>Frecvența traumatismului lienal</i> <i>Lien Trauma Frequency</i> Olga BELIC, Larisa SPINEI, Efim ARAMĂ, Viorel NACU
106	JURISPRUDENȚĂ CASELAW <i>Litigii referitoare la mărcile notorii</i> <i>Disputes Related to Well-Known Trademarks</i> Rodica POPESCU, Ana ZAVALISTÎI

REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ AU SEMNAT ACORDUL PRIVIND PROTECȚIA INDICAȚIILOR GEOGRAFICE

REPUBLICA MOLDOVA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ AU SEMNAT PE 26 IUNIE CURENT, LA BRUXELLES, ACORDUL CU PRIVIRE LA PROTECȚIA INDICAȚIILOR GEOGRAFICE (IG) ALE PRODUSELOR AGRICOLE ȘI ALIMENTARE. DOCUMENTUL A FOST OFICIALIZAT ÎN TIMPUL VIZITEI DE LUCRU A PRIM-MINISTRULUI VLADIMIR FILAT LA BRUXELLES, LA EVENIMENT FIIND PREZENȚI MAI MULȚI OFICIALI EUROPENI.

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (AGEPI) a fost implicată efectiv în procesul de negocieri a Acordului cu privire la protecția Indicațiilor Geografice. Astfel, în scopul executării Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 307 din 23.04.2010 cu privire la încheierea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană referitor la protecția indicațiilor geografice ale produselor agricole și alimentare, AGEPI a publicat pentru consultări publice Listele indicațiilor geografice ale Uniunii Europene propuse spre protecție în Republica Moldova. Acestea au fost inserate într-o ediție specială a Buletinului Oficial de Proprietate Industrială (BOPI) <http://agepi.gov.md/pdf/publishing/bopi/bopi-editie-speciala-2010/BOPI-2010-editie-speciala.pdf>). De asemenea, AGEPI a asigurat examinarea indicațiilor geografice ale Uniunii Europene din

perspectiva acordării protecției acestora pe teritoriul Republicii Moldova, inclusiv a declarațiilor de opoziție formulate de către persoanele terțe interesate.

De menționat faptul că, într-un interval scurt de timp, după declararea independenței, Republica Moldova a reușit să elaboreze un cadru normativ în domeniul proprietății intelectuale armonizat cu *acquis*-ul comunitar, inclusiv pentru asigurarea protecției IG. Țara noastră dispune de un potențial considerabil în domeniul de producere a vinurilor și a altor produse eligibile pentru a purta indicații geografice și denumiri de origine. Valorificarea acestui potențial necesită eforturi conjugate ale producătorilor și asociațiilor autohtone în vederea înregistrării IG și denumirilor de origine în conformitate cu Legea nr. 66-XVI din 27 martie 2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate.

Cu siguranță, semnarea Acordului între Guvernul Republicii Moldova și Uniunea Europeană cu privire la protecția indicațiilor geografice pentru produsele agricole și alimentare va contribui la recunoașterea produselor moldovenești cu IG și DO pe piața europeană și la promovarea exportului unor asemenea produse, care au un potențial sporit de comercializare, comparativ cu cele obișnuite.

Serviciul de presă AGEPI

ISTORIA DREPTULUI DE AUTOR ÎN REPUBLICA MOLDOVA

DR. ÎN DREPT ION ȚIGANAȘ,
VICEDIRECTOR GENERAL, AGENȚIA DE STAT
PENTRU PROPRIETATEA INTELLECTUALĂ (AGEPI)

IDEEA DE A REALIZA O INCURSIUNE ÎN ISTORIA DREPTULUI DE AUTOR A REPUBLICII MOLDOVA NU ESTE UNA TOCMAI NOUĂ, IAR REȚINEREA ERA MOTIVATĂ DE PRESIUNEA PSIHOLOGICĂ CE CARACTERIZEAZĂ ACEST EXERCİȚIU ȘI DE TEMEREA DE A TRATA CU SUPERFICIALITATE UNELE EVENIMENTE IMPORTANTE SAU, ÎN GENERAL, DE A ELOGIA ALTE CAZURI PE CARE ISTORIA NU AR FI ATĂT DE DISPUSĂ SĂ LE SCOATĂ DE PE RAFTURILE SALE PRĂFUITE.

Astfel, trebuie să recunoaștem că domeniul dreptului de autor nu a reprezentat o prioritate pentru domnitorii sau divanele boierești, care au administrat pe parcursul perioadei antice și medievale teritoriul de astăzi al Republicii Moldova. Anumite prevederi au fost introduse în legislație abia în sec. XIX, atunci când, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, a fost adoptată *Legea presei*.¹ Acest act a apărut destul de târziu, dacă luăm în considerare faptul că legiuitorul s-a inspirat în mare măsură din *Legea Franței* promulgată în anul 1793. Oricum, *Legea presei* declara pentru prima dată că autorii se vor bucura, pe tot parcursul vieții, de dreptul exclusiv de a reproduce și de a vinde operele lor pe întreg teritoriul țării. După decesul autorilor, moștenitorii beneficiau de aceleași drepturi pe o perioadă de 10 ani, după care opera devenea un bun public și fiecare cetățean era liber de a-l reproduce. Aceeași *Lege* stipula că „toate aceste drepturi se încheazășiuesc și

autorilor, compozitorilor, desenatorilor, traducătorilor din statele străine, care cu reciprocitate vor închezășui, în coprinsul teritoriilor lor, proprietatea literară”.

Ca orice act normativ care se respectă, *Legea presei* prevedea și pedepse pentru cei care încalcă drepturile autorilor, de altfel, destul de aspre pentru acea vreme. Astfel, orice valorificare a operei fără acordul autorului se considera infracțiune și se pedepsea cu confiscarea întregului tiraj al operei și aplicarea unei amenzi echivalente cu prețul a 1000 de exemplare ale ediției originale.

În același context, continuând și dezvăluind prevederile *Legii presei*, *Legea asupra proprietății literare și artistice*² prevedea că „dreptul de proprietate literară și artistică, adică proprietatea creațiilor intelectuale, este respectat și garantat, fără îndeplinirea nici unei formalități sau înregistrări și fără efectuarea nici unui depozit, atât românilor, cât și străinilor, în mod egal”. Această *Lege* extindea categoriile de drepturi de care putea beneficia autorul, inclusiv dreptul exclusiv de a publica, reprezenta sau executa opera, de a autoriza traducerile, adaptările și reproducerile în orice mod, de a exploata personal sau de a vinde operele, de a le dăruia sau de a le transmite prin testament pe o perioadă extinsă până la 30 de ani. De asemenea, *Legea* în cauză re-

¹ *Legea presei*, 01 aprilie 1862, *Monitorul Oficial al României nr. 81/13 aprilie 1862*

² *Legea asupra proprietății literare și artistice*, 28 iunie 1923, *Monitorul Oficial al României nr. 68 din 28 iunie 1923*

glementează în detaliu operele literare, dramatice, muzicale, artistice, traducerile, operele de serviciu, precum și operele excluse de la protecția dreptului de autor.

Pe cât de amplu și profesionist erau reglementate relațiile dreptului de autor la începutul sec. XX, pe atât de rezervată a fost atitudinea autorităților față de acestea la mijlocul veacului trecut. Fiind niște drepturi private, în perioada sovietică dreptul de autor și drepturile conexe erau marginalizate sau chiar ignorate cu desăvârșire. Atestarea acestei situații poate fi confirmată atât prin statutul deplorabil al autorilor, cât și prin lipsa completă a reglementărilor legale în acest sens. Astfel, primele documente cu caracter normativ au fost aprobate abia la începutul anilor '60.

Aprobarea Codului civil și a Codului penal nu au schimbat radical atmosfera din domeniul dreptului de autor, marcată de dominarea normelor dreptului public asupra celor private. De exemplu, crearea unei opere nu prezuma pentru autor anumite drepturi morale și patrimoniale cu caracter exclusiv, legătura dintre autor și creația sa limitându-se la unele beneficii morale minore, în special la dreptul de a se considera autor al operei. Astfel, drepturile patrimoniale exclusive erau transferate din start în proprietatea întreprinderii al cărei angajat era autorul, adică în proprietatea publică a statului.

Codul civil al URSS asigura un nivel scăzut de protecție pentru obiectele dreptului de autor, iar drepturile interpreților și ale altor subiecți ai drepturilor conexe nici nu erau reglementate. Mai mult ca atât, legislația civilă s-a îngrijit în mod special de reglementarea contractelor de autor tipizate, care aveau un caracter normativ, precum și de tarifele fixe ale remunerației de autor, lăsând fără tratare statutul juridic al unor obiecte ale dreptului de autor, excepțiile și limitările drepturilor patrimoniale, sistemul de gestiune colectivă sau măsurile juridice de protecție a operelor.

În același timp, deși art. 1411 al *Codului penal* sovietic prevedea sancționarea pentru încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe, totuși aceasta normă a rămas neaplicată; din momentul adoptării s-au înregistrat doar câteva cazuri de trageră la răspundere penală în baza acestor prevederi (în aceeași perioadă, în SUA erau intentate aproximativ 2500 de dosare penale anual). În consecință,

nivelul pirateriei în țările care au implementat și aplicat efectiv măsurile penale prevăzute pentru combaterea fenomenului pirateriei era de doar 10-20%, pe când în orice țară din sistemul socialist, la începutul anilor '90, acest nivel depășea cota de 73%.

Aderarea Uniunii Sovietice la Convenția mondială cu privire la drepturile de autor a constituit un bun prilej pentru modificarea și completarea unor acte interne. Astfel, dacă până la aderare operele autorilor străini în URSS nu se bucurau de nici o protecție în baza Codului civil din 1964, respectiv aceste opere puteau fi valorificate liber pe întreg teritoriul Uniunii Sovietice, fără acordul autorului și fără plata remunerației de autor, atunci, odată cu semnarea Convenției mondiale, valorificarea operelor autorilor străini devenea posibilă doar în baza încheierii unui contract, plătindu-se respectiv remunerația de autor. În plus, dacă până la aderare durata protecției dreptului de autor în URSS era de 15 ani, după semnarea actului în cauză această perioadă s-a extins până la 25 de ani după decesul autorului.

Odată cu destrămarea URSS, fiecare dintre noile state independente urma să-și dezvolte propriul sistem de protecție a dreptului de autor, în corespundere cu tradițiile interne și cu prevederile convențiilor internaționale din domeniu.

Republica Moldova, în urma proclamării independenței în 1991, avea nevoie de o nouă legislație, care să excludă monopolul statului asupra mai multor activități cu caracter privat și să stabilească principiile economiei de piață.

Prima reglementare privind dreptul de autor pe plan intern a fost consfințită chiar în *Legea fundamentală a Republicii Moldova*, care garantează libertatea creației artistice, literare și științifice³; în același timp, drepturile autorilor, interesele lor morale și materiale ce apar în legătură cu diverse genuri de creație intelectuală sunt apărute de lege. Potrivit aceleiași norme, Republica Moldova se obligă să păstreze, să dezvolte și să propage realizările culturii și ale științei naționale și mondiale.

Proclamarea proprietății private și garantarea drepturilor fundamentale ale omului au reprezentat principiile de bază, care au facilitat reformarea

³ Spre deosebire de constituțiile Republicii Moldova, SUA, Germaniei, Argentinei sau Braziliei, care garantează protecția dreptului de autor, în Constituția Franței sau în cea a României nu sunt stabilite anumite garanții directe.

radicală a cadrului normativ privind dreptul de autor și drepturile conexe. Astfel, la doar câteva luni de la intrarea în vigoare a Constituției Republicii Moldova, a fost adoptată *Legea nr. 293/1994 privind dreptul de autor și drepturile conexe* (în continuare – *Legea nr. 293/1994*).⁴ Acest document, apărut în perioada schimbărilor și instabilității politice, economice, juridice și sociale, a însemnat o nouă etapă în dezvoltarea dreptului de autor și a constituit un punct de pornire în vederea reglementării noilor relații din acest domeniu.

Deși unele aspecte ale dreptului de autor și-au găsit reglementare încă în actele normative elaborate în sec. XIX, iar legislația sovietică a prevăzut un capitol separat în Codul civil, totuși putem considera că *Legea nr. 293/1994* a constituit primul act normativ din domeniul proprietății intelectuale adoptat în conformitate cu standardele internaționale și primul document care oferea drepturi și posibilități egale atât autorilor și titularilor de drepturi din Republica Moldova, cât și celor străini.

Noul act normativ a generat schimbări esențiale în domeniu, stabilindu-se un regim juridic modern de protecție a dreptului de autor, diferit de reglementările sovietice. La elaborarea acestei Legi, s-a ținut cont de dispozițiile convențiilor internaționale din domeniu și de prevederile directivelor europene, în vigoare la data elaborării. *Legea nr. 293/1994* a constituit un stimulente al activității de creație, autorii redevenind subiecții principali ai relațiilor din domeniul dreptului de autor. Astăzi, la o distanță de două decenii, decizia din 1994 pare a fi una ordinară, însă la acea vreme adoptarea respectivului act a însemnat un pas important spre democratizarea societății, realizat de Parlamentul Republicii Moldova. Astfel, autorilor li s-a garantat protecția drepturilor morale, indiferent de faptul dacă li se transmiteau și anumite drepturi patrimoniale, li s-au instituit drepturi exclusive privind administrarea creației lor, precum și dreptul de a solicita o remunerație materială echitabilă pentru valorificarea operelor create de ei.

Fiind elaborată în spiritul *sistemului droit d'auteur*, *Legea nr. 293/1994* se apropia și prin conținut, și prin formă de actele de specialitate europene, reglementând, în principal:

- limitele și criteriile protecției dreptului de autor și drepturilor conexe;
- operele protejate și cele excluse de la protecția dreptului de autor;
- drepturile subiective de autor;
- termenii de protecție a drepturilor patrimoniale de autor;
- excepțiile și limitările drepturilor patrimoniale de autor;
- transmiterea drepturilor de autor;
- sistemul de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor;
- măsurile de asigurare a drepturilor etc.

Totodată, normele Legii nr. 293/1994 corespundea și prevederilor Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice, chiar dacă Republica Moldova a ratificat-o abia către mijlocul anului următor.

Proclamarea independenței a permis țării noastre, în calitate sa de subiect al dreptului internațional, să participe la procesul de elaborare, negociere, semnare și ratificare a tratatelor internaționale⁵ în domeniul dreptului de autor. De remarcat faptul că primul act internațional ratificat de Republica Moldova nu a fost Convenția de la Berna, cum era de așteptat, ci *Convenția mondială cu privire la drepturile de autor*.⁶

Convenția mondială a jucat un rol esențial în protecția drepturilor autorilor din Republica Mol-

⁴ *Legea nr. 293-XIII privind dreptul de autor și drepturile conexe*, 23 noiembrie 1994, *Monitorul Oficial nr. 013, 02 martie 1995*

⁵ Acordul privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț, 15 aprilie 1994; Hotărârea Parlamentului cu privire la aderarea Republicii Moldova la Convenția internațională pentru ocrotirea drepturilor interpreților, a producătorilor de fonograme și a organizațiilor de difuziune, 22.06.95, *Monitorul Oficial 40/453, 20.07.1995*; Hotărârea Parlamentului pentru ratificarea Acordului OMPI privind dreptul de autor, 28.01.98, *Monitorul Oficial 14-15/75, 26.02.1998*; Hotărârea Parlamentului pentru ratificarea Acordului OMPI cu privire la interpretări și fonograme, 28.01.98, *Monitorul Oficial 14-15/75, 26.02.1998*; Hotărârea Parlamentului pentru ratificarea Acordului privind colaborarea în domeniul protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe, 25.11.98, *Monitorul Oficial 109-110/671, 10.12.1998*; Hotărârea Parlamentului cu privire la aderarea Republicii Moldova la Convenția privind protecția producătorilor de fonograme împotriva reproducerii neautorizate a fonogramelor lor, 10.02.2000, *Monitorul Oficial 19-20/117, 24.02.2000*; Hotărârea Guvernului cu privire la aderarea Republicii Moldova la Hotărârea Consiliului șefilor de guverne al Comunității Statelor Independente cu privire la Regulile controlului vamal asupra trecerii peste frontieră a mărfurilor ce conțin obiecte ale proprietății intelectuale, 19.08.2002, *Monitorul Oficial 122-123/1221, 29.08.2002*

⁶ Prin Hotărârea Parlamentului nr. 1318-XII din 02.03.1993, Republica Moldova a ratificat Convenția mondială cu privire la drepturile de autor, din 06.09.1952

dova peste hotare, fiind la acel moment unica reglementare la scară internațională menită să apere interesele autorilor autohtoni. Această situație a existat pe parcursul a doi ani, până la 22.06.1995, când a fost semnată *Convenția de la Berna cu privire la protecția operelor literare și artistice*. Odată cu ratificarea acestui act, care oferă drepturilor de autor o protecție mai amplă și mai efectivă, rolul Convenției mondiale cu privire la dreptul de autor a devenit ne semnificativ. Reglementările cuprinse în Convenție mai sunt valabile pentru operele autorilor din Republica Moldova valorificate în statele ce au aderat la Convenția mondială, dar care nu au semnat deocamdată Convenția de la Berna.

Un alt eveniment important pentru Republica Moldova l-a constituit aderarea la *Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intellectuale*⁷, instituție fondată cu scopul de contribui plener la protecția drepturilor de autor ale creatorilor și inventatorilor din întreaga lume, asigurându-le recunoașterea proprietății intelectuale la scară mondială și, respectiv, remunerația cuvenită pentru activitatea lor. Ulterior, OMPI a devenit una din cele 16 agenții specializate din sistemul ONU, având mandatul statelor membre ale ONU de a se preocupa de administrarea problemelor legate de proprietatea intelectuală. Acordul semnat în acest sens între ONU și OMPI a intrat în vigoare la 17 decembrie 1974 și prevede domeniul de activitate, funcțiile și condițiile în care OMPI va fi pusă în legătură cu ONU.

În plan regional, Comunitatea Statelor Independente a întreprins mai multe tentative de reglementare a unor norme referitoare la protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe. Clauzele formulate în aceste acte comportă, în mare parte, un caracter de blanchetă, făcând trimitere la convențiile internaționale multilaterale din domeniu. Semnarea celor trei acorduri menționate a avut drept scop stabilirea unor clauze specifice acestei regiuni, preluându-se modelul Americii de Sud sau al Africii.

Necesitatea elaborării acordurilor CSI a fost determinată de completarea unui gol, rezultat în urma destrămării URSS și proclamării independenței unor

noi state în această regiune, cu atât mai mult cu cât, la acea vreme, unele state⁸ nu ratificaseră încă nicio convenție internațională din domeniul dreptului de autor sau al drepturilor conexe.

Inițial, *Acordul cu privire la colaborarea în domeniul protecției dreptului de autor și drepturilor conexe*⁹ recomandă statelor să depună eforturile necesare în vederea elaborării și adoptării unor proiecte de legi care să asigure ocrotirea dreptului de autor și a drepturilor conexe conform cerințelor prevăzute de convențiile internaționale, să combată în mod hotărât utilizarea ilegală a obiectelor dreptului de autor.

Semnarea acordului în cauză a contribuit la crearea primelor societăți de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor din statele CSI, precum și la încheierea acordurilor de colaborare¹⁰

⁸ Armenia, Kirghizstan și Turkmenistan

⁹ Acordul a fost semnat la Moscova, la 24 septembrie 1993, iar exemplarul original se păstrează în arhiva Guvernului Republicii Belarus. Republica Moldova a fost ultima țară care a ratificat Acordul (Hotărârea Parlamentului nr. 206-XIV din 25.11.98, în vigoare din 09.04.1999)

¹⁰ Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Agenția Națională a Drepturilor de Autor a Republicii Armenia în domeniul administrării pe principii colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1998; Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Departamentul privind protecția dreptului de autor și a drepturilor conexe din cadrul Ministerului Culturii și Informației a Republicii Tadjikistan în domeniul administrării pe principii colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1995; Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Agenția de Stat a Drepturilor de Autor a Republicii Georgia în domeniul administrării pe principii colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1995; Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Asociația obștească republicană Societatea autorilor din Kazahstan în domeniul administrării pe principii colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1998; Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Agenția de Stat a Drepturilor de Autor a Ucrainei în domeniul protecției drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1996; Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Comitetul pentru dreptul de autor și drepturile conexe din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Belarus în domeniul administrării pe principii colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1997; Convenția bilaterală dintre Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor a Republicii Moldova și Societatea Autorilor din Federația Rusă în domeniul administrării pe principii colective a drepturilor patrimoniale de autor și conexe și acordarea asistenței juridice reciproce din 1995

dintre ele privind soluționarea problemelor referitoare la evitarea dublei impuneri a remunerației de autor, determinarea ordinii decontărilor reciproce și realizarea acțiunilor de înfăptuire a acestora în termen.

Ulterior, în scopul elaborării unor forme coordonate și stabilirii unor metode de interacțiune în domeniul protecției și apărării proprietății intelectuale, statele au semnat *Acordul de colaborare pentru combaterea încălcărilor drepturilor în domeniul proprietății intelectuale*¹¹, prin intermediul căruia și-au asumat obligația să colaboreze în problemele prevenirii, descoperirii, combaterii și anchetării încălcărilor dreptului de autor și să pună în aplicare proceduri care ar acorda autorităților vamale dreptul de a suspenda circulația peste frontierele vamale a mărfurilor fabricate și/sau achiziționate prin încălcarea dreptului de autor. Prin același act, statele urmau să elaboreze și să pună în aplicare norme contravenționale și penale privind prevenirea și combaterea încălcării drepturilor de proprietate intelectuală și au instituit o Comisie mixtă de lucru a statelor membre la respectivul Acord¹².

După aprobarea Acordurilor menționate, a fost necesară elaborarea *Regulilor controlului vamal asupra trecerii peste frontiera vamală a mărfurilor ce conțin obiecte ale proprietății intelectuale*¹³ și crearea Registrului obiectelor de proprietate intelectuală în scopul controlului vamal.

Parte componentă a Acordului este, de asemenea, opinia separată a Guvernului Republicii Moldova, potrivit căreia aceste Regulii vor avea putere juridică pentru țara noastră doar după ratificarea Acordului de colaborare pentru combaterea încăl-

cării drepturilor în domeniul proprietății intelectuale, din 6 martie 1998.

Cu regret, nici acest act, nici celelalte acorduri semnate anterior în cadrul CSI nu au devenit un promotor efectiv al dezvoltării și protecției dreptului de autor în regiune, iar unele reglementări nici nu au fost executate. Astfel, chiar dacă, în linii mari, legislația națională a statelor CSI în domeniul dreptului de autor este armonizată cu cea internațională, totuși, această regiune rămâne a fi etichetată ca fiind una dintre cele mai prielnice zone pentru afaceri ilegale cu obiecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe.

Semnarea de către Republica Moldova a tratatelor internaționale era urmată de modificarea legislației interne în spiritul actelor respective. Astfel, primele completări ale Legii nr. 293/1994 au fost realizate după ratificarea Convenției de la Roma și a Tratatelor OMPI din 1996, norme care urmau să corespundă „erei digitale”, în particular prin introducerea de noi categorii de drepturi legate de valorificarea operelor în mediul digital (inclusiv cel interactiv), de extinderea nivelului de protecție, de sistematizarea normelor juridice, de specificarea conținutului limitărilor și excepțiilor. De exemplu, prin Legea nr. 1268-XV din 25.07.02 a fost introdus art. 37/1 *Eludarea mijloacelor tehnice de protecție a dreptului de autor și a drepturilor conexe și înlăturarea sau schimbarea informației privind administrarea drepturilor de autor și a drepturilor conexe*, acțiunile specificate de acesta sancționându-se și conform Codului contravențional și Codului penal, prin modificarea ulterioară a acestora.

Concomitent cu acest proces, de câțiva ani Republica Moldova este implicată într-un amplu program de armonizare legislativă în corespundere cu directivele europene. Inițial, au fost promovate proiecte de acte normative separate privind modificarea unor norme concrete ale Legii dreptului de autor¹⁴; ulterior, însă, după o analiză complexă

¹¹ Acordul a fost semnat la Moscova la 6 martie 1998, iar pentru Republica Moldova a intrat în vigoare prin Hotărârea Guvernului nr. 1245 din 15.11.2001, Monitorul Oficial 141-143/1299 din 22.11.2001

¹² Prin Hotărârea Guvernului nr. 442 din 16.06.2011, Guvernul Republicii Moldova a aprobat Acordul privind colaborarea în domeniul protecției juridice și apărării proprietății intelectuale și crearea Consiliului Interstatal pentru problemele protecției juridice și apărării proprietății intelectuale, semnat la Sankt-Petersburg la 19 noiembrie 2010, Monitorul Oficial 103-106/506 din 24.06.2011

¹³ Hotărârea Consiliului șefilor de guverne al Comunității Statelor Independente cu privire la Regulile controlului vamal asupra trecerii peste frontiera vamală a mărfurilor ce conțin obiecte ale proprietății intelectuale din 28.09.2001 a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 1094 din 19.08.2002, Monitorul Oficial 122-123/1221 din 29.08.2002

¹⁴ Primul exemplu a fost Legea nr. 205-XVI din 28.07.2005 de modificare a art. 17 al Legii nr. 293/1994, care menționa că termenul de protecție a drepturilor patrimoniale de autor se extinde pe durata vieții autorului și 70 de ani după decesul acestuia. Prin această modificare, Republica Moldova a devenit primul stat membru al CSI care a introdus, în conformitate cu Directiva Consiliului nr. 93/98/CEE din 29 octombrie 1993 privind armonizarea duratei de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe, noul termen de protecție a dreptului de autor

a legislației, s-a decis instituirea unui grup de lucru pentru a elabora un act normativ nou, care să reglementeze toate relațiile juridice privind dreptul de autor și drepturile conexe, în baza tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și a directivelor europene.

Considerăm important faptul că în procesul de elaborare a noului act s-a ținut cont și de specificul sistemului național de drept, instituindu-se norme echilibrate privind limitele protecției drepturilor autorilor, precum și temeiurile și formele de utilizare a acestor drepturi.

În anul 2001 au fost adoptate câteva acte importante pentru dezvoltarea dreptului de autor în Republica Moldova. În acest context, reiterăm regretul pentru faptul că, după proclamarea independenței, Republica Moldova a preluat modelul sovietic de gestiune colectivă a drepturilor patrimoniale de autor. La baza acestui model au fost puse câteva principii de bază, precum:

- gestionarea drepturilor de către o singură organizație;
- doar autoritatea de stat, responsabilă de reglementarea politicii de stat în domeniul dreptului de autor, avea dreptul de administrare a drepturilor;
- excluderea negocierilor directe dintre societățile de gestiune colectivă și utilizatorii obiectelor dreptului de autor;
- implicarea statului în stabilirea tarifelor remunerației de autor, chiar dacă drepturile de autor sunt considerate drepturi private, iar relațiile din domeniu sunt reglementate de normele dreptului privat.

Acest handicap a fost înlăturat parțial în 2001, prin modificarea statutului juridic al Agenției de Stat pentru Drepturile de Autor, inclusiv excluderea funcției de gestiune colectivă și transferul ei către autori și organizațiile care pot administra drepturile autorilor. Concomitent cu modificarea Legii nr. 293/1994, Guvernul Republicii Moldova a aprobat în 2001 *Regulamentul cu privire la tarifele minime ale remunerației de autor*¹⁵, care a pus bazele unui sistem diferit de cel existent, deși s-a menținut implicarea statului în relațiile private dintre autori și utilizatori.

¹⁵ Hotărârea Guvernului nr. 641 din 12.07.2001 cu privire la tarifele minime ale remunerației de autor, *Monitorul Oficial* 81-83/682 din 20.07.2001

În pofida acestor modificări, sistemul gestiunii colective nu a obținut rezultate spectaculoase, rămânând a fi cel mai puțin reformat domeniu al dreptului de autor, ceea ce creează bariere de interacțiune dintre autori și societățile de gestiune colectivă, dintre acestea din urma și utilizatorii de drepturi. Drept consecință a acestui sistem defectuos, autorii și titularii de drepturi nu sunt mulțumiți de modul de administrare a drepturilor lor, iar mediul privat și alți beneficiari au pretenții majore privind transparența procesului de gestiune, forma de colaborare cu asociațiile autorilor, modul și criteriile de stabilire a tarifelor remunerației de autor.

Considerăm că este de datoria statului să perfecționeze și să dezvolte sistemul de gestiune colectivă, prin modificarea legislației din domeniu și prin introducerea instrumentelor legale privind controlul public asupra colectării și distribuirii remunerației de autor de către membrii societății respective și de către autoritatea publică responsabilă de monitorizarea activității organizațiilor de gestiune colectivă.

În aceeași ordine de idei, art. 8 al Legii nr. 293/1994 prevedea posibilitatea înregistrării de stat a obiectelor dreptului de autor și a drepturilor conexe la Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor, în urma căreia titularului de drepturi i se elibera un certificat ce confirma numele autorului operei înregistrate și al deținătorului de drepturi patrimoniale asupra acesteia. Posibilitatea înregistrării operelor este improprie sistemului continental de drept; de altfel, și Convenția de la Berna, în art. 5, recomandă statelor să evite introducerea oricăror proceduri administrative sau formalități pentru constatarea dreptului de autor. În pofida acestui fapt, Parlamentul Republicii Moldova a decis menținerea sistemului de înregistrare de stat a operelor, cu condiția ca această procedură să nu fie una obligatorie. Astfel, în legislația Republicii Moldova, ca și în cea a României, este prevăzut dreptul înscrierii facultative a operelor în Registrul de Stat administrat de Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor. Sistemul menționat este caracteristic și altor țări, cu unele mici diferențieri. În Statele Unite ale Americii, de exemplu, dreptul de autor se protejează din momentul creării operei, în conformitate cu Convenția de la Berna, însă, în eventualitatea unui litigiu judiciar, titularul de drepturi va fi obligat să prezinte certificatul de

înregistrare a operei, procedură efectuată de către Biblioteca Congresului SUA. În unele țări europene, înregistrarea obiectelor dreptului de autor și conex este realizată de către societățile de gestiune colectivă sau birourile notariale.

Considerăm că decizia legiuitorului moldovean de a păstra sistemul de înregistrare a operelor este întemeiată și morală, cel puțin, din următoarele considerente:

- înregistrarea este benevolă și nu impune titularul drepturilor să o efectueze;
- actualmente, autorii și titularii de drepturi dispun de un volum limitat de informații privind protecția dreptului de autor, fapt ce poate dezvolta abuzuri juridice din partea utilizatorilor operelor lor;
- înregistrarea reprezintă pentru autori o garanție ce rezultă din art. 33 al Constituției;
- certificatul de înregistrare constituie o probă într-un eventual litigiu de judecată;
- procedura de înregistrare este rapidă și necostisitoare.

Însă până în anul 2001 nu a existat un mecanism legal privind procedura de înregistrare, chiar dacă legiuitorul a prevăzut o asemenea posibilitate în Lege. Acest vid juridic a fost înlăturat prin aprobarea *Regulamentului cu privire la înregistrarea de stat a operelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe*¹⁶, iar în legătură cu intrarea în vigoare a Legii nr. 139/2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe, precedentul Regulament a fost abrogat și substituit cu un nou act¹⁷, care a intrat de curând în vigoare.

Al treilea val de modificări și completări în materie legislativă se identifică cu anii 2002-2005, perioadă în care a fost aprobat un set întreg de acte normative ce vizează în special asigurarea drepturilor de autor. Menționăm faptul că primele „reglementări-enforcement” în Republica Moldova au fost realizate anume în domeniul dreptului de autor, titularul de drepturi având acum la dispoziție toate formele de protecție a drepturilor pentru a solicita atragerea infractorului la răspundere civilă, contravențională și penală.

¹⁶ Hotărârea Guvernului nr. 901 din 28.08.2001 cu privire la înregistrarea de stat a operelor ocrotite de dreptul de autor și drepturile conexe, *Monitorul Oficial 108-109/951 din 06.09.2001*

¹⁷ Hotărârea Guvernului nr. 89 din 10.02.2012 privind înregistrarea obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe, *Monitorul Oficial 34-37/114 din 17.02.2012*

Astfel, lista actelor privind dreptul de autor în Republica Moldova este completată de *Legea cu privire la difuzarea exemplarelor de opere și fonograme*¹⁸, care reglementează un cerc mai restrâns de drepturi și care a fost elaborată în rezultatul ratificării Convenției de la Geneva privind protecția drepturilor producătorilor de fonograme împotriva reproducerii neautorizate a fonogramei lor, „Tratatelor-Internet” și Acordului TRIPS. Legea nr. 1459/2002 intervine pentru a stabili măsuri eficiente de protecție a obiectelor dreptului de autor și drepturilor conexe. În urma realizării unor studii în domeniu, precum și ținând cont de experiența statelor UE și a țărilor vecine¹⁹, Republica Moldova a adoptat sistemul de evidență a distribuției exemplarelor de opere și fonograme prin intermediul marcajelor de control²⁰ sau hologramei. Acest instrument reprezintă o măsură administrativă capabilă să ofere o protecție adecvată autorilor, interpreților și producătorilor de fonograme împotriva reproducerii, distribuției și utilizării ilegale a obiectelor drepturilor de autor și conexe.

Implementarea în legislația națională a sistemului marcajelor de control a fost determinată de reglementarea relațiilor persoanelor juridice și fizice – subiecți ai activității de întreprinzător, a căror activitate constă în distribuirea exemplarelor de opere și fonograme.

Hograma este, înainte de toate, o garanție pentru consumatori că vor cumpăra un produs licențiat, ea confirmând legalitatea comercializării exemplarelor de opere și fonograme pe care este aplicată. În același timp, pentru instituțiile de control prezența marcajului de control este un indica-

¹⁸ Legea nr. 1459-XV din 14.11.2002 cu privire la difuzarea exemplarelor de opere și fonograme, *Monitorul Oficial 11-13/42 din 31.01.2003*

¹⁹ Legislația României prevede aplicarea marcajelor de control pe fiecare exemplar de operă sau fonogramă în baza Deciziei nr. 6 din 30.10.2000 pentru aprobarea Normelor metodologice privind condițiile de eliberare și de aplicare a marcajului distinctiv, precum și modelul acestuia. Același sistem a fost implementat și în Ucraina, însă conform opiniei unor specialiști nu a avut randamentul necesar să neutralizeze eficient fenomenul pirateriei.

²⁰ Marcajul de control are forma unei etichete de model unic sub formă de imagine tridimensională, cu un nivel special de protecție pe partea exterioară, realizată pe un suport autoadeziv și autodistructiv, având înscris pe ea un cod alfanumeric ce reprezintă seria și numărul înregistrării exemplarului de operă sau de fonogramă.

tor care deosebește un produs valorificat legal de unul contrafăcut.

După un deceniu de la implementarea Legii nr. 1459/2002 putem afirma cu toată certitudinea că marcajele de control au constituit o măsură eficientă de combatere a pirateriei care, concomitent cu modificările la Codul contravențional și Codul penal, au influențat pozitiv sistemul dreptului de autor și au condus la reducerea substanțială a indicelui pirateriei, în special a pirateriei audio și video. Astfel, începând cu anul 2004, Alianța Internațională a Proprietății Intellectuale a exclus Republica Moldova din „*Special 301 report*”, document care constată indicatorii pirateriei din toată lumea, incluzând lista statelor afectate de fenomenul pirateriei, completată la începutul fiecărui an.

Însă, după cum am menționat mai sus, introducerea marcajelor de control a fost determinată de pirateria pe suporturi materiale (casete audio și video, compact-discuri etc.), modalitate puțin utilizată în prezent, în legătura cu apariția calculatoarelor și dezvoltarea Internetului.

exemplarelor de opere sau fonograme. *Codul cu privire la Contravențiile Administrative* din 1985 stabilea penalități pentru încălcarea dreptului de autor, însă în noile condiții economice acestea deveneau derizorii și neînsemnate²¹. Astfel, în 2003 s-a propus modificarea art. 512 al Codului, care prevedea aplicarea pentru persoanele fizice a unei amenzi în mărime de la 100 până la 200 de unități convenționale, iar pentru persoanele cu funcții de răspundere – de la 200 până la 500 de unități convenționale, cu confiscarea obiectului care a constituit instrumentul comiterii sau obiectivul nemijlocit al contravenției administrative. Încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe ce nu cauzează prejudicii mari sau deosebit de mari a fost păstrată și în varianta nouă a *Codului Contravențional al Republicii Moldova*.

Așa cum menționam anterior, aplicarea răspunderii contravenționale reprezintă și astăzi unul dintre mijloacele cele mai eficiente pentru combaterea contrafacerii și pirateriei.

S-a constatat, însă, că aplicarea pedepsei contra-

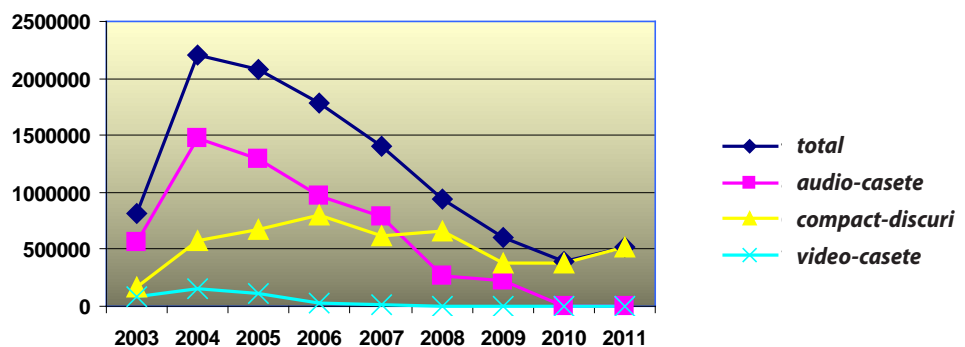

Fig. 1. Numărul marcajelor de control eliberate titularilor de drepturi

Putem, deci, concluziona că marcajele de control au intervenit în perioada în care pirateria pe suporturi materiale era cea mai importantă formă de valorificare ilegală a operelor și fonogramelor, iar odată cu dezvoltarea noilor tehnologii informaționale rolul acestora este tot mai nesemnificativ. Identificarea unui instrument similar pentru combaterea pirateriei online ar constitui un succes substanțial într-o lume digitalizată.

În condițiile implementării marcajelor de control, a fost imperios necesar de a stabili și unele pedepse pentru cazurile de valorificare ilegală a

venționale era uneori insuficientă pentru a corecta și preveni încălcarea dreptului de autor. În unele cazuri, prejudiciul cauzat titularilor de drepturi se încadra în noțiunea de „proporții deosebit de mari” și atunci calificarea faptei potrivit Codului contravențional nu era echitabilă și nu descuraja repetarea

²¹ Potrivit prevederilor inițiale ale art. 512 al Codul cu privire la Contravențiile Administrative din 1985, cu modificările ulterioare, contravenientul era pedepsit cu amendă de până la 30 de salarii minime (Legea nr. 51-XIII privind modificarea și completarea unor acte legislative din 14.04.1994, *Monitorul Oficial* 6-7 din 1994)

acesteia. În același timp, unele persoane ce urmau să fie pedepsite contravențional reușeau să se eschiveze prin utilizarea unor diverse mijloace.

Situația dată a impus legiuitorul să adopte modificări la sistemul de protecție a dreptului de autor, fiind astfel reglementată și răspunderea penală pentru aceleași încălcări în condițiile cauzării de prejudicii mari și deosebit de mari titularilor de drepturi.

De asemenea, semnarea Acordului TRIPS a impulsionat apariția normei penale, document care recomandă țărilor să vegheze ca, în cazul pirateriei în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe la scară comercială, persoana care comite acest lucru să fie supusă unei proceduri penale și pedepsită cu închisoarea sau cu amenzi suficient de mari pentru a descuraja repetarea acestor fapte.

Așadar, s-a propus modificarea *Codului penal*, prin includerea art. 185/1 „Încălcarea dreptului de autor și a drepturilor conexe”, care să prevadă răspunderea penală pentru cazurile însușirii dreptului la paternitate sau altă violare a drepturilor de autor și a drepturilor conexe, dacă valoarea drepturilor violate sau valoarea exemplarului licențiat este de proporții mari. Această normă urmează să fie încadrată în mod necesar în capitolul „Infrațiuni contra proprietății”, confirmând o dată în plus faptul că drepturile de autor, ca, de altfel, și celelalte drepturi de proprietate intelectuală, sunt considerate drepturi private.

Un element nou în abordarea problemei în cauză îl constituie pedeapsa aplicată: pentru persoana fizică – amendă în mărime de la 800 până la 5000 de unități convenționale sau muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 până la 240 de ore, sau închisoare de la 3 până la 5 ani; pentru persoana juridică – amendă în mărime de la 2000 până la 10000 de unități convenționale, cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 1 până la 5 ani.

Cadrul normativ privind dreptul de autor în Republica Moldova nu se rezumă doar la actele menționate anterior; acestea se completează cu norme ce se regăsesc în unele legi speciale²².

²² Legea privind activitatea editorială, Legea privind activitatea arhitecturală, Legea cu privire la publicitate, Legea presei, Legea cu privire la cinematografie, Legea cu privire la biblioteci, Codul vamal, Codul audiovizualului etc.

Dezvoltarea relațiilor sociale, apariția noilor forme de comunicație, valorificarea sateliților, extinderea Internetului și a sistemului digital reprezintă niște pași uriași în dezvoltarea omenirii, însă pentru protecția dreptului de autor toți acești factori presupun o abordare complexă. Caracterul pozitiv se evidențiază prin faptul că, datorită acestor salturi, obiectele dreptului de autor devin cunoscute societății mondiale într-un timp scurt și pot căpăta o notorietate rapidă în toată lumea. În același timp, situația dată generează și un factor de risc, pentru că favorizează încălcarea drepturilor autorilor și conduce la dezvoltarea pirateriei. Iată de ce sistemul de protecție al dreptului de autor a fost considerat dintotdeauna un sistem pur și simplu acceptabil, dar nicidecum unul perfect.

Astăzi, Republica Moldova are nevoie de reglementări legale care să mențină un echilibru între interesele tuturor actorilor antrenați în activitatea din domeniul dreptului de autor, respectându-se interesele statului, societății, titularilor de drepturi și consumatorilor de opere ce constituie obiectul drepturilor de autor.

REZUMAT

Autorul lucrării realizează o incursiune în istoria dreptului de autor a Republicii Moldova în contextul necesităților actuale, când țara are nevoie de reglementări legale care să mențină un echilibru între interesele tuturor celor antrenați în activitatea din domeniul dreptului de autor, respectându-se interesele statului, societății, titularilor de drepturi și consumatorilor de opere ce constituie obiectul drepturilor de autor.

ABSTRACT

The author of the paper makes a foray into the history of copyright of the Republic of Moldova in the context of current needs, when the country needs legal regulations to maintain a balance between the interests of all those involved in activities related to copyright, respecting the interests of the state, society, right holders and consumers of works that are the object of copyright.

APĂRAREA DREPTULUI DE AUTOR ȘI A DREPTURILOR CONEXE (2)

DR. ÎN DREPT, LECTOR UNIVERSITAR LILIAN PLATON,
UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA

APĂRAREA DREPTULUI DE AUTOR ȘI A DREPTURILOR CONEXE SE EXERCITĂ PRINTR-O SERIE DE MIJLOACE DE DREPT ADMINISTRATIV, CIVIL ȘI PENAL. APARIȚIA ÎN REPUBLICA MOLDOVA A UNEI LEGI, ÎN CONCORDANȚĂ CU LEGISLAȚIA INTERNAȚIONALĂ ÎN MATERIE, A PERMIS INTRAREA ÎN LEGALITATE ȘI A ACESTUI DOMENIU ÎN CARE, DATORITĂ SCHIMBĂRILOR APĂRUTE ÎN TEHNICĂ ȘI TEHNOLOGIE, DEVENISE O NECESITATE. DE ASEMENEA, REGLEMENTAREA DREPTURILOR CONEXE A CONSTITUIT UN ALT PAS ÎN CREAREA CADRULUI LEGISLATIV NECESAR APĂRĂRII ACESTOR DREPTURI.

Menționăm că, contrar regulilor de creație legislativă prevăzute de Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative (în particular, art. 4 alin.(3), art. 5 alin.(2), art. 19, art. 28 alin.(1)), noțiunile de „transmisii de date (Internet/Intranet)” și de „Internet-provider” nu sunt definite nici în Legea nr. 139/2010, nici în oricare alt act normativ aplicabil, fapt care împiedică înțelegerea și aplicarea corectă a normei în discuție.

Conform literaturii de specialitate, prestator al serviciilor de transmisii de date (Internet) este persoana care, utilizând echipamente tehnologice de transmisii de date, asigură consumatorilor accesul la Internet. La rândul său, prestatorul de servicii de transmisii de date Intranet furnizează o rețea particulară cu aceleași principii de funcționare ca și Internetul, dar cu acces restrâns, de exemplu, Intranetul sau Intraneturile unei companii private, la care au acces doar angajații companiei.

În conformitate cu prevederile Legii comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007, prin „acces”, în sensul legii respective, se înțelege punerea la dispoziția unui terț autorizat, conform legii și în anumite condiții, a spațiilor, echipamentelor sau serviciilor, în mod exclusiv sau neexclusiv, în scopul furnizării serviciilor de comunicații electronice. Prestatorii oferă servicii de comunicații electronice care sunt definite (art. 4 din Legea nr. 241) ca fiind un serviciu furnizat, de regulă, contra plată, care constă în întregime sau în principal în transportul semnalelor prin rețelele de comunicații electronice, inclusiv serviciile de telecomunicații și serviciile de transmisie prin rețelele utilizate pentru difuzarea de programe audiovizuale, dar fără a include serviciile prin care se furnizează conținutul informației transmise prin intermediul rețelelor, serviciile de comunicații electronice sau cele prin care se exercită controlul editorial asupra conținutului.

Definirea acestor noțiuni are o deosebită importanță, întrucât în cazul întrunirii de către prestatori a condițiilor stabilite la art. 66 alin.(1) lit.a)-d) din Legea nr. 139/2010, aceștia devin complici și, respectiv, în dependență de mărimea prejudiciului, urmează să fie atrași la răspundere civilă delictuală, administrativă sau penală.

Întru verificarea aplicabilității condițiilor stabilite la art. 66 lit.a)-d) alin.(1) din Legea nr. 139/2010 în raport cu prestatorii în cauză, trebuie să ținem cont

că aceștia doar facilitează accesul la rețelele Internet sau Intranet, fără a avea posibilitatea fizică de a controla, restricționa, bloca traficul și/sau de a interveni cu modificări în conținutul informației (content).

Astfel, în cazul prevăzut la art. 66 alin.(1) lit.a), prestatorul se consideră complice în următoarea ipoteză: „dacă, având posibilitate tehnică să blocheze, să restricționeze accesul și/sau să șteargă în timp oportun obiectele ce sunt publicate și/sau utilizate cu încălcarea dreptului de autor și/sau a drepturilor conexe și, fiind înștiințați de titularul de drepturi respective sau de reprezentanții săi (cu indicarea obiectului concret) despre încălcarea în cauză, nu au executat cerințele titularului dreptului de autor și/sau al drepturilor conexe privind blocarea, restricționarea accesului și/sau ștergerea obiectelor indicate”. În acest sens, este necesar să menționăm că prestatorii, chiar fiind eventual informați despre postarea unui anumit obiect ce încalcă drepturile de autor și cele conexe, sunt în imposibilitate obiectivă de a bloca sau restricționa în vreun mod accesul utilizatorilor la obiectul în cauză. Prin urmare, aceștia nu pot fi pasibili de atragere la răspundere, întrucât prestatorilor li se incumbă prin lege o obligație imposibil de a fi onorată.

În cel de al doilea caz, prevăzut la art. 66 alin.(1) lit.b), statutul de complice este atribuit dacă, fiind informat despre activitatea ilegală din domeniul dreptului de autor și/sau al drepturilor conexe, prestatorul favorizează, finanțează și contribuie la acțiunile ilegale ale altei persoane. Prin oferirea echipamentului tehnic necesar pentru libera folosință a terților, s-ar putea considera că prestatorii, din start, favorizează comiterea unor asemenea acte ilicite. Incriminându-se serviciile prestate de aceștia, se creează premise suficiente pentru atragerea lor la răspundere. Este de menționat faptul că respectivelor servicii nu pot fi excluse din spectrul serviciilor prestate pe piața din Republica Moldova, deoarece acestea satisfac necesitățile sociale de moment.

În virtutea art. 66 alin.(1) lit.c), este considerat complice prestatorul care publică informație eronată, modifică sau șterge informația privind titularul dreptului de autor și/sau al drepturilor conexe, inclusiv distribuie exemplare de opere și/sau de obiecte ale drepturilor conexe de pe care această informație a fost modificată sau ștearsă, iar conform art. 66 alin.(1) lit.d) – cel care pune intenționat la dispoziția terțelor persoane orice informație (linkuri,

adrese web) care creează posibilitatea de a avea acces ilegal la obiectele dreptului de autor și/sau ale drepturilor conexe. Subliniem faptul că publicarea, modificarea, ștergerea sau distribuirea oricăror informații, fie și „eronate” (linkurile, adresele web), țin de Internet content, deci, nu intră în sfera de activitate a prestatorilor și, prin urmare, aceștia nu pot întruni nici această condiție.

Astfel, prestatorii de servicii de transmisii de date (Internet/Intranet), inclusiv Internet-providerii, în mod obiectiv nu pot acționa în conformitate cu nici una dintre normele prevăzute la lit.a)-d) din alin.(1) al art. 66 din Legea nr. 139/2010. Incluziunea acestor persoane în lista subiecților cărora li se aplică prevederile sus-menționate contravine următoarelor norme constituționale:

1) art. 1 alin.(3) din Constituție, care statuează că Republica Moldova este un stat de drept. Printre caracteristicile unui stat de drept sunt enumerate supremația legii, pe de o parte, și executarea și respectarea fermă a acesteia de către toți subiecții de drept ai statului, pe de altă parte. Supremația legii înglobează în sine aspecte ce țin de eficacitatea legii, care reprezintă conformitatea normelor cu comportamentul destinatarilor acestora sau al autorităților împuternicite cu aplicarea lor. În lumina acestor explicații, urmează să subliniem că pentru ca o lege să fie respectată și executată de către destinatari, aceasta nu trebuie să conțină prevederi imposibil de realizat și, cu atât mai mult, să prezume vinovăția pentru nerespectarea acestora;

2) art. 21 al Constituției „Prezumția nevinovăției”: „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.” Din norma citată rezultă fără echivoc că complicitatea la un delict urmează să fie stabilită în cadrul unui proces judiciar echitabil, cu constatarea vinovăției persoanei acuzate de comitere și, în niciun caz, complicitatea nu poate fi stabilită *ab initio*.

În cazul art. 66 alin.(1) din Legea nr. 139/2010 se observă o vădită încălcare a respectivului principiu, întrucât prestatorii sunt din start considerați ca fiind complici la delictul comis independent de voința lor, care nu pot fi controlate sau supravegheate de aceștia într-un anumit mod. În consecința respectivei incriminări, prestatorii sunt în permanență su-

puși riscului de a fi atrași la răspundere civilă delictuală, contravențională sau chiar penală.

Prezumarea complicității generează efecte procesuale malefice. În acest caz, de fiecare dată când va fi înaintată o acuzare în acest sens, prestatorii vor fi obligați să demonstreze prin probe pertinente în instanța de judecată nevinovăția lor, fapt care contravine normelor general instituite, inclusiv prin convenții internaționale care, prin art. 4 și 8 din Constituție, sunt parte a legislației Republicii Moldova.

Astfel, Declarația universală a drepturilor omului din 10.12.1948, la art. 11, și Convenția europeană privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950, la art. 6 par. 2, stabilesc că: „Orice persoană acuzată de un delict (infracțiune) este prezumată nevinovată până ce vinovăția sa va fi legal stabilită în cursul unui proces public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

În ceea ce privește regimul juridic internațional al dreptului de autor, prima convenție referitoare la acest domeniu a fost Convenția de la Berna cu privire la protecția operelor literare și artistice. Fiind stimulată de elaborarea Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale, Asociația literară și artistică internațională (ALAI) adoptă la Congresul de la Berna, care s-a ținut în perioada 10-13 septembrie 1883, un proiect de „convenție pentru constituirea Uniunii generale pentru protecția drepturilor autorilor asupra operelor lor literare și artistice”. Consiliul federal elvețian a trimis acest proiect „tuturor țărilor civilizate”, informându-le de ținerea în anul următor a unei conferințe diplomatice în vederea discutării acestui proiect. În definitiv, au fost necesare trei conferințe internaționale înainte de adoptarea textului definitiv. Convenția de la Berna din 12 septembrie 1886, constituind rezultatul muncii a 17 „savanți” ce reprezentau 12 țări, era considerată la vremea respectivă drept „modelul cel mai desăvârșit al textelor legislative”.

Ulterior, Convenția de la Berna a făcut obiectul unui prim amendament la Paris, la 4 mai 1896, apoi al unei prime revizuii la Berlin, în 1908, al unui nou amendament în 20 martie 1914, al unei noi revizuii – actul de la Roma din 2 iunie 1928, și, în fine, al încă unei revizuii – actul de la Bruxelles din 26 iunie 1948. Aceste revizuii și amendamente aveau menirea de a ridica nivelul de protecție prin reguli convenționale. Ultimele două revizuii ale Convenției de la Berna (cea de la Stockholm (1967) și cea de la Paris (1971)),

dimpotrivă, au scăzut protecția acordată prin regulile convenționale, adoptând dispoziții derogatorii dreptului de autor în favoarea țărilor în curs de dezvoltare.

În prezent, Uniunea de la Berna include 105 state, printre care și SUA, țară care a aderat la această structură abia în 1989, după o lungă perioadă de izolare.

Convenția de la Berna instituie drept principiu „asimilarea unionistă naționalului”, adică dispune ca protecția acordată operelor originare dintr-un stat membru al Uniunii să fie aceeași ca și cea acordată operelor de origine locală de către legea statului în care protecția este reclamată. Convenția de la Berna se bazează pe două principii, și anume:

- a) principiul tratamentului național sau al asimilării străinilor resortisanți ai uniunii naționalilor;
- b) principiul tratamentului unionist sau al minimului de protecție pe care statele membre sunt obligate să-l asigure în acest domeniu.

Primul principiu prevede că în fiecare dintre țările membre ale Uniunii operele resortisanților acestora sunt supuse regimului stabilit pentru operele naționale. Ne aflăm în prezența unui conflict de lege, care se rezolvă în mod uniform pe întreg teritoriul Uniunii în favoarea legii statului în care se revendică protecția.

Al doilea principiu reprezintă un pas înainte pe linia uniformizării soluțiilor. În temeiul acestui principiu, operele resortisanților Uniunii beneficiază în toate țările membre de un minim de protecție. Problema de a stabili dreptul unui autor la beneficiul tratamentului național este rezolvată în Convenția de la Berna în funcție de 2 criterii, și anume: criteriul naționalității autorului - autorii resortisanți ai unei țări membre a Uniunii, precum și cei care își au reședința obișnuită într-o țară a Uniunii, beneficiază pentru operele lor publicate sau nepublicate în toate celelalte țări ale Uniunii, altele decât țara de origine, de dreptul recunoscut în fiecare țară în parte naționalilor și de criteriul locului publicării operei.

Potrivit dispozițiilor art. 3 și 4 din Convenție, așa cum au fost stabilite după ultima revizuire de la Paris din 1971, autorii care nu sunt resortisanți ai unei țări membre a Uniunii și nici nu-și au reședința obișnuită într-o asemenea țară beneficiază de aceeași protecție pentru operele publicate pentru prima dată într-o țară a Uniunii sau simultan într-o asemenea țară și o țară străină Uniunii.

Respectând condițiile reglementărilor internaționale, Legea României nr. 8/1996 privind dreptul de

autor și drepturile conexe prevede în art. 147 următoarele: „străinii, titulari ai drepturilor de autor sau ai drepturilor conexe, beneficiază de protecția prevăzută prin convenții, tratate și acorduri internaționale la care România este parte, iar în lipsa acestora beneficiază de un tratament egal cu cel al cetățenilor români, cu condiția ca aceștia să beneficieze la rândul lor de tratament național în statul respectiv.”

În prezent, pe plan mondial există două sisteme juridice principale și anume: European și Copyright. Între aceste două sisteme există următoarea deosebire: primul sistem acordă prioritate intereselor autorului, iar cel de-al doilea – intereselor industriei. Astfel, dreptul de Copyright are în centrul atenției exclusiv exemplarele de opere și fonograme și, implicit, un caracter dominant economic.

REFERINȚE

1. *Declarația universală a drepturilor omului din 10.12.1948*
2. *Convenția europeană privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 04.11.1950*
3. *Convenția de la Berna cu privire la protecția operelor literare și artistice din 9 septembrie 1886*
4. *Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29.07.94//Monitorul Oficial nr. 1, 12.08.1994*
5. *Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107 din 06.06.2002*
6. *Codul contravențional al Republicii Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008*
7. *Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002*
8. *Legea Republicii Moldova nr. 139 din 02.07.2010 privind dreptul de autor și drepturile conexe*
9. *Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007*
10. *Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative*
11. BĂCANU, Ion. *Dreptul de autor și drepturile conexe. Acte normative interne și internaționale*. București. Ed. Lumina Lex, 1999
12. EMINESCU, Yolanda. *Dreptul de autor*. București: Ed. Lumina Lex, 1994, p. 215-221
13. MĂMĂLIGA, Sergiu. *Dreptul de autor și drepturile conexe*. Chișinău: Ed. ARC, 2000, p. 154-165
14. ROȘ, Viorel. *Dreptul proprietății intelectuale*. București: Ed. Global Lex, 2001, p. 263-270
15. VOLCINSCHI, Victor, CHIROȘCA, Dorian. *Dreptul proprietății intelectuale*. Chișinău: Ed. Museum, 2001, p. 88-94
16. БЕНТЛИ, Лайонел, ШЕРМАН, Брэд. *Право интеллектуальной собственности. Авторское*

право. Санкт-Петербург: Изд. Юридический центр пресс, 2004, стр. 272-322

REZUMAT

Apărarea dreptului de autor și a drepturilor conexe se face printr-o serie de mijloace de drept administrativ, civil și penal. Apariția în Republica Moldova a unei legi, în concordanță cu legislația internațională în materie, a permis intrarea în legalitate și a acestui domeniu în care, datorită schimbărilor apărute în tehnică și tehnologie, devenise o necesitate. De asemenea, reglementarea drepturilor conexe a constituit un alt pas în crearea cadrului legislativ necesar apărării acestor drepturi. Spre deosebire de alte obiecte ale dreptului de proprietate intelectuală (invențiile, mărcile, desenele și modelele industriale), originalul operelor creației literare, artistice și științifice sau de orice altă natură asemănătoare este protejat de lege în mod necondiționat.

ABSTRACT

Protection of copyright and related rights is carried out through a series of means of administrative, civil and criminal law. The appearance of a law, in accordance with the international law in the field, allowed the entrance into legality and this area where due to changes in engineering and technology, requested it necessarily. Also, regulation of related rights was another step in creating the necessary legal framework of protection of those rights. Unlike other objects of intellectual property (inventions, trademarks, industrial designs), works of literary, artistic and scientific creation or other similar nature, the original is protected by law unconditionally.

ОСНОВНЫЕ ЮРИДИЧЕСКИЕ ПРИНЦИПЫ ЗАЩИТЫ КОНВЕНЦИОННОГО АВТОРСКОГО ПРАВА

Д-Р ПРАВА ДОРИАН КИРОШКА,
ДОЦЕНТ, ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ МОЛДОВЫ

ВАЖНЕЙШИМ МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫМ ДОКУМЕНТОМ, ЯВЛЯЮЩИМСЯ ОРИЕНТИРОМ ДЛЯ БОЛЬШИНСТВА ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВ В ОБЛАСТИ АВТОРСКОГО ПРАВА, ЭТО БЕРНСКАЯ КОНВЕНЦИЯ "ОБ ОХРАНЕ ЛИТЕРАТУРНЫХ И ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ПРОИЗВЕДИЙ" (ДАЛЕЕ – БЕРНСКАЯ КОНВЕНЦИЯ), ПОДПИСАННАЯ В 1886 Г. ХОТЯ НА МОМЕНТ ПОДПИСАНИЯ КОНВЕНЦИЯ ПРЕДСТАВЛЯЛА СОБОЙ УЗКОЕ СОГЛАШЕНИЕ О ВЗАИМНОМ ПРИЗНАНИИ АВТОРСКИХ ПРАВ СРЕДИ НЕКОТОРЫХ ЕВРОПЕЙСКИХ СТРАН, НА СЕГОДНЯШНИЙ ДЕНЬ К НЕЙ ПРИСОЕДИНИЛИСЬ УЖЕ 165 СТРАН. ТАКИМ ОБРАЗОМ, КАК ОТМЕЧАЕТСЯ В СТ. 1 БЕРНСКОЙ КОНВЕНЦИИ, СТРАНЫ, КОТОРЫЕ ПРИСОЕДИНИЛИСЬ К КОНВЕНЦИИ, ОБРАЗУЮТ СОЮЗ ДЛЯ ОХРАНЫ ПРАВ АВТОРОВ НА ИХ ЛИТЕРАТУРНЫЕ И ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ПРОИЗВЕДЕНИЯ.

С момента подписания, Бернская конвенция прошла несколько стадий в своём развитии, а именно пять пересмотров (в 1908, 1928, 1948, 1967, 1971 гг.) и три дополнения (в 1896, 1914 и 1979 гг.). В результате этих пересмотров Бернская конвенция приобрела характер полноценного международного документа, в основе которого заложены основные принципы строения авторского права как юридического механизма защиты прав на продукт интеллектуальной деятельности человека в области литературы, науки и искусства. Также, она позволила усовершенствовать правовую систему, определяющую от-

ношения в области авторских прав между государствами участниками Бернского Союза.

Правовой режим Бернской конвенции строится на несколько фундаментальных принципах, среди которых следует отметить принцип национального режима, закреплённый в ст. 5(1). Он предусматривает, что страна участник договора не имеет право предоставлять гражданам или подданным другой страны защиту в меньшем объеме, чем гражданам или подданным своей страны.

Второй принцип предусматривает автоматическую защиту произведений, без соблюдения каких либо формальностей по регистрации или депонированию.

И третий, это принцип независимости защиты, который предусматривает что осуществление и реализация прав, предоставляемых законодательством данной страны, не зависит от существования какой-либо охраны в стране происхождения произведения.

Как отмечается в литературе, Бернская конвенция с самого начала включает "две большие категории норм: прежде всего сущностные или основополагающие нормы, которые регламентируют вопросы материального права, затем административные и заключительные положения, где рассматриваются вопросы административ-

ного, либо структурного характера. Принято делить материальные нормы на две группы: договорные и отсылочные.¹ Таким образом, *договорные нормы* предусматривают установление совокупности норм минимальной охраны, применяемых единообразно. Поэтому, если в национальном законодательстве той или иной страны Союза, предусмотренный Конвенцией минимальный уровень защиты не обеспечивается, он восполняется посредством добавления общей регламентации.² *Отсылочные нормы* содержат не решение вопроса, а отсылку к определенной норме внутреннего законодательства, которая должна применяться для регулирования конфликта.³

В статье 2.1. Бернской конвенции указывается, что термин «литературные и художественные произведения» охватывает все произведения в области литературы, науки и искусства, каким бы способом, и в какой форме они бы были выражены, в том числе: книги, брошюры и другие письменные произведения; лекции, обращения, проповеди и другие подобного рода произведения; драматические и музыкально-драматические произведения; хореографические произведения и пантомимы; музыкальные сочинения с текстом или без текста; кинематографические произведения, к которым приравниваются произведения, выраженные способом, аналогичным кинематографии; рисунки, произведения живописи, архитектуры, скульптуры, графики и литографии; фотографические произведения, к которым приравниваются произведения, выраженные способом, аналогичным фотографии; произведения прикладного искусства; иллюстрации, географические карты, планы, эскизы и пластические произведения, относящиеся к географии, топографии, архитектуре или наукам.

Перечень произведений не является исчерпывающим, имея в виду, что он начинается сло-

вами «как-то», таким образом, под охраной пойдут и другие произведения, которые соответствуют признакам охраноспособности, предусмотренные Бернской конвенцией.

Помимо оригинальных произведений, перечень которых указывается в статье 2.1., Бернская конвенция без ущерба правам оригинальным произведениям предоставляет охрану производным произведениям, а именно переводы, адаптации, музыкальные аранжировки и другие переделки литературного или художественного произведения. Также предоставляется охрана, в качестве оригинального произведения но без ущерба правам авторов каждого из произведений, сборникам литературных и художественных произведений, такие как, например, энциклопедии и антологии, представляющие собой по подбору и расположению материалов результат интеллектуального творчества.

Защита некоторых категорий произведений является опциональной. Страна член Союза имеет право самостоятельно определять степень охраны которая будет предоставляться официальным текстам законодательного, административного и судебного характера и официальным переводам таких текстов (ст. 2.4.), произведениям прикладного искусства, промышленным рисункам и образцам (ст. 2.7.), лекциям, обращениям и другим произнесенным публично произведениям того же рода (ст. 2 bis (2)). Одна из наиболее важных положений Бернской конвенции касается произведений фольклора. Хотя Бернская конвенция не использует термин «фольклор» в своём тексте, она указывает что «для неопубликованных произведений, автор которых неизвестен, но в отношении которых есть все основания предполагать, что он является гражданином страны Союза, за законодательством этой страны сохраняется право назначить компетентный орган, представляющим автора и правомочным защищать его права и обеспечивать их осуществление в странах Союза» (ст. 15.4.).

Важно отметить, что, с учетом существования правовых систем, применяемые ко всем или к каким-то отдельным произведениям, охрана обусловливается закреплением произведения в той или иной форме⁴. Таким образом, законода-

¹ MASOUYE, C. Guide le Convention de Berne. Geneve: OMPI, 1978; Делия Липцик Авторское право и смежные права, Издательство ЮНЕСКО, ст. 530

² ЛИПЦИК, Делия. Авторское право и смежные права, Издательство ЮНЕСКО, ст. 530

³ MASOUYE, C. Guide le Convention de Berne. Geneve: OMPI, 1978; Делия Липцик, Авторское право и смежные права, Издательство ЮНЕСКО, ст. 530

⁴ ЛИПЦИК, Делия. Авторское право и смежные права, Издательство ЮНЕСКО, ст. 585

тельством стран Союза сохраняется право предписать, что литературные и художественные произведения или какие-либо определенные их категории не подлежат охране, если они не закреплены в той или иной материальной форме (ст. 2.2.).

Установленные критерии для предоставления охраны произведениям в соответствие с Бернской конвенцией можно распределить на две категории: *основные критерии* и *вспомогательные критерии*.

Основные критерии предусмотрены в статье 3.1. и 3.2. Бернской конвенции и заключаются в том, что охрана применяется к авторам, которые являются гражданами одной из стран Союза, в отношении их произведений, как выпущенных в свет, так и не выпущенных в свет (личностный критерий). Также, охраняются права авторов, которые не являются гражданами одной из стран Союза, в отношении их произведений, выпущенных в свет впервые в одной из этих стран или одновременно в стране, не входящей в Союз, и в стране Союза (вещный критерий).

Следует отметить, что Бернская конвенция даёт определение термина «выпущенные в свет произведения», таким образом, под этим термином следует понимать произведения, выпущенные с согласия их авторов, каков бы ни был способ изготовления экземпляров, при условии, если эти экземпляры выпущены в обращение в количестве, способном удовлетворить разумные потребности публики, принимая во внимание характер произведения.

Вспомогательные критерии предусмотрены в статье 4 Бернской конвенции и относятся к авторам кинематографических, архитектурных, графических и художественных произведений. Таким образом, если даже не будут выполнены условия статьи 3 Бернской конвенции, охрана будет применяться к авторам кинематографических произведений, изготовитель которых имеет свою штаб-квартиру или обычное местожительство в одной из стран Союза, а также к авторам произведений архитектуры, сооруженных в какой-либо стране Союза, или других художественных произведений, являющихся частью здания или другого сооружения, расположенного в какой-либо стране Союза.

Статья 6 bis Бернской конвенции устанавливает личные неимущественные права авторов. Они были включены в Бернской конвенции при Римском пересмотре, имевший место в 1928 г. Таким образом, авторам предоставляется право требовать признание своего авторства и противодействовать всякому извращению, искажению или иному изменению этого произведения, а также любому другому посягательству на произведение, способному нанести ущерб чести или репутации автора. В Бернской конвенции ничего не сказано о других личных неимущественных правах, которые очень знакомы нынешнему законодательству в области авторского права, а именно право на отзыв произведения или право на обнародование произведения.

Также следует отметить, что при каждом пересмотре конвенции, участниками переговоров были страны, которые в своих законодательствах не предусматривали какой либо срок для охраны личных неимущественных прав. Для таких стран, Бернская конвенция установила в статье 6 bis (2), что личные неимущественные права, признанные за автором, сохраняют силу после его смерти, по крайней мере, до прекращения имущественных прав и осуществляются лицами или учреждениями, уполномоченными на это законодательством страны, в которой истребуется охрана. Однако те страны, законодательство которых не содержит положений, обеспечивающих охрану после смерти автора всех прав, перечисленных в предшествующем пункте, могут предусмотреть, что некоторые из этих прав не сохраняют силы после смерти автора.

Имущественные права, предусмотренные Бернской конвенцией, предоставляет авторам возможность исключительного использования произведения с некоторыми ограничениями. Таким образом, автору предоставлено право на перевод (ст. 8), на воспроизведение (ст. 9), на публичное представление и исполнения (ст. 11), на передачу в эфир (ст. 11 bis), на публичное чтение (ст. 11 ter), на переделки, аранжировки и другие изменения (ст. 12), право следования (ст. 14 ter).

Помимо имущественных интересов авторов в использование произведений, Бернская конвенция предусматривает некоторые ограничения от исключительного права, которые огра-

ничивает абсолютное право в экономическом использовании произведения. Основная цель таких исключений заключается в балансе интересов авторов и общества, которые должны иметь определённый доступ к результатам творческой деятельности. Также это делается из соображений политики, в соответствии с которой государство должно обеспечить возможность доступа граждан к знаниям и информации, которые в большинстве случаев охраняются авторским правом.

Как указывает *H. Desbois*, Бернская конвенция предусматривает некоторые ограничения применительно к имущественным правам, которые действуют в силу *jure conventionis*, и другим, которые являются большинством и оставлены на усмотрение стран Бернского союза.⁵ Для того чтобы некоторые ограничения, предусмотренные в Бернской конвенции, и которые являются на усмотрение стран Союза касаются их применения, были действительны на территории страны, необходимо чтобы эта страна ввела в своё законодательство данное ограничение.

Ограничения имущественного права автора, которые действуют в силу *jure conventionis*, обозначены в ст. 2.8. Бернской конвенции. Они включают сообщения о новостях дня, о различных событиях, имеющих характер простой пресс-информации, а также цитаты из произведений, предусмотренных в ст. 10.1. В соответствии с этим, допускаются цитаты из произведения, правомерно сделанные доступными для всеобщего сведения, при условии соблюдения добрых обычаев и в объеме, оправданном поставленной целью, включая цитирование статей из газет и журналов в форме обзоров печати.

Ограничения, которые оставлены на усмотрение стран Бернского союза, следует разграничить по категориям, а именно: *ограничения в интересах информирования, ограничения вызванные использованием в учебных целях, возможность ограничения прав воспроизведения, принудительные лицензии*.⁶

⁵ Desbois, H., Francon, A., Kerever, A. Les conventions internationales du droit d'auteur et des droits voisins. Paris, Dalloz, 1976, ст. 185

⁶ Липчик, Делия. Авторское право и смежные права, Издательство ЮНЕСКО, ст. 595-599

Ограничения в интересах информирования предусмотрены в некоторых статьях Бернской конвенции, содержание которых будут изложены ниже, а именно:

а) в соответствии со ст. 2.4. Конвенции, за законодательством стран Союза сохраняется право определять охрану, которая будет предоставляться официальным текстам законодательного, административного и судебного характера и официальным переводам таких текстов;

б) за законодательством стран Союза сохраняется право полностью или частично изъять из охраны политические речи и речи, произнесенные в ходе судебных процессов (ст. 2 bis п. 1);

в) в соответствии с Конвенцией, а именно со ст. 2 bis п. 2, за законодательством стран Союза сохраняется также право установить условия, на которых лекции, обращения и другие произнесенные публично произведения того же рода могут воспроизводиться в прессе, передаваться в эфир, сообщаться для всеобщего сведения по проводам и составлять предмет публичных сообщений, предусмотренных в статье 11 bis (1) Бернской конвенции, когда такое использование оправдывается информационной целью;

г) в соответствии со ст. 10 bis п. 1, за законодательством стран Союза сохраняется право разрешать воспроизведение в прессе, передачу в эфир или сообщение по сети для всеобщего сведения опубликованных в газетах или журналах статей по текущим экономическим, политическим и религиозным вопросам или переданных в эфир произведений такого же характера в случаях, когда право на такое воспроизведение, передачу в эфир или сообщение по сети не было специально оговорено. Однако источник всегда должен быть ясно указан; правовые последствия неисполнения этого обязательства определяются законодательством страны, в которой истребуется охрана;

д) за законодательством стран Союза сохраняется также право определять условия, на которых литературные и художественные произведения, показанные или оглашенные в ходе текущих событий, могут быть в объеме, оправданном поставленной информационной целью, воспроизведены или сделаны доступными для всеобщего сведения в обзорах текущих событий

средствами фотографии или кинематографии либо путем передачи в эфир или сообщения для всеобщего сведения по сети.

Ограничения, вызванные использованием в учебных целях предусмотрены в ст. 10 п. 2 Бернской конвенции, которое указывает, что законодательством стран Союза и специальными соглашениями, которые заключены или будут заключены между ними, может быть разрешено использование литературных или художественных произведений в объеме, оправданном поставленной целью, в качестве иллюстраций в изданиях, радио- и телевизионных передачах и записях звука или изображения учебного характера, при условии, что такое использование осуществляется при соблюдении добропорядочности по отношению к авторским текстам.

Возможность ограничения прав воспроизведения предусмотрены в ст. 9 п. 2 Бернской конвенции, в котором отмечается, что за законодательством стран Союза сохраняется право разрешать воспроизведение таких произведений в особых случаях при условии, что такое воспроизведение не наносит ущерба нормальной эксплуатации произведения и не ущемляет обоснованным образом законные интересы автора.

Принудительные лицензии предусмотрены в статьях 11 bis п. 2 и 13.1. Бернской конвенции.

В следствие изменений Бернской конвенции, которые имели место в 1908 г. в Берлине, срок охраны который должны предоставить страны Союза составляет время жизни автора и пятьдесят лет после его смерти. Данный срок был предусмотрен исходя из соображений, что результатами творческого труда автора должны воспользоваться как минимум три поколения наследников. На данный момент, большинство законодательств европейского союза в области авторского права предусматривают более долгий срок охраны, а именно 70 лет после смерти автора.

В отношении неимущественных прав, ст. 6 bis п. 2 Бернской конвенции устанавливает, что признанные за автором права на основании предшествующего пункта, сохраняют силу после его смерти, по крайней мере, до прекращения имущественных прав и осуществляются лицами или

учреждениями, уполномоченными на это законодательством страны, в которой истребуется охрана.

Помимо общего правила установления срока охраны, предусмотренные Конвенцией, в ст. 7 указаны и специальные сроки, касаемо некоторых категорий произведений, а именно:

а) для кинематографических произведений страны Союза вправе предусмотреть, что срок охраны истекает спустя пятьдесят лет после того, как произведение с согласия автора было сделано доступным для всеобщего сведения, либо – если в течение пятидесяти лет со времени создания такого произведения это событие не наступит – то срок охраны истекает спустя пятьдесят лет после создания произведения;

б) для произведений, выпущенных анонимно или под псевдонимом, срок охраны, предоставляемой Конвенцией, истекает спустя пятьдесят лет после того, как произведение было правомерно сделано доступным для всеобщего сведения. Однако, если принятый автором псевдоним не оставляет сомнений в его личности, сроком охраны является время жизни автора и пятьдесят лет после его смерти. Если автор произведения, выпущенного анонимно или под псевдонимом, раскрывает свою личность в течение вышеуказанного срока, то применяется тот же срок охраны, т.е. время жизни автора и пятьдесят лет после его смерти. Страны Союза не обязаны охранять произведения, выпущенные анонимно или под псевдонимом, в отношении которых есть все основания предполагать, что со времени смерти их автора прошло пятьдесят лет;

в) за законодательством стран Союза сохраняется право определять срок охраны фотографических произведений и произведений прикладного искусства, охраняемых в качестве художественных произведений; однако этот срок не может быть короче двадцати пяти лет со времени создания такого произведения.

Срок охраны, предоставляемой после смерти автора, и также сроки, перечисленные выше, начинаются со дня смерти автора или со дня наступления события, указанного в этих пунктах, но всегда с 1 января года, следующего за годом смерти или годом трагического события.

РЕФЕРАТ

Бернская конвенция "Об охране литературных и художественных произведений", подписанная в 1886, является важнейшим международно-правовым документом, ориентиром для большинства законодательств в области авторского права. На сегодняшний день к ней присоединились уже 165 стран. Страны, которые присоединились к Конвенции, образуют Союз для охраны прав авторов на их литературные и художественные произведения.

В результате многих пересмотров и дополнений Бернская конвенция приобрела характер полноценного международного документа, в основе которого заложены основные принципы строения авторского права как юридический механизм защиты прав на продукт интеллектуальной деятельности человека в области литературы, науки и искусства. Также, она позволила усовершенствовать правовую систему, определяющую отношения в области авторских прав между государствами участниками Бернского Союза.

REZUMAT

Convenția de la Berna cu privire la protecția operelor literare și artistice, adoptată în 1886, este cel mai important instrument juridic internațional, un punct de referință pentru majoritatea legilor privind dreptul de autor. Până în prezent la Convenție au aderat deja 165 de țări, acestea constitu-

ind Uniunea pentru protecția drepturilor de autor asupra operelor literare și artistice.

După ce au fost efectuate un șir de revizuiți și completări, Convenția de la Berna a devenit un instrument internațional important, care conține principiile fundamentale ale protecției dreptului de autor asupra proprietății intelectuale în domeniul literaturii, științei și artei. De asemenea, Convenția a contribuit la perfecționarea și consolidarea sistemului juridic, care reglementează relațiile privind drepturile de autor între statele participante la Uniunea de la Berna.

ABSTRACT

The Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works, signed in 1886, is the most important international legal instrument, a reference point for the majority of the laws on copyright. To date, 165 countries have already acceded to it. Countries that have acceded to the Convention constitute a Union for the protection of the rights of authors in their literary and artistic works.

As a result of many revisions and additions the Berne Convention has become a full-fledged international instrument, based on the main principles of the structure of copyright as a legal mechanism to protect the rights in the intellectual product of human activity in the field of literature, science and art. Also, it allowed improving the legal system, which defines the relationships of copyright among the States parties to the Berne Union.

STRATEGIA DEZVOLTĂRII MOTOARELOR CU COMBUSTIE PÂNĂ ÎN ANUL 2050 (2)

LEONID SPĂTARU, EXPERT PRINCIPAL,
SECȚIA MECANICĂ, ELECTRICITATE, AGEPI

DEZVOLTAREA INOVATIVĂ A MOTOARELOR CU COMBUSTIE ARE O IMPORTANȚĂ COVĂRȘITOARE PENTRU ECONOMIA MONDIALĂ, CUNOSCUȚ FIIND FAPTUL CĂ CONSUMUL MONDIAL DE ENERGIE PRIMARĂ DE TOATE TIPURILE A CRESCUT ÎN SECOLUL TRE-CUT DE 10 ORI, REZERVELE DE COMBUSTIBILI FOSILI SUNT PE CALE DE A SE EPUIZA, IAR ACTIVITATEA ECONOMICĂ NECESITĂ SURSE SUPLIMENTARE DE ENERGIE.

Sistemul paralel hibrid de propulsie al noului BMW Seria 5 Plug in Hybrid 2013 este compus dintr-un motor cu combustie internă de 160 kw ce vine cu tehnologia BMW TwinPower Turbo și un motor electric ce aduce un plus de 70 kw. Acest motor electric este alimentat de un set de baterii amplasat în portbagaj și, la fel ca orice hibrid plug-in, reîncărcarea bateriilor se poate face de la orice priză standard. Conform celor de la BMW, BMW Seria 5 Plug in Hybrid 2013 dispune de o autonomie de 75 km în mod pur electric la viteze de până la 60 km/h, sau 400 km atunci când este folosit și motorul cu combustie internă.

Este de o stringentă actualitate și apropierea de obiectivul **“zero decese”** în transportul rutier până în 2050. Astfel, pentru a reduce la jumătate până în 2020 numărul deceselor în trafic, așa cum a fost preconizat în cadrul strategiei globale, a fost elaborat un proiect de anvergură, având drept scop salvarea în fiecare an a unui milion de vieți omenești. În elaborarea și dezvoltarea acestui proiect, denumit „mașina Google fără șofer”, cel mai important rol îl

are cunoscutul inginer și savant german Sebastian Thrun. Detaliile ce țin de proiectul dat au fost oferite în discursul acestuia la conferința TED 2011, în cadrul căreia s-a anunțat că mașina autonomă Google a fost testată cu succes de către Universitatea Stanford, teste ce au presupus parcurgerea a 140.000 mile, atât pe drumuri din deșert, cât și pe străzile aglomerate din orașe și pe autostrăzi. Pe lângă creșterea siguranței participanților la trafic, această mașină fără șofer are ca scop și reducerea congestiilor rutiere. Mașina autonomă Google își adaptează singură stilul de șofat conform mediului în care rulează și folosește o serie de senzori și un software special pentru a realiza acest lucru în siguranță, ceea ce constituie o tehnologie cu adevărat impresionantă. Google a dezvoltat, deci, o tehnologie pentru ca mașinile să poată circula fără intervenția șoferului. Și fac acest lucru nu prin simulări sau într-un laborator ascuns, ci o testează pe străzile din California.

Cum funcționează aceste mașini automate? Ele folosesc mai multe camere video, senzori radar și raze laser pentru a localiza totul în jurul lor, alături de, bineînțeles, Google Maps. Totul a fost posibil datorită centrelor de date Google, ce pot procesa un volum enorm de informații, preluate de mașini care apoi sunt cartografiate. În dezvoltarea mașinilor, compania a beneficiat de ajutorul mai multor câștigători ai competiției „Darpa Grand Challenge”, o cursă a automobilelor fără șofer organizată de guvernul

SUA începând cu 2004. „Larry Page și Sergey Brin” au creat Google pentru că au vrut să ajute la rezolvarea problemelor mari folosind tehnologia. Și una dintre problemele mari la care continuă să lucreze și azi este siguranța și eficiența autovehiculelor. „Obiectivul Google este de a preveni accidentele în trafic, câștigarea de timp liber și reducerea emisiilor de carbon prin schimbarea fundamentală a modului de utilizare a mașinii”, scrie Google pe blogul oficial. Google apreciază că tehnologia utilizată pe aceste mașini ar putea înjumătăți numărul deceselor survenite în urma accidentelor auto. Însă, conform celor mai optimiste estimări, va dura cel puțin opt ani până la primele implementări în producția de serie.

O altă mașină fără șofer, elaborată de cercetătorii italieni, a reușit să facă, pe parcursul a trei luni, o călătorie de 13.000 de kilometri, din Italia până în China. Potrivit CNN, în timpul excursiei mașina a funcționat cu ajutorul energiei electrice și cu intervenții minore din partea cercetătorilor care au realizat experimentul.

După mai bine de 90 de zile petrecute pe șoselele din Europa de Est, Rusia, Kazahstan și deșertul Gobi, vehiculul fără șofer a reușit să ajungă la destinație – Shanghai, China, fără nici o problemă majoră. Dimpotrivă, automobilul a atras privirile tuturor oamenilor și chiar a oprit în Moscova pentru a lua autostopiști.

„Suntem foarte fericiți. Este o adevărată evoluție în domeniul automobilelor-robot”, a spus Alberto Broggi, șeful echipei de cercetători. Autoturismul a fost construit de compania italiană Vislab, care a încorporat în vehicul 12 senzori, inclusiv camere video, dispozitive pentru depistarea dioxidului de carbon, GPS și un scanner cu laser, care monitoriza drumul și împrejurările. Pentru excursia realizată nu a fost folosită nici o hartă, iar mașina mergea patru ore pe zi cu o viteză de aproximativ 60 de kilometri pe oră, timp suficient ca bateria să se reîncarce.

Intervenția cercetătorilor pe parcursul călătoriei a fost limitată, pentru a nu influența rezultatele proiectului. „A trebuit să intervenim manual doar în câteva ocazii, cum ar fi în Moscova, din cauza blocajelor din trafic, sau când treceam vămile”, a spus șeful echipei de cercetători. Pentru a preveni situațiile periculoase, doi membri ai echipei de cercetare au călătorit în mașina fără șofer, care făcea parte dintr-un convoi de patru vehicule. Mașina fără șofer a fost pe punctul de a primi și o amendă în timpul primei sale călătorii. În urma unui experiment realizat în Mos-

cova, mașina a fost condusă într-o zonă pietonală pentru a atrage atenția poliției. În urma manevrelor, un polițist care s-a apropiat de automobil a rămas surprins când a realizat că nu se afla nimeni la volan. „Când a realizat că nu avea nici un șofer a început să se uite în jur și a încercat să înțeleagă ce se petrecea de fapt. Părea foarte intrigat”, au scris cercetătorii pe blogul oficial al călătoriei-experiment. Șeful echipei a mai spus că a fost foarte dificil să îi explice polițistului ce se întâmplă, dar într-un final au reușit să evite prima amendă dată unui vehicul fără șofer. Alte probleme cu care s-au confruntat oamenii de știință în timpul excursiei a fost înlocuirea bateriei de 430 de kilograme, trecerea vămilor – care s-a dovedit a fi un proces foarte dificil din cauza birocrăției și nopților friguroase din timpul drumului prin Siberia.

„Călătoria până în China a unei mașini fără șofer arată cum știința poate să transforme visele oamenilor în realitate și, totodată, poate să aducă beneficii economice și să ajute mediul înconjurător”, a spus Maire Geoghegan-Quinn, șeful Departamentului de cercetare, inovație și știință al Comisiei Europene.

Specialiștii cred că prin succesul acestei călătorii s-a dat startul unei perioade în care tehnologia automobilelor fără șofer va transforma radical industria auto. Mai multe companii, precum General Motors și Volkswagen, lucrează în prezent la proiecte pentru realizarea unei mașini care să nu aibă nevoie de un șofer pentru a funcționa.

Lansarea de către Google a mașinii fără șofer constituie un succes pe care cercetătorii îl văd ca pe o dovadă clară că industria automobilelor va fi revoluționată în viitorul apropiat. Cercetătorii spun că pentru realizarea mașinii s-au folosit tehnologii ieftine, care pot fi integrate în majoritatea automobilelor fabricate acum. În plus, noua mașină poate fi o soluție perfectă pentru reducerea numărului de accidente rutiere în care, potrivit Organizației Mondiale a Sănătății, mor anual peste 1,2 milioane de oameni.

Consiliul European pentru Cercetare a finanțat acest experiment spre a încuraja dezvoltarea tehnologiilor necesare pentru îmbunătățirea siguranței rutiere, dar și reducerea nivelului de combustibil folosit de automobile.

Cu siguranță, și Republica Moldova este orientată către realizarea unui sistem competitiv de transporturi care să crească nivelul de mobilitate în concordanță cu obiectivele și inițiativele concrete, prezen-

tate de Consiliul European. Orientarea cercetătorilor din Republica Moldova către obiectivele Consiliului European este confirmată, între altele, și prin depunerea cererilor de brevet la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI). Pentru exemplificare, vom prezenta următoarele brevete:

Brevetul de invenție MD 3667 C2 2008.07.31 cu titlul „Dispozitiv de identificare a automobilului”, inventatori – Molojen Vladimir, Caranfil Victor, Colesnicenco Vladimir, Fotenco Vladimir, Șchiliov Vladimir.

Dispozitivul prezentat în acest brevet servește pentru o mai mare siguranță în cazurile de furt al unui automobil și constă în identificarea mijlocului de transport și a persoanei care conduce acest vehicul, fără oprirea lui în timpul mișcării pe traseu.

Dispozitivul de identificare a automobilului include un panou 1 ce conține semne 3, 4 care corespund punctelor biometrice ale feței posesorului automobilului, semne ce conturează gabaritele panoului 1 și surse punctiforme de lumină, așezate în pozițiile de amplasare a semnelor 3, 4. Panoul 1 este fixat pe partea interioară a parbrizului sau a sticlei din spate. Semnele 3, 4 sunt executate în formă de acoperire cu peliculă conductoare de curent electric, formează un circuit electric 6 în serie și sunt conectate la sursa de alimentare 7 printr-un stabilizator de curent 8, iar automobilul 2 este dotat cu un cip fără contact 9, ce conține informația despre punctele biometrice ale feței posesorului automobilului.

De asemenea, acest dispozitiv include și un Procedeu de identificare a automobilului. El funcționează pornind de la faptul că înainte de punctul de control fluxul de automobile cu mai multe benzi este organizat fără dreptul de a schimba banda de circulație, iar pe fiecare bandă sunt create câte două canale informaționale independente pentru recepționarea informației biometrice, de exemplu, a informației recepționate prin intermediul camerei video 14 de pe semnele biometrice vizibile de pe panoul 1 al automobilului și a informației biometrice recepționate printr-un radioreceptor de pe cipul fără contact 9, instalat de asemenea pe panoul 1 al automobilului. Identificarea este realizată prin compararea datelor biometrice, iar în caz de necoincidență a informației celor două canale independente, automobilul este eliminat din flux pentru o identificare suplimentară prin confruntarea cu biometria feței posesorului automobilului și compararea acesteia cu centrul de date (figura 1, 2, 3).

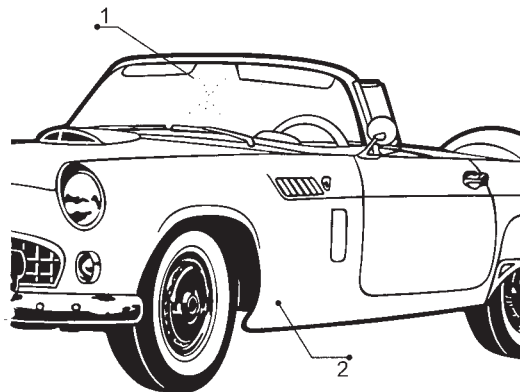

Fig. 1. Reproducerea schematică a panoului instalat pe partea interioară a parbrizului automobilului

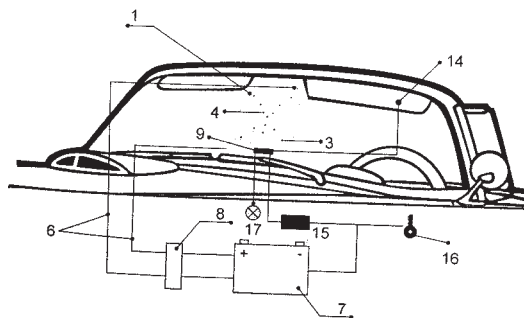

Fig. 2. Circuitul electric în serie al panoului și conectarea acestuia la sursa de alimentare

În perspectiva reducerii emisiilor de dioxid de carbon, un exemplu concludent ne oferă **brevetul MD 4079 B1 2010.11.30 cu titlul „Dispozitiv de utilizare a energiei de frânare la autovehicule”,** care este prezentat de tânărul inventator Burlac Serghei.

Această invenție se referă la construcția de mașini și poate fi utilizată în dispozitivele automobilelor ce funcționează în condiții urbane sau de urcușuri și coborâșuri, cu opriri frecvente și accelerări intensive.

Dispozitivul de utilizare a energiei de frânare la autovehicule conține un mecanism de transmitere a momentului de rotație amplasat între flanșa articulației cardanice 13 și flanșa arborelui pinion 12. Mecanismul de transmitere a momentului de rotație constă dintr-o roată de curea de acționare 15, în interiorul căreia sunt amplasate un disc 6 și o flanșă 5, fixate, respectiv, de flanșa articulației cardanice 13 și de flanșa arborelui pinion 12 prin bolțuri flotante 8, pe capetele interioare ale cărora sunt fixați sabotii 10 cu garnituri de frână 11, având posibilitatea de a contacta perio-

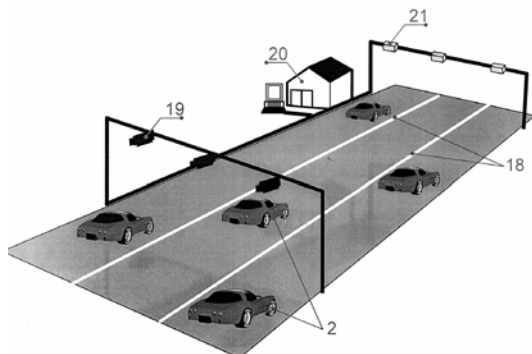

Fig. 3. Representarea punctului de control

dic cu roata de curea de acționare 15. Roata de curea de acționare 15 prin curele 4 este unită cu roțile de curea a două motoare-generatore electrice, care sunt unite cu o baterie de acumulator (figura 4, 5).

De asemenea, un interes deosebit prezintă „**Turbina eoliană antrenată în traficul rutier**” propusă de către **Universitatea Tehnică a Moldovei sub brevetul cu nr. MD 3544 G2 2008.03.31** ce se referă la instalațiile de conversiune a energiei vântului în energie electrică, în special, la conversiunea energiei curenților de aer antrenați de traficul rutier.

Turbina eoliană antrenată de traficul rutier include o bază, pe care este montat un ax vertical fix 4, pe acesta fiind fixată o manta. În manta este instalat un generator electric 14, rotorul 15 al căruia este legat cu un arbore 6 cu paletе 7. Noutatea constă în faptul că arborele 6 cu paletе 7 este executat cav și este instalat pe axul vertical fix 4 pe lagăre 5. Profilul paletelor 7 în secțiune longitudinală este descris de o spirală logaritmică, raza de curbură a căreia este mai mică la extremitățile paletеi 7, iar numărul paletelor 7 este de cel puțin două unități. În partea de sus a arborelui cav 6, în interior, este fixată o roată dințată mobilă 8, legată cinematic printr-un bloc satelit 9 cu roata dințată fixă 12, unită rigid cu mantaua generatorului electric 14. Arborele manivelă 11, pe care este amplasat blocul satelit 9, este legat rigid cu rotorul 15 al generatorului electric 14 (figura 6-11).

În turbina eoliană, antrenată de traficul rutier, arborele manivelă este legat cinematic prin intermediul unui cuplaj unisens cu un volant, care este fixat pe rotorul generatorului electric.

De asemenea, în turbina eoliană antrenată de traficul rutier, roata mobilă este executată în formă de

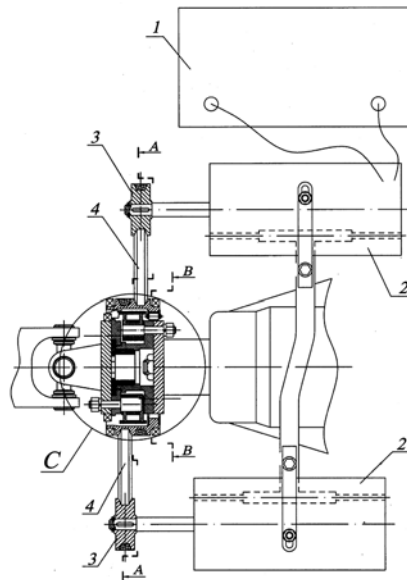

Fig. 4. Vedere generală a dispozitivului de utilizare a energiei de frânare

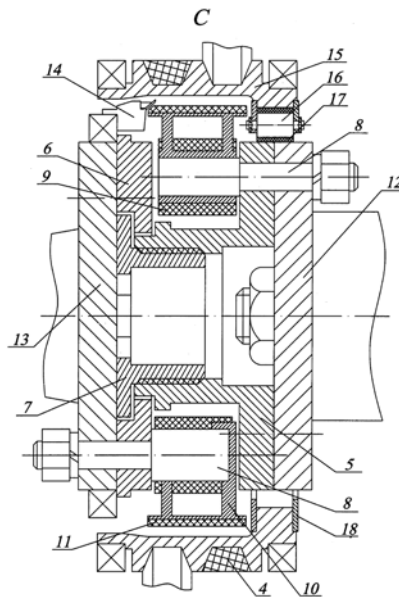

Fig. 5. Vedere C a mecanismului de transmitere a momentului de rotație din fig. 4

roată de fricțiune, legată cinematic prin contactele de fricțiune ale blocului satelit cu roata de fricțiune fixă.

Astfel, în contextul strategiei generale de dezvoltare a motoarelor cu combustie, precum și a surselor regenerabile de energie, implementarea pe larg

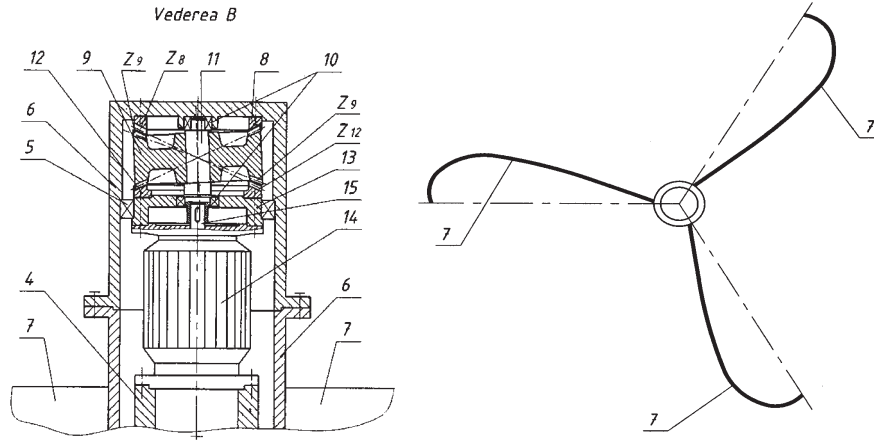

Fig. 6-7. Vedere în secțiune a turbinei eoliene antrenate de traficul rutier; vedere de sus a turbinei eoliene antrenate de traficul rutier cu 3 palete

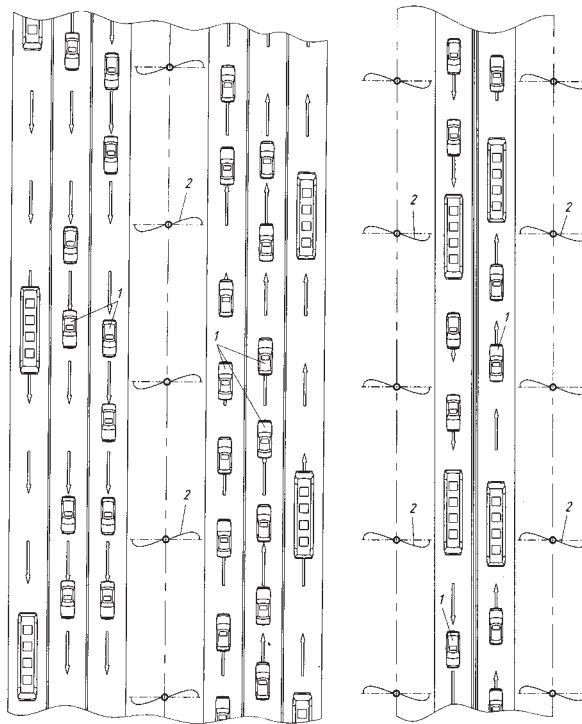

Fig. 8-9. Magistrală auto, cu amplasarea turbinei eoliene antrenate în traficul rutier în spațiul din mijloc, dintre direcțiile de circulație; autostrada cu dublu sens, cu amplasarea pe periferie a turbinei eoliene antrenate în traficul rutier

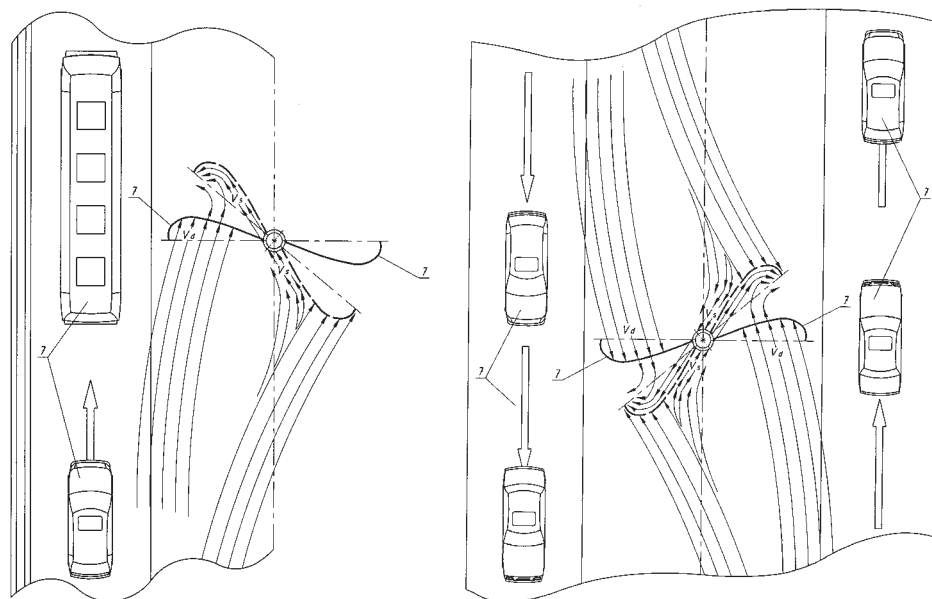

Fig. 10-11. Schema acțiunii curenților de aer asupra suprafeței de lucru a paletei turbinei eoliene, antrenate de traficul rutier, amplasate la periferia autostrăzii; schema acțiunii curenților de aer asupra suprafeței de lucru a paletei turbinei eoliene, antrenate de traficul rutier, amplasate în spațiul din mijloc, dintre direcțiile de circulație

a inovațiilor ecologic pure va permite să eliminăm dependența de petrol și gaze a sistemului de transporturi, fără a-i sacrifica eficiența și a-i compromite mobilitatea, va conduce, de asemenea, la reducerea numărului de decese și traume provocate de accidentele rutiere și, în definitiv, la asigurarea unei creșteri economice esențiale.

REFERINȚE

1. http://ec.europa.eu/romania/news/transport_2050_ro.htm
2. <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/372&format=HTML&aged=1&language=RO&guiLanguage=en>
3. <http://0-100.hotnews.ro/2011/03/28/ue-in-2050-masinile-cu-ardere-interna-interzise-in-orase-zero-decese-din-accidente-rutiere/>
4. <http://epochtimes-romania.com/news/2011/03/ce-vrea-reducerea-cu-60-a-emisiilor-de-co2-din-sectorul-transporturilor-pana-in-2050---106321>

REZUMAT

Consumul mondial de energie primară de toate tipurile a crescut în secolul trecut de 10 ori, procesul de ardere a combustibililor fosili afectând grav mediul prin poluarea sa masivă. Prin urmare, este necesară o strategie bine chibzuită de dezvoltare a motoarelor cu combustie în următorii ani și pe parcursul întregului secol.

ABSTRACT

World primary energy consumption increased in the last century 10 times, the fossil fuel combustion process seriously affecting the environment through its massive pollution. It is therefore necessary a well-considered combustion engines development strategy in the coming years and throughout the century.

EXAMINAREA CERERILOR PROBLEMATICE DE ÎNREGISTRARE A DESENELOR ȘI MODELELOR INDUSTRIALE ȘI ÎNTINDEREA PROTECȚIEI ACORDATE

LUDMILA GOREMÎCHINA,
EXPERT PRINCIPAL SECȚIE MODELE
ȘI DESENE INDUSTRIALE, AGEPI

ALEXANDRU ȘAITAN,
ȘEF SECȚIE MODELE ȘI DESENE INDUSTRIALE,
AGEPI

EXAMINAREA CERERILOR DE ÎNREGISTRARE A DESENELOR ȘI MODELELOR INDUSTRIALE (ÎN CONTINUARE - DMI) ÎN REPUBLICA MOLDOVA INCLUDE ÎN MOD OBLIGATORIU VERIFICAREA RESPECTĂRII CONDIȚIILOR FORMALE PRIVIND DEPUNEREA CERERILOR (ETAPA 1) ȘI EXAMINAREA DE FOND (ETAPA 2) ȘI ESTE EFECTUATĂ ÎN SECȚIA MODELE ȘI DESENE INDUSTRIALE (DMI), AGEPI.

Până la 1 aprilie 2012, AGEPI a primit în total 1725 de cereri în conformitate cu procedura națională (MD) și 6294 de cereri în conformitate cu procedura Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale (WO) [1], care cuprind în ansamblu 36,2 mii de DMI. Examinarea poate include și *etapa 3* – examinarea contestațiilor depuse de către solicitanți sau de părțile interesate împotriva hotărârii privind cererea de înregistrare a DMI – această procedură fiind efectuată de către Comisia de Contestații a AGEPI. Până în prezent, Comisia a examinat 54 de contestații, inclusiv 3 – pentru cereri internaționale depuse conform Aranjamentului de la Haga.

Scopul final al examinării îl constituie înregistrarea DMI-ului sau, dacă acest lucru nu este posibil, respingerea cererii de înregistrare a DMI-ului. O listă exhaustivă de temeiuri de respingere a cererii de înregistrare este definită în art. 26 (1) din Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale nr. 161/2007 (*în continuare – Legea nr. 161/2007*) [2]:

a) desenul sau modelul industrial nu este un desen sau un model industrial în sensul art. 6 alin. (1) din Legea nr. 161/2007 (noțiunea de DMI);

b) desenul sau modelul industrial nu îndeplinește condițiile prevăzute la art. 7-11 din Legea nr. 161/2007 (noutatea și caracterul individual);

c) solicitantul sau titularul nu are dreptul, în temeiul unei hotărâri judecătorești, să dispună de desenul sau modelul industrial în sensul art. 15 și art. 16 din Legea nr. 161/2007;

d) desenul sau modelul industrial este în conflict cu desenul sau modelul industrial anterior, care a fost făcut public după data de depozit sau, dacă a fost invocată prioritatea, după data de prioritate a

desenului sau modelului industrial și care este protejat de la o dată anterioară prin înregistrare sau prin cerere de înregistrare;

e) un semn distinctiv protejat se utilizează într-un desen sau model industrial, iar titularul are dreptul de a interzice utilizarea acestuia (inclusiv marca);

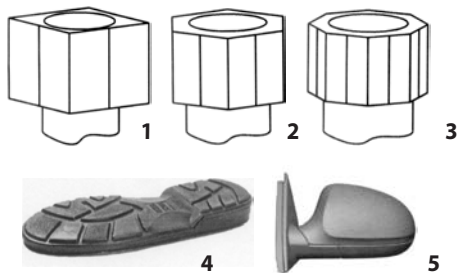
f) o operă protejată de legislația privind drepturile de autor se utilizează neautorizat într-un desen sau model industrial;

g) unul dintre elementele enumerate în art. 6ter din Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 20 martie 1883 [3] se utilizează abuziv într-un desen sau model industrial.

Obiectul care nu se încadrează în această listă, se înregistrează cu condiția respectării prevederilor art. 11 din Legea nr. 161/2007. Se are în vedere DMI care nu sunt contrare bunelor moravuri și ordinii publice, nu sunt determinate exclusiv de funcția lor tehnică și nu trebuie să fie neapărat reproduse în forma și dimensiunea lor identică.

Să examinăm mai detaliat subalin. **a), b), e) și f).**

La **etapa 1** se stabilește dacă obiectul solicitat de a fi înregistrat este desen și/sau model industrial în sensul art. 6 (1) din Legea nr. 161/2007, adică, dacă se încadrează în definiția noțiunii de DMI: „Desen sau model industrial este aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia, rezultat, în special, din caracteristicile liniilor, conturilor, culorilor, formei, texturii și/sau ale materialelor și/sau ale ornamentației produsului în sine”. Atragem atenția, în primul rând, asupra faptului că noțiunea

Exemplul 1: 1,2,3 – modele din MD: (21)f 2004 0077; 4 – model din MD: (11)68; 5 – model din WO: (11)DM/069710

de „desen și model industrial” se poate referi atât la produsul în ansamblu, cât și la părțile sale. Înainte de adoptarea Legii nr. 161/2007, o parte a produsu-

lui era înregistrată numai în cazul în care acesta era fabricat și vândut separat, adică era detașabil și era un produs. Drept urmare, din **exemplul 1**, prezentat mai jos [4,5], experții Secției DMI, AGEPI, au respins cererea f 2004 0077 de înregistrare a trei variante „Ornamentul exterior al coroanei gâtului buteliei” (modelele 1-3) și au înregistrat modele 4 și 5.

În conformitate cu legislația în vigoare, definiția noțiunii de DMI, în opinia noastră, face deja posibilă înregistrarea aspectului exterior atât ca parte detașabilă, cât și ca parte nedetașabilă a produsului. Acest lucru este confirmat de **exemplul 2**, citat mai jos, de DMI-uri înregistrate în Estonia (EE) și Regatul Unit (GB) [6,7], precum și de design comunitar OHIM (EM) [8].

Exemplul 2: 6 – model din EE: (11)01019; 7,8 – modele din GB: (11)3001201, 2087131; 9,10 – modele din EM: 000051271-0001, 000066907-0001

Cu toate acestea, opiniile experților Uniunii Europene (în continuare - UE), cu legislația căreia [9,10] a fost armonizată Legea nr. 161/2007 în vigoare, privind acest punct s-au divizat. Pentru problema dată nu s-a găsit încă o soluție coerentă.

Atragem atenția, de asemenea, asupra faptului că, în conformitate cu art. 3 din Legea nr. 161/2007, din noțiunea de „produs” sunt excluse programele de calculator, care nu corespund definiției de DMI. Totuși, excluderea de la protecție a programelor de calculator nu înseamnă că „icoanele” și alte tipuri de elemente grafice ale programului (de exemplu, web site-ul) nu pot fi înregistrate. În noțiunea de „produs” sunt incluse, de asemenea, elementele concepute spre a fi asamblate într-un produs complex, ambalaje, aranjamente, simboluri grafice și caractere tipografice.

Respingerea cererilor de înregistrare a obiectelor care nu sunt, prin definiție, DMI, se efectuează în baza **art. 26 (1) a)** din Legea nr. 161/2007.

În conformitate cu practica OHIM [11], putem menționa următoarele obiecte care nu corespund sau corespund în anumite condiții definiției de DMI:

1. Culoarea în sine, ca design

Culoarea, ca atare, nu corespunde definiției de DMI, deoarece nu este asociată cu produsul, nu constituie aspectul exterior al produsului și, prin urmare, nu este DMI în sensul art. 6 (1) din Legea nr. 161/2007. Desigur, culoarea poate fi un element al DMI-ului, dar culoarea propriu-zisă nu se înregistrează.

2. Aromele și mirosurile

Aromele și mirosurile nu constituie aspectul exterior al produsului și, prin urmare, nu corespund definiției de DMI.

3. Muzica și sunetele

Muzica și sunetele, ca atare, nu constituie aspectul exterior al produsului și, prin urmare, nu corespund definiției de DMI. Cu toate acestea, reprezentarea grafică a unei compoziții muzicale ar putea fi clasificată ca DMI, în cazul în care se aplică, de exemplu, pentru „Alte tipuri de produse tipărite” din clasa 19-08 a Clasificării internaționale a desenelor și modelelor industriale (*în continuare – Clasificarea de la Locarno*) [12].

4. Plantele vii

O plantă vie nu este considerată ca fiind un produs, cu alte cuvinte, ca un obiect al producției industriale sau artisanale în conformitate cu art. 3 din Legea nr. 161/2007. Prin urmare, planta vie nu corespunde definiției de DMI, nefiind aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a acestuia. În schimb, o floare sau o plantă artificială constituie obiecte ale producției industriale sau artisanale și, drept urmare, pot fi protejate.

5. Cuvintele simple și secvențele de litere

Cuvintele, ca atare, prin natura lor nu corespund definiției de design, deoarece nu constituie aspectul exterior al unui produs. În cazul în care obiectul este reprezentat de un cuvânt sau de o secvență de litere, scrise cu caractere standard în executare alb-negru, și nu conține elemente grafice, acesta nu este aspectul exterior al unui produs și, prin urmare, nu corespunde definiției de DMI.

Dimpotrivă, așa cum se vede din **exemplul 3**, prezentat mai jos, în cazul în care cuvântul sau secvența de litere sunt reprezentate într-un stil distinctiv, cu caligrafie și caractere distinctive, trecere de

linii și culori ce vor fi examinate ca elemente figurative, înregistrarea devine posibilă [4,8].

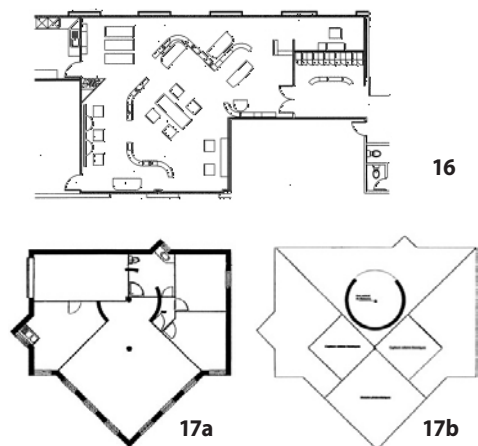
Exemplul 3: 11,12,13 – modele din EM: 001945080-0001; 001940248-0001, 001850975-0001; 14,15 – modele din MD: (11)1315, 1349

6. Proiectele (desenele tehnice), planurile de case și alte planuri arhitecturale, designul interiorului sau al landșaftului

Dacă în cerere sunt indicate produse în componența cărora se preconizează încorporarea DMI-ului sau cărora li se va aplica DMI-ul, care se referă la astfel de produse finale cum sunt proiectele (desenele tehnice), planurile de case și alte planuri arhitecturale, precum și designul interiorului sau al landșaftului (de exemplu: al grădinii), atunci obiectele nu vor corespunde definiției de DMI, nefiind reprezentat aspectul exterior al produsului final. De exemplu, în cazul în care în cererea de înregistrare va fi indicat în calitate de produs o „Casă” (clasa 25-03 a Clasificării de la Locarno), fiind prezentat planul casei, așa cum este arătat în **exemplul 4**, decizia examinării va fi negativă, deoarece desenul industrial nu va fi considerat drept un produs creat ca un tot întreg sau ca o parte a acestuia.

Totuși, dacă obiectul va fi numit „Plan arhitectural” sau „Plan al casei”, indicându-se clasa 19-08 a Clasificării de la Locarno și fiind reprezentate imaginile de mai sus, atunci protecția pentru aceste obiecte poate fi acordată, deoarece acestea se încadrează în definiția de DMI.

Există, de asemenea, o linie fină între ceea ce poate fi prevăzut ca un proiect (desen tehnic) sau un plan și ceea ce poate fi considerată ca o executare (get-up) sau prezentare (clasa 32-00). Înregistrarea

**Exemplul 4: 16, 17a, b – modele din WO: (11)
 DM/057042, DM/061206**

sau refuzul de la înregistrare a unor astfel de DMI-uri, cum sunt, de exemplu, interiorul unui magazin, tren sau restaurant, designul exterior al unui parc de distracții sau al unui parc de automobile, depinde de faptul dacă reprezentarea este mai degrabă un proiect (desen tehnic), un plan, o executare (get-up) sau o prezentare. De exemplu, în cadrul DMI-urilor prezentate în **exemplul 5** designul a fost considerat ca fiind mai degrabă o executare (get-up) sau prezentare, decât un proiect (desen) sau plan [11]. Prin urmare, acesta este designul produsului finit.

7. Fotografii

Fotografia ca atare reprezintă aspectul exterior al produsului și, prin urmare, corespunde definiției de design. Mai jos este prezentat **exemplul 6** de desene sau modele industriale înregistrate la OHIM. Astfel de produse se clasifică, în general, ca „Hârtie de scris, cărți poștale, de notificare, de felicitare sau cartele” (clasa 19-01) sau ca „Alte tipuri de produse de tipar” (clasa 19-08 a Clasificării de la Locarno).

Din **exemplele 3-6** deducem: de modul cum este

reprezentat obiectul, care este denumirea lui și, în consecință, clasa acestuia conform Clasificării de la Locarno, depinde dacă decizia examinării va fi aprobată sau nu, adică dacă obiectul va fi sau nu înregistrat. În acest caz este pus pe tapet și un alt aspect al acestei probleme: întinderea protecției acordate care, conform art. 12 (3) din Legea nr. 161/2007, este determinată de ansamblul elementelor reproduse în reprezentările grafice. Astfel:

- protecția este acordată numai pentru configurația, desenul sau elementele decorative ale produsului, în care se preconizează încorporarea DMI-ului sau cărora li se va aplica DMI-ul, sau pentru ansamblul tuturor acestor elemente în măsura în care ele fac parte din produs, definit prin denumirea acestuia din urmă și destinația lui (clasa conform Clasificării de la Locarno). De exemplu, în cazul desenului pentru textile obiectul protecției este țesătura având anume acest desen sau pentru desenul aplicat anume pe țesătură. În cazul produsului complex, cum ar fi o butelie cu etichetă, protecția se acordă produsului ca un tot întreg, ci nu părților separate. Pentru protecția părților separate ale unui produs complex trebuie să se depună cereri separate pentru aceste părți;

- prezentarea DMI-ului în culori înseamnă că sunt revendicate anumite culori, însă, în cazul în care imaginea este în alb-negru, se consideră că sunt revendicate toate culorile;

- o protecție mai largă se obține dacă modelul industrial este prezentat în alb-negru într-o singură reproducere grafică (reprezentând conturul formei modelului industrial). Cu toate acestea, trebuie de ținut cont de faptul că la etapa 2, în cazul efectuării examinării de fond, atunci când se compară un asemenea model industrial cu elaborările anterioare, este foarte mare probabilitatea ca modelul respectiv să fie respins din lipsă de noutate.

18

19

20

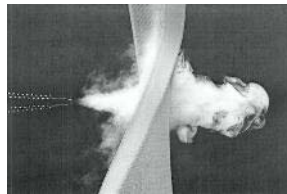
**Exemplul 5: 18 – model din WO: DM/070512; 19 – model din EM: 000077615-0001;
 20 – model din WO: DM/065644(5)**

21

22

23

Exemplul 6: 21,22,23 – modele din EM: 000285879-0001, 000285879-0006, 000571062-0003

Din aceste considerente, cu toate că se tinde spre o protecție mai largă, o asemenea înregistrare este foarte vulnerabilă [13];

- posibilitatea de a prezenta DMI-ul protejat cu linii continue, iar partea neprotejată rămasă – cu linii punctate sau linii-puncte (regula 16 e) a Regulamentului privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a desenelor și modelelor industriale) [14]), așa-zisa disclamară tacită, ilustrată în exemplul 7;

24

25

Exemplul 7: 24,25 – modele din EM: 000569595-0001; 000223524-0001

- posibilitatea de utilizare a disclamării de avertisment: ponderea semantică a părții verbale nu se protejează, în cazul DMI-urilor care includ litere, cuvinte, inscripții, abrevieri și alte semne verbale. Întinderea protecției se limitează doar la grafica părții verbale, dezvăluită prin garnitură, inclusiv legată de un alfabet special (latin, rus, arab, grec etc.), înclinație (drept, italic, oblic), saturație (luminoase, semigrase, grase), dimensiune (ceglu), rezolvarea coloristică etc. Aspectele fonetice și semantice ale semnului verbal nu au nici o relație cu DMI.

După cum se constată, **etapele 1 și 2** sunt interconectate, deoarece prima determină în care câmp (clasă, conform Clasificării de la Locarno) trebuie de efectuat examinarea pentru corespunderea criteriilor de protecție, acesta fiind scopul examinării de fond (**etapa 2**).

Noutatea și caracterul individual sunt principalele criterii de protecție a desenelor și modelelor industriale. Acestea sunt condiții cumulative și, în cazul în care una dintre ele lipsește, protecția nu se acordă, conform **art. 26 (1) b)** din Legea nr. 161/2007. Datorită importanței lor, aceste două criterii sunt, de asemenea, examinate mai detaliat;

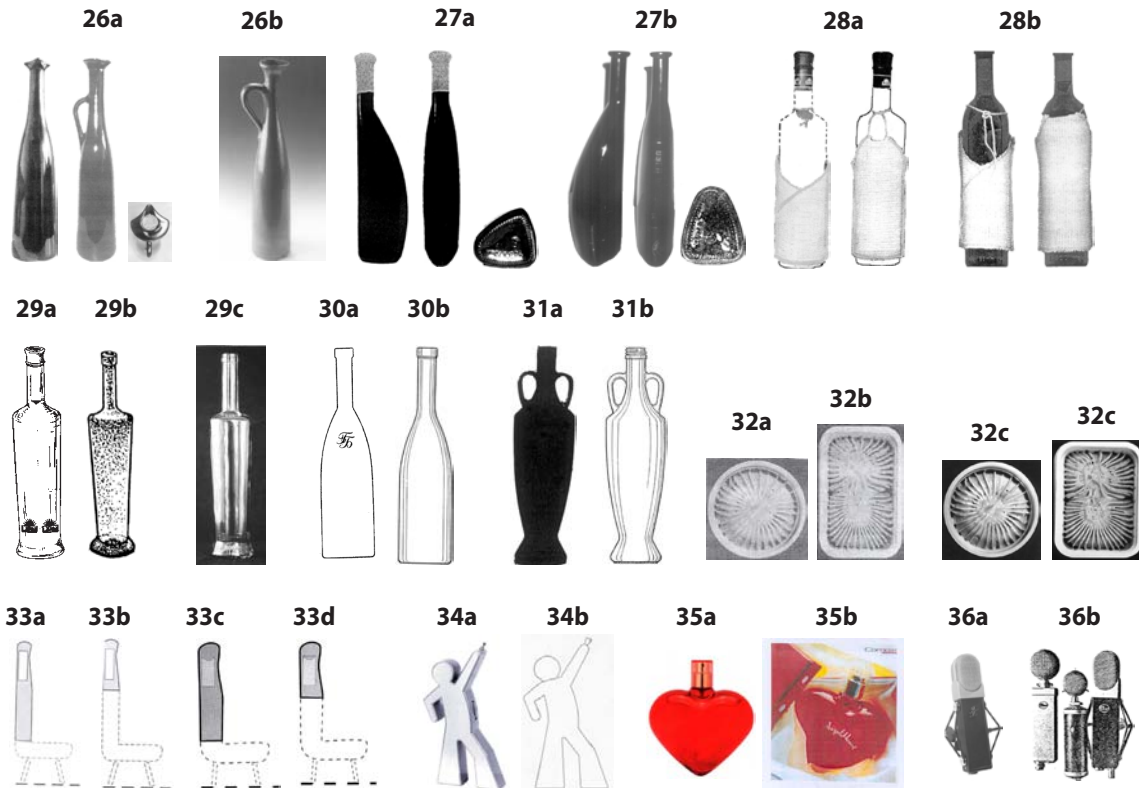
- se consideră că un desen sau model industrial este **nou** dacă nici un desen sau model industrial identic nu a fost făcut public înainte de data de depozit a cererii de înregistrare sau înainte de data de prioritate a acestuia (art. 7 (1) din Legea nr. 161/2007). Totodată, conform art. 7 (2) din Legea nr. 161/2007, DMI-urile sunt considerate identice dacă elementele lor caracteristice diferă între ele numai în detalii neesențiale.

Analiza corespunderii sub aspectul noutății este primul pas pentru determinarea posibilității de acordare a protecției desenului sau modelului industrial. Prezentăm câteva exemple de refuz din lipsă de noutate din practica AGEPI și OHIM (**exemplul 8**).

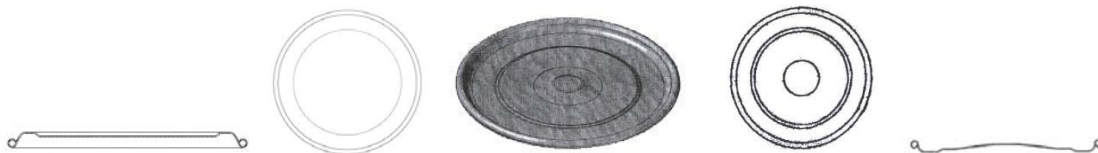
Uneori, analiza corespunderii sub aspectul noutății este suficientă pentru refuzul de la înregistrare, după cum se constată din exemplele de mai sus. Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor, doar examinarea aspectului noutății nu este suficientă, deoarece DMI-urile care posedă unele diferențe, având o asemănare exterioară cu DMI-urile anterioare, nu trebuie să fie protejate;

- prezența **caracterului individual** constituie a doua parte a condițiilor necesare pentru protecția DMI-ului. Examinarea aspectului ce ține de caracterul individual garantează o protecție adecvată pentru necesitățile industriei și stimulează procesul inovativ.

Art. 8 (1) din Legea nr. 161/2007 prevede: se consideră că un desen sau un model industrial are caracter individual dacă impresia globală pe care o produce asupra **utilizatorului avizat** este diferită

Exemplul 8: 26a – model din MD: (21) f 2004 0025 respins pe baza 26b - model din WO: DM/050363;
27a – model din MD: (21) f 2004 0020 respins pe baza 27b - model din UA: 8030 și marca MD (111)10924;
28a – model din MD: (21) f 2004 0036 respins pe baza 28b - model din MD: (11) 629;
29a – model din MD: (21) f 2000 0069 respins pe baza 29b,c - modele din MD: (11) 121(2) și Federația Rusă (RU): (11)46963; 30a – model din MD: (21) f 2003 0013 respins pe baza 30b - model din WO: DM/051955(7);
31a – model din MD: (21) f 2001 0096 respins pe baza 31b - model din WO: DM/051955(3);
32a,b – modele din MD: (21) f 2009 0064 respinse pe baza 32c,d - modele din România (RO): (21)f 2002 1451(1,2); 33a,b – modele din MD: (21) f 2010 0013(15,16) respinse pe baza 33c,d - modele din MD: (11)1189(7,6); 34a – model din EM: 000039847-0001 respins pe baza 34b - model din Spania (ES): 1563098;
35a – model din EM: 000017447-0001 respins pe baza 35b - model din „Export magazin-Beauty Distributor”;
36a – model din EM: 000288220-0001 respins pe baza 36b - model din „Studio magazin”

37a

37b

Exemplul 9: 37a – model din EM: 000053186-0001 (Grupo Promer Mon Graphic SA);
37b – model din EM: 000074463-0001 (PepsiCo Inc.)

de impresia produsă asupra unui asemenea utilizator de orice alt desen sau model industrial făcut public. Momentul în care desenul sau modelul industrial este făcut public ține de cerințele de nouitate.

Pentru a înțelege cine este acest **utilizator avizat**, vom recurge la practica juridică a CE [15]. Astfel, la 20 octombrie 2011 Curtea Europeană de Justiție (*în continuare - CEJ*) a pronunțat o hotărâre în diferendul dintre Grupo Promer Mon Graphic SA și PepsiCo Inc. referitor la produsele promoționale în formă de discuri de plastic sau de metal, plasate în ambalaje de produse alimentare, fiind destinate, în primul rând, copiilor (**exemplul 9**).

Este prima hotărâre a CEJ în ceea ce privește drepturile asupra designului UE și aceasta clarifică sensul câtorva noțiuni-cheie din Regulamentul privind desenele și modelele comunitare nr. 6/2002 [10], inclusiv noțiunea de „utilizator avizat”. Conform CEJ, noțiunea de „utilizator avizat” în conflictele privind dreptul asupra designului este o categorie intermediară între un „consumator mediu obișnuit” (care nu trebuie să aibă cunoștințe specifice) și un expert sectorial (cu expertiză tehnică detaliată). În ceea ce privește nivelul său de atenție, CEJ caracterizează un utilizator avizat ca nefiind unul de atenție medie, ci unul deosebit de atent, fie din cauza experienței sale personale, fie a cunoștințelor sale extinse despre sectorul în cauză. În ceea ce privește compararea DMI-urilor aflate în conflict pentru evaluarea impresiei lor globale, CEJ a considerat că, în principiu, comparația ar trebui să fie făcută între reproduceri, așa cum sunt exprimate în înregistrările de bază, însă o comparație a bunurile fizice poate fi folosită pentru a confirma evaluarea.

În plus, conform art. 8 (2) din Legea nr. 161/2007, pentru evaluarea caracterului individual trebuie să se ia în considerare **gradul de libertate a autorului** în elaborarea desenului sau modelului industrial, ținându-se cont de natura produsului și de caracteristicile sectorului industrial sau artizanal.

Multitudinea de desene sau modele industriale poate fi împărțită în două grupe [16]:

DMI-urile tradiționale, aspectul estetic al cărora este strâns legat de cel funcțional și, prin urmare, obiectul este supus permanent unor limitări tehnologice și ergonomice în procesul de elaborare. Cu cât mai mare este funcționalitatea produsului, cu atât mai mare este și numărul elementelor funcționale

care caracterizează acest tip de produse. Pe de altă parte, cu cât mai larg este asortimentul produsului pe piață, cu atât mai limitată este libertatea autorului în elaborarea aspectului exterior, care să producă o impresie globală fundamental nouă;

DMI-urile cu funcționalitate diminuată, care pot include produse de tipar, ambalaje, interioare, bijuterii, ornamente, medalii și ordine, embleme, jocuri, jucării, covoare, textile, caractere de tipar, holograme și altele. La elaborarea lor, libertatea autorului nu este limitată sau este limitată doar parțial.

Cu cât mai limitată este libertatea autorului, cu atât mai mare valoare se atribuie diferențelor sau modificărilor mici la crearea DMI-ului independent. Limitarea libertății autorului este asociată cu condițiile tehnice și de piață (standardizarea, limitările mecanice sau fizice, necesitatea de a lua în considerare cerințele de piață, moda, diversitatea formelor cunoscute de produse cu aceeași destinație etc.).

Gradul limitat de libertate a autorului la crearea aspectului exterior al produsului poate fi remarcat la examinarea **exemplului 10**. Autorul trebuie să prevadă pentru o butelie cel puțin forma sa tridimensională, întrucât este destinată pentru păstrarea lichidelor, precum și gura. Totodată, butelia ca produs există deja de multă vreme și în acest răstimp a apărut o multitudine de modele analoage, reprezentând o varietate de forme oarecum diferite. Mai jos vă propunem să examinați cele două exemple de serii analogice pentru buteliile solicitate spre înregistrare în conformitate cu procedura națională, pentru care au fost emise diferite decizii.

Astfel, pe de o parte, funcția tehnică a buteliei ca un produs, iar pe de altă parte, seria analogică largă (stadiul anterior) limitează esențial posibilitatea de a crea aspectul exterior al unui produs, care să creeze o impresie globală fundamental nouă. Prin urmare, în cazul buteliei, chiar și diferențele mici în executarea conturului formei pot conduce la concluzia că impresia globală pe care o produc modelele industriale comparate este nouă. Evaluarea similitudinii trebuie să fie efectuată nu numai comparând DMI-ul examinat cu cel mai apropiat model analog, dar și analizând seria analogică care permite de a identifica elementele funcționale și de a trage o concluzie cu privire la saturația seriei analogice [17]. Prezentăm mai jos exemplul 11 din

f20050158

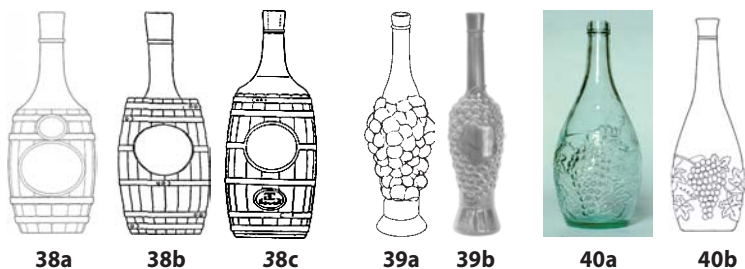
a)

1041

b)

**Exemplul 10: Serii analogice: a) pentru modelul MD: (21) f2005 0158 (respins);
 b) pentru modelul MD: (11) 1041 (înregistrat)**

38a

38b

38c

39a

39b

40a

40b

41a

41b

42a

42b

43a

43b

**Exemplul 11: 38a – model din MD: (21) f 2010 0082 respins pe baza 38b,c - modele MD: (11)322
 și RO: (21)f 2003 0483(7); 39a – model din MD: (21) f 2000 0035 respins pe baza 39b - model din MD: (11)236;
 40a – model din MD: (21) f 2003 0049 respins pe baza 40b - model din RU: (11)50156;
 41a – model din MD: (21) f 2001 0096(1) respins pe baza 41b - model din WO: (11) DM/051955(3);
 42a – model din MD: (21) f 2010 0041 respins pe baza 42b - model din RU: (11)48399;
 43a – model din MD: (21) f 2002 0036 respins pe baza 43b - model din MD: (11)372(10)**

practica AGEPI de refuz al înregistrării buteliilor pe temeiul lipsei caracterului individual.

Limitări neînsemnate ale posibilităților autorului privind crearea aspectului exterior al produsului pot fi examinate în exemplul etichetei care se referă la producția de tipar. La crearea aspectului exterior al acestor produse, autorul, de obicei, este limitat doar de dimensiunea etichetei. Prin urmare, cerințele privind prezența diferențelor în etichetele comparate trebuie să fie semnificative. Atunci când sunt supuse analizei, pentru astfel de obiecte, se recomandă principiul conform căruia prezența similitudinii este mai importantă decât prezența diferențelor. Reproducem mai jos **exemplul 12** – cazuri

din practica AGEPI, precum și din practica OHIM, de refuz al înregistrării etichetelor pe temeiul lipsei caracterului individual.

În **exemplul 13** vă prezentăm trei cereri depuse prin procedura națională, pentru care solicitantul a inclus în mod nejustificat în componența DMI-urilor opere protejate prin Legea privind dreptul de autor.

Drept temei de refuz pentru desenele industriale reproduse mai sus servește lipsa de caracter individual și utilizarea fără permisiunea titularului a operelor protejate prin dreptul de autor în conformitate cu **art. 26(1)f)** din Legea nr. 161/2007.

Următorul **exemplu 14** se referă la DMI-urile în componența cărora sunt incluse mărci străine. Ce-

Exemplul 12: 44a – desen din MD: (21) f 2001 0049 respins pe baza 44b,c - mărci MD (111)5698 și 5699;
45a – desen din MD: (21) f 2006 0033 respins pe baza 45b - desen din MD: 843;
46a – desen din MD: (21) f 2002 0139 respins pe baza 46b - marca MD (111)625299;
47a – desen din MD: (21) f 2009 0069(50) respins pe baza 47b - desen din Ungaria (HU): (11) D 04 00165(30);
48a – desen din EM: 000370200-0001 respins pe baza comercializării

Exemplul 13: 49 – desen din MD: (21) 0211; 50 – desen din MD: (21) f 2004 0083;
51 – desen din MD: (21) f 2011 0015

52

53

54

55

Exemplul 14: 52 – model din WO: DM/075268 este în conflict cu marca (111) 536 554, „TIFANY & CO”;
53 – model din WO: DM/074307 este în conflict cu marca (111) 788 980, „GREENMILL”;
54 – desen din MD: (21) f 2009 0075 este în conflict cu marca (111) 20895; 55 – model din WO: DM/075607

rerile de înregistrare au fost depuse prin procedura Aranjamentului de la Haga, cu desemnarea Republicii Moldova (*modelele 52, 53, 55*), și prin procedura națională (*modelul 54*).

Totodată, în primele două exemple (*modelele 52 și 53*) elementele verbale incluse în DMI-uri sunt identice cu mărci înregistrate. De aceea, solicitantul a fost notificat despre necesitatea de a exclude elementele verbale din componența DMI și despre faptul că, în caz contrar, examinarea va lua decizia de a respinge cererea de înregistrare a DMI-ului în conformitate cu **art. 26(1)e)** din Legea nr. 161/2007. În al doilea caz, solicitantul a prezentat o scrisoare de acord și obiectul a fost înregistrat. În al treilea caz (*modelul 54*), elementele verbale incluse în DMI nu au fost identice cu marca dezvăluită în procesul documentării, și anume: **HUN-TERWINE** și, respectiv, **HUNTER**. Prin urmare, a fost adoptată decizia de înregistrare a desenului industrial.

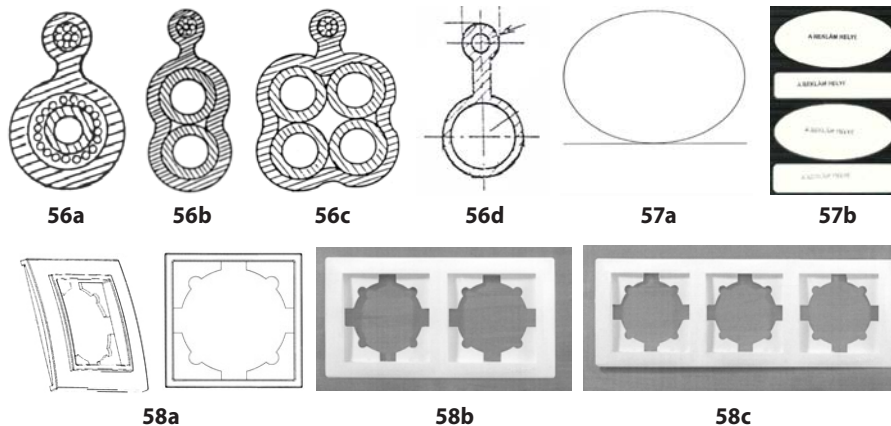
Experții AGEPI s-au confruntat cu o altă provocare, când în componența DMI (*modelul 55*) au fost incluse elementele verbale ck, Calvin Klein, înregistrate pe numele Calvin Klein Trademark Trust. Totodată, solicitantul modelului 55 a fost Swatch Group, cea mai puternică și modernă companie holding de ceasuri. În perioada examinării, s-a constatat că: a) designul ceasurilor este creat de designerii Swatch Group; b) compania holding Swatch Group include aproape 20 de branduri de ceasuri, inclusiv ck, Calvin Klein, și c) Swatch Group a semnat în 1997 un contract cu Calvin Klein pentru producția de ceasuri cu marca acestuia [18]. De aceea, DMI-urile au fost înregistrate.

În încheiere, prezentăm câteva exemple din practica de examinare a contestațiilor la Comisia de Contestații a AGEPI (**etapa 3**). După cum s-a menționat deja, în total au fost depuse 56 de contestații, dintre care 23 au fost respinse. În ceea ce privește subiectul examinat, doar o parte nesemnificativă din contestațiile rămase pe rol prezintă interes, deoarece majoritatea lor se referă la restabilirea în drepturi, prezentarea dovezilor suplimentare, care nu au fost disponibile examinatorului în procesul documentării, sau la furnizarea scrisorilor de acord. Iată câteva cazuri (**exemplul 15, 16, 17**):

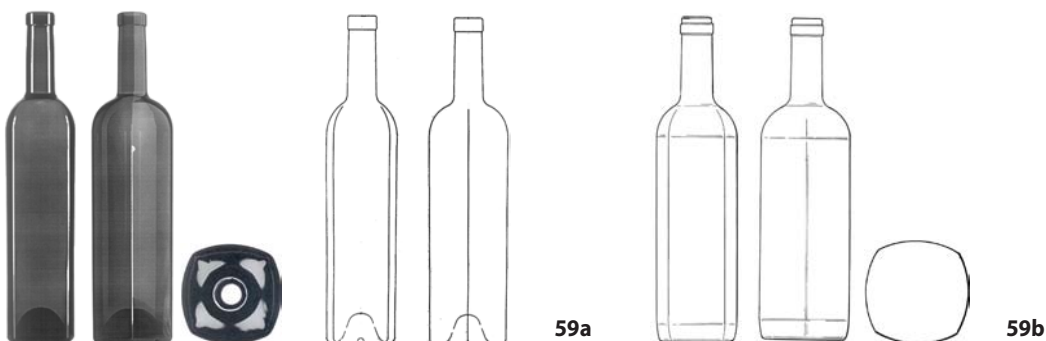
Hotărârea de înregistrare a cablurilor de forță cu două, trei și patru conductoare (*modelele 56a,b,c*), adoptată de Secția DMI, a fost anulată de către Comisia de Contestații a AGEPI pe baza OCT 22498-88 pentru cablul de forță cu două conductoare (*modelul 56d*). Ulterior, în cazuri similare Secția DMI a adoptat hotărâri de respingere pentru modelele 57a) și 58a).

Hotărârea de respingere a cererii de înregistrare a buteliei (*modelul 59a*) pe baza modelului industrial DM/050349 (*modelul 59b*), adoptată de Secția DMI, a fost abrogată de către Comisia de Contestații a AGEPI, în virtutea faptului că gradul de libertate a autorului la crearea aspectului exterior al buteliei este limitat.

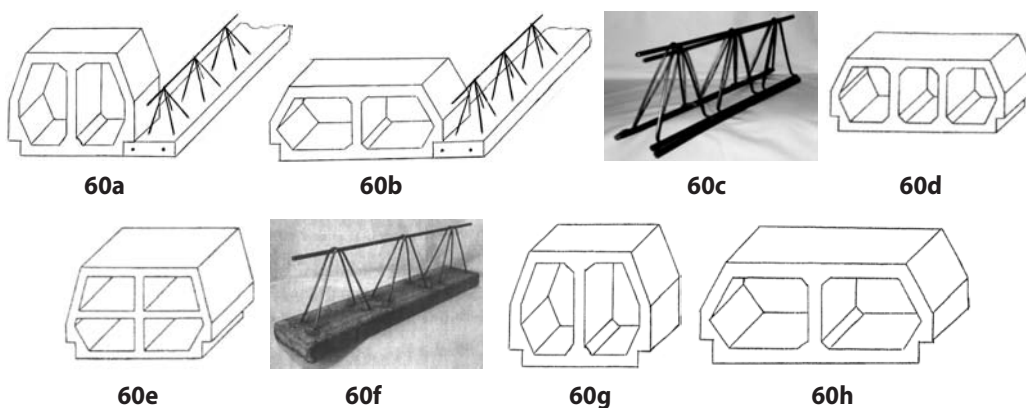
Hotărârea de respingere a cererii de înregistrare a planșelor (*modelele 60a,b*) pe baza certificatului LT: 1361 (*modelele 60c,d,e,f*), adoptată de Secția DMI, a fost abrogată de către Comisia de Contestații a AGEPI și acceptată înregistrarea modelelor industriale, cu condiția depunerii de către solicitant a cererii de introducere a modificărilor. Modificările solicitate fiind efectuate, modelele 60g,h au fost înregistrate.

Exemplul 15: 56a,b,c – modele din MD: (11) 473 anulate pe baza 56d - model din GOCT 22498-88;
57a – desen din MD: (21)f 2009 0069(51) respins pe baza 57b - desen din HU: (11) D 04 00165(27);
58a – model din WO: DM/074565 respins pe baza 58b,c - modele din Ucraina (UA): 16286(1,2)

Exemplul 16: 59a – model din MD: (11) 848 și 59b - model din WO: DM/050349

Exemplul 17: 60a,b – modele depuse din MD: (21) f 2005 0049; 60c,d,e,f - modele din Lituania (LT): 1361;
60g,h – modele modificate înregistrate în MD: (21) f 2005 0049 cu (11) 877

REFERINȚE

1. *Aranjamentul de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale.* - <http://agepi.gov.md/md/design/legislations.php>

2. *Legea privind protecția desenelor și modelelor industriale nr. 161-XVI* (adoptată la 12.07.2007, în vigoare din 01.12.2007). - <http://agepi.gov.md/md/design/legislations.php>

3. *Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 20 martie 1883.* - <http://agepi.gov.md/md/design/legislations.php>

4. <http://www.db.agepi.md/DMI/Search.aspx>

5. <http://www.wipo.int/ipdl/en/search/hague/search-struct.jsp>

6. <http://www2.epa.ee/Patent/design.nsf/SearchEngl?OpenForm>

7. <http://www.ipo.gov.uk/types/design/d-os/d-find/d-find-class.htm>

8. <http://oami.europa.eu/RCDOnline/Request-Manager>

9. *Directiva Parlamentului European și a Consiliului 98/71/CE din 13 octombrie 1998 privind protecția juridică a desenelor și modelelor industriale.* - Culegere de acte normative în domeniul proprietății industriale, vol. I, *Desene și modele industriale / Ch., AGEPI, 2009*

10. *Regulamentul CE nr. 6/2002 al Consiliului Uniunii Europene din 12 decembrie 2001 privind desenele și modelele comunitare.* - Culegere de acte normative în domeniul proprietății industriale, vol. I, *Desene și modele industriale / Ch., AGEPI, 2009*

11. *Examination Practice Note 2/2005, OHIM*

12. *Aranjamentul de la Locarno privind instituirea Clasificării internaționale a desenelor și modelelor industriale.* - <http://agepi.gov.md/md/design/legislations.php>

13. *LIDGARD, Hans Henrik. Novelty and Individual Character in the Community Design Law* - FACULTY OF LAW, University of Lund, 2005

14. *Regulamentul privind procedura de depunere, examinare și înregistrare a desenelor și modelelor industriale, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 1496 din 29.12.2008.* - <http://agepi.gov.md/md/design/legislations.php>

15. *First ECJ Decision On Community Design Rights - Promer-Pepsico "Pogs" Case.* - Intellectual Property Newsflash, 20 October 2011.

16. СЕЛЯКОВ, В.А. *Актуальные аспекты применения действующего законодательства при*

составлении заявки на промышленный образец. - М.: ИНИЦ Роспатента, 2001

17. *Правовая охрана промышленных образцов в условиях действия части четвертой Гражданского кодекса Российской Федерации: сб. норматив. актов / сост. О.Л.Алексеева.* - М. : ИНИЦ «ПАТЕНТ», 2010

18. http://www.haroldltd.ru/swiss_watch/calvin_klein/

REZUMAT

Examinarea cererilor de înregistrare a desenelor și modelelor industriale în Republica Moldova include în mod obligatoriu verificarea respectării condițiilor formale privind depunerea cererilor (etapa 1) și examinarea de fond (etapa 2) și este efectuată în Secția DMI, AGEPI. Astfel, până la 1 aprilie 2012, AGEPI a primit în total 1725 de cereri în conformitate cu procedura națională și 6294 de cereri în conformitate cu procedura Aranjamentului de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale, care cuprind în ansamblu 36,2 mii de DMI. Examinarea poate include și etapa 3, respectiv, examinarea contestațiilor depuse de către solicitanți sau de părțile interesate împotriva hotărârii privind cererea de înregistrare a DMI, această procedură fiind efectuată de către Comisia de Contestații a AGEPI.

ABSTRACT

Examination of applications for registration of industrial designs in the Republic of Moldova necessarily includes checking of compliance with the formal conditions for submission of applications (stage 1) and substantive examination (step 2) and is carried out in the ID Division, AGEPI. Thus, until April 1, 2012, AGEPI received all in all 1725 applications in accordance with the national procedure and 6294 applications in accordance with the procedure of The Hague Agreement Concerning the International Deposit of Industrial Designs, which cover on the whole 36.2 thousand ID. The examination may also include the step 3, respectively, examination of appeals lodged by applicants or interested parties against the decision on the application for registration of industrial designs, this procedure being performed by the Board of Appeals of AGEPI.

ELABORAREA ȘI IMPLEMENTAREA SOFTULUI SPECIALIZAT PENTRU DEPUNEREA ONLINE A CERERILOR DE PROTECȚIE A OPI

DR. HAB. VITALIE RUSANOVSCHI,
ȘEF SECȚIE

VEACESLAV ONIȘORU,
SPECIALIST PRINCIPAL

VLADIMIR DUCA,
SPECIALIST COORDONATOR

SECȚIA GESTIUNEA ELECTRONICĂ A DOCUMENTELOR, AGEPI

CALCULATORILE ȘI INTERNETUL AU SCHIMBAT SEMNIFICATIV MODUL ÎN CARE SOCIETATEA ACTIVEAZĂ ȘI COMUNICĂ. SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ ESTE DIN CE ÎN CE MAI PREZENTĂ ÎN TOATE ACTIVITĂȚILE SECTORULUI PUBLIC, INCLUSIV PRIN APLICAȚII WEB, E-GUVERNARE ETC.

În zilele noastre, tehnologiile informaționale (TI) se dezvoltă vertiginos. Internetul a invadat viața noastră cotidiană și a devenit un fenomen universal. De la apariția sa, distanțele par a fi reduse și oamenii pot comunica între ei mult mai rapid și mai lejer. În ciuda faptului că unii petrec extrem de mult timp pe Internet, în detrimentul vieții sociale, Internetul a devenit un instrument de cunoștințe, de muncă și de contact prin excelență. Afacerile, activitățile, cunoștințele etc., tot ce ține de viața noastră privată – se dezvoltă de mii de ori mai repede datorită Internetului.

Asigurarea informațională a Sistemului de proprietate intelectuală al Republicii Moldova (PI) și automatizarea proceselor tehnologice, economico-financiare și manageriale se înscriu printre activitățile de bază ale AGEPI, fiind orientate spre satisfacerea cerințelor crescânde atât ale utilizatorilor rețelei interne (colaboratori AGEPI), cât și ale persoanelor

ce utilizează informația oferită de AGEPI prin intermediul Internetului (solicitanți și reprezentanți PI).

În anii 2009-2010 a fost efectuată o analiză detaliată privind experiența și practica utilizării TI de către Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) și alte agenții similare de peste hotare (Rospatent, Ukrpatent, Oficiul Euroasiatic de Brevete), luându-se în considerare tendința mondială de implementare a tehnologiilor de depunere a documentelor în format electronic (FE). Drept urmare, actualmente activitatea multilaterală a Agenției se caracterizează prin modernizarea și perfecționarea resurselor informaționale referitoare la obiectele de proprietate intelectuală (OPI), în contextul armonizării și intrării în vigoare a noilor legi din domeniul PI.

În acest sens, în anul 2011 în cadrul AGEPI au fost perfectate formularele și Caietul de sarcini pentru participarea la concursul „Ameliorarea Competitivității”, organizat de Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Economiei și Camera de Comerț și Industrie, cu susținerea financiară a Băncii Mondiale. Totodată, a demarat **Proiectul „Elaborarea și implementarea unui soft specializat (SS) pentru depu-**

nerea online a cererilor de protecție a OPI”, care s-a bucurat de întreaga susținere a administrației instituțiilor de resort.

Operațiile de bază ale procedurii de depunere/recepție a documentelor în FE au fost prezentate în [1,2,3], respectiv, trimiterea și/sau recepția cererilor (și a documentelor aferente acestora) în FE; confirmarea recepției și/sau expedierii documentelor în FE; achitarea taxelor online; formarea dosarelor electronice (DE); păstrarea documentelor și gestionarea acestora; gestionarea drepturilor asupra documentelor primite și a DE format; elaborarea registrelor electronice; elaborarea și gestionarea arhivei electronice etc.

În cadrul proiectului nominalizat vor fi elaborate următoarele module: „Depunerea online a formularelor”, „Cabinetul personal de lucru”, „Achitarea taxelor online și interacțiunea cu BD AGEPI”, „Elaborarea BD buffer”, „Elaborarea criteriului (mecanismului) de verificare a corectitudinii informației parvenite”, „Formarea DE”, „Automatizarea procedurii de expertiză a OPI”.

Scopul principal al elaborării și implementării softului specializat (SS) constă în asigurarea solicitanților și a reprezentanților în PI cu tehnologii moderne, rapide și efective care să permită automatizarea procedurii de pregătire, formare, control și depunere a cererilor de protecție a OPI la AGEPI.

Prima etapă va include depunerea formularelor și a documentelor ce țin de inițierea procedurii de înregistrare și atribuire a priorității (data și numărul de înregistrare). Concomitent, în cadrul etapei date va fi elaborat Cabinetul personal de lucru (CPL) și modulul pentru achitarea taxelor online. Această procedură va contribui la excluderea parțială a necesității de deplasare a solicitanților și a reprezentanților în PI la AGEPI, va micșora cheltuielile financiare, timpul necesar pentru corespondența cu AGEPI prin poștă etc.

Etapă a doua va include elaborarea și implementarea SS pentru formularele și documentele ce țin de inițierea procedurii de reînnoire, modificare a statutului juridic etc. Concomitent, în cadrul acestei etape va fi elaborat DE, care va permite automatizarea procedurii de examinare a cererilor pentru OPI în FE.

Aceste proceduri vor contribui la automatizarea și gestionarea mai eficientă a expertizei cererilor depuse și a procesului tehnologic în întregime.

La finele implementării ambelor etape, în cadrul AGEPI va fi optimizat procesul tehnologic de depunere a cererilor pentru OPI și a documentelor aferente acestora.

Obiectivele elaborării și implementării SS sunt următoarele:

- asigurarea unui grad înalt de securitate a informației, în ceea ce privește autentificarea utilizatorilor, utilizarea tehnologiilor web, semnarea digitală a cererilor etc.;
- reducerea timpului de completare, transmitere și încărcare a formularelor în BD AGEPI;
- depunerea formularelor non-stop, chiar și în afara programului de lucru al instituțiilor;
- evitarea deplasării solicitanților la AGEPI, a aglomerației de la ghișeul de depunere;
- completarea și salvarea temporară a formularelor, pentru editarea lor ulterioară;
- vizualizarea și editarea cererilor înregistrate în sistem din CPL, vizualizarea și verificarea statutului curent al acestora.

La depunerea cererilor pentru OPI și a documentelor aferente acestora se va utiliza *semnătura electronică*. Utilizarea semnăturii electronice la depunerea cererilor OPI și a documentelor aferente acestora va oferi: identificarea certă și neechivocă a părților: pe de o parte, Solicitantul, pe de altă parte – AGEPI; siguranța că documentele nu au fost modificate după semnare; eficientizarea procesului de comunicare prin reducerea timpului de executare; reducerea costurilor prin eliminarea hârtiei [4,5].

Asigurarea securității informației este realizată în conformitate cu cerințele standardelor internaționale ISO/IEC 27001-2006 și ISO/IEC 27002-2008. Astfel, constatăm că SS este un produs soft care corespunde în totalitate cerințelor utilizatorilor, inclusiv în ceea ce privește securitatea informațională. Pentru garantarea securității la nivelul infrastructurii va fi implementat auditul activ al securității informaționale.

Cererea de motivare a accesului va fi examinată și aprobată în cadrul unui sistem permisiv de acces la lucrări, documente și informații. Se va stabili clar și exhaustiv: cine, cui, în conformitate cu care anume împuterniciri, cu care documente, pentru care acțiuni sau tip de acces poate fi acordată permisiunea, în care anume condiții, determinându-se pentru toți utilizatorii SS resursele informaționale și

programul la care au acces pentru procedura de documentare (citire, scriere, modificare, ștergere etc.), cu folosirea resurselor tehnice și a programului de accesare respectiv.

Permisunile utilizatorilor reprezintă niște modalități de securitate, care vor asigura autorizarea, confidențialitatea, autenticitatea și fiabilitatea. Aceste servicii se vor baza pe directoarele de sistem pentru a gestiona permisunile utilizatorilor și autorizarea lor la nivelul aplicațiilor.

Utilizatorii SS vor fi autorizați să lucreze doar cu modulele, documentele, înregistrările sau alte elemente informaționale pentru care au permisunile necesare. În vederea realizării acestui deziderat, administratorul SS va gestiona grupele de utilizatori în cadrul SS. Un grup va fi caracterizat de un nume și de un set de permisiuni (desemnând rolurile aceluși grup), care vor defini accesul la funcționalitățile sistemului. Fiecare grup va conține o listă de utilizatori.

Managementul utilizatorilor și al permisuniilor este realizat inițial de administratorul SS. La autentificare, sistemul va verifica datele de acces ale utilizatorilor și le va oferi acces la informația disponibilă.

Pentru gestiunea problemelor de securitate va fi implementată o politică generală de securitate, care funcționează curent la AGEPI. Personalul va fi instruit în ceea ce privește riscurile privind securitatea la care pot fi expuși. Politica de securitate va include prevederi referitoare la organizarea auditului periodic de securitate, pentru a verifica politica și

conformitatea cu regulile de securitate, precum și a stabili domeniile care necesită îmbunătățiri.

SS va ține evidența cererilor, documentelor și înregistrărilor, păstrarea lor fiind o cerință obligatorie a sistemului informațional al AGEPI în ansamblu. În acest scop, sunt folosite copiiile de securitate depline și incrementare ale repozitoriilor și ale bazelor de date. Vor fi aplicate proceduri stricte de creare și verificare a copiilor de securitate de către personalul administrativ.

Sistemul de securitate a SS este un serviciu care asigură integritatea și disponibilitatea sistemului software AGEPI. Aceste servicii sunt desemnate pentru a corecta erorile din componentele software și includ soluții antivirus, antispam, de actualizare a produselor software, verificare a integrității, respectare a licențelor etc.

Accesul la sistem este permis doar după aplicarea procedurii de autentificare. Fiecare persoană trebuie să aibă un cont personal. Autentificarea se face prin intermediul numelui de utilizator și parolei.

Datele personale ale utilizatorilor sunt stocate într-o bază de date securizată. Aceste date includ: numele login, adresa e-mail, numele real al utilizatorului, data de înregistrare, parola în format securizat (hash cod), IDNP, informații de contact etc.

Implementarea funcționalităților SS descrise mai sus contribuie la ascensiunea procesului comunicativ dintre solicitanți și AGEPI, similar oficiilor europene.

REFERINȚE

1. RUSANOVSCI, Vitalie, BEICO, Octavian. *Depunerea documentelor în format electronic la AGEPI*. Revista de proprietate intelectuală „Intellectus”, nr. 3, AGEPI, Chișinău, 2009, p. 5-9
2. RUSANOVSCI, Vitalie, ONIȘORU, Veaceslav, DUCA, Vladimir. *Noi tehnologii – noi posibilități*. Revista de proprietate intelectuală „Intellectus”, nr. 4, AGEPI, Chișinău, 2010, p. 87-89
3. RUSANOVSCI, Vitalie, RACOVITĂ, Vasile. *Caietul de sarcini*. AGEPI, Chișinău, 2011, 42 p.
4. *Legea cu privire la documentul electronic și semnătura digitală nr. 264-XV din 15.07.2004*. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, № 132-137, art. 710.

5. *Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea Regulamentului privind ordinea de aplicare a semnăturii digitale în documentele electronice ale autorităților publice nr. 320 din 28.03.2006*. Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2006, № 51-54, art. 350.

REZUMAT

În lucrare sunt prezentate activitățile în vederea elaborării și implementării softului specializat (SS) pentru depunerea online a cererilor de protecție a OPI, descrierea succintă, prioritățile și avantajele acestuia. Principalele recomandări, expuse în cadrul SS, oferă beneficii ce depășesc, în mod evident, potențialele implicații negative. Implementarea SS va conduce la îmbunătățirea procesului de documen-

tare a informației actualizate, veridice, calitative, complexe, accesibile solicitanților și examinatorilor AGEPI. Efectul elaborării și implementării acestuia va putea fi observat începând cu etapa dării în exploatare experimentale, deși impactul deplin se va manifesta după implementarea celor trei proceduri: depunerea online a cererilor; achitarea online a taxelor; elaborarea și gestionarea Dosarului în format electronic. Rezultatul final îl va constitui automatizarea procedurii de expertiză a cererilor de protecție a OPI.

ABSTRACT

The work presents the activities on development and implementation of the specialized software (SS)

for online submission of applications for the protection of IPO, the brief description, priorities and benefits thereof. The main recommendations set out in the SS, offer benefits that eloquently exceed the potential negative implications. SS implementation will lead to the improvement of the search for update, reliable, qualitative, comprehensive, information accessible to applicants and AGEPI examiners. The effect of its development and implementation would be seen from the stage of putting into experimental service, although the full impact will occur after the implementation of the three procedures: online submission of applications, online payment of fees, development and management of electronic File. The end result will be the automation of the procedure of examination of applications for the protection of IPO.

ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA. EVOLUȚII ȘI PROVOCĂRI

LIVIU SIBOV, JURIST PRINCIPAL,
DEPARTAMENTUL JURIDIC, AGEPI

ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ, LUPTA CONTRA FENOMENULUI DE CONTRAFACERE ȘI PIRATERIE CONSTITUIE UNUL DINTRE SUBIECTELE ABORDATE FRECVENT ÎN CADRUL DIVERSELOR FORURI INTERNAȚIONALE ȘI REGIONALE – ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A PROPRIETĂȚII INTELECTUALE (OMPI), ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A COMERȚULUI (OMC), ORGANIZAȚIA MONDIALĂ A SĂNĂȚĂȚII (OMS), UNIUNEA EUROPEANĂ, DIVERSE ASOCIAȚII INTERNAȚIONALE ALE TITULARILOR DE DREPTURI DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ, PRECUM ȘI ÎN CADRUL NEGOCIERII UNOR ACORDURI BILATERALE PRIVIND LIBERUL SCHIMB.

În urma adoptării Acordului privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (Acordul TRIPs), care a avut drept scop ameliorarea la nivel mondial a situației privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, s-a constatat că prevederile acestuia nu sunt suficiente pentru a contracara întru totul fenomenul contrafacerii și pirateriei, mai ales în condițiile imensului progres tehnologic ce s-a produs în ultima vreme. În acest context, evoluțiile la nivel internațional au atestat o încercare de a promova în afara Acordului TRIPs unele măsuri privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, care să fie aplicate uniform de toate statele lumii.

În contextul dat, este notabilă Agenda de Dezvoltare a OMPI, adoptată în septembrie 2007, care

reflectă evoluțiile din acest domeniu și reprezintă o încercare de a crea un sistem al proprietății intelectuale balansat, orientat spre dezvoltare, care ar avea un impact semnificativ în crearea unei economii bazate pe cunoaștere, competitivitate, inovare și transfer tehnologic. Este de menționat, de asemenea, Acordul comercial de combatere a contrafacerii (ACTA), ce a provocat un șir de reacții controversate din partea societății civile.

Contrafacerea și pirateria sunt, indiscutabil, fenomene negative, uneori chiar periculoase, ce urmează a fi combătute prin orice mijloace disponibile, având în vedere faptul că consumatorul este indus în eroare în privința calității produsului contrafăcut, prezentat drept original, însă fabricat, de obicei, fără respectarea standardelor de siguranță a consumatorului, astfel punându-i în pericol sănătatea și chiar viața. Veniturile provenite din aceste activități ilicite nu se supun taxelor și sunt îndreptate spre finanțarea unor activități ilegale cu efect antisocial și mai pronunțat: traficul de ființe umane, droguri, arme, acte de terorism etc.

În calitatea asumată de stat independent ce aspiră să devină membru al Comunității Europene, Republica Moldova a făcut pași enormi pentru stabilirea și consolidarea sistemului său de protecție a proprietății intelectuale, inclusiv sub aspectul asigurării respectării drepturilor. De la stabilirea siste-

mului de protecție a proprietății intelectuale în anii 1994-1997, perioadă în care au fost adoptate legile de specialitate în domeniu, țara noastră a trecut printr-un șir de reforme legislative și instituționale menite să îmbunătățească situația privind protecția drepturilor de proprietate intelectuală. Astfel, la începutul anilor 2000, pentru a se alinia la standardele OMC, Republica Moldova a ajustat legislația sa în domeniul proprietății intelectuale cu cerințele Acordului privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (TRIPs).

În perioada anilor 2008-2010, Republica Moldova a adoptat un cadru legislativ nou în domeniul proprietății intelectuale armonizat întru totul cu *acquis-ul comunitar*. Mai mult decât atât, au fost efectuate modificări în legislația națională în vederea asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală, precum sunt:

- competența în examinarea cazurilor privind proprietatea intelectuală a fost transferată de la judecătorii de circumscripție la o singură instanță – Curtea de Apel Chișinău, astfel fiind asigurată o quasi specializare a judecătorilor;
- legile de specialitate conțin un capitol separat „Asigurarea respectării drepturilor”, care prevede un șir de măsuri civile ce pot fi aplicate cu concursul instanței de judecată;
- a fost creată Comisia Națională de Proprietate Intelectuală, rolul căreia este de a îmbunătăți comunicarea dintre autoritățile responsabile cu implicarea sectorului privat;
- au fost prevăzute sancțiuni administrative și penale pentru încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală;
- a fost stabilită procedura vamală de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală;
- a fost stabilită procedura *ex-officio* privind depistarea infracțiunilor din domeniul proprietății intelectuale.

Justificarea unor asemenea măsuri decurge din însăși natura și esența dreptului de proprietate intelectuală, acesta reprezentând un drept exclusiv de a dispune de proprietatea în cauză și de a interzice terților orice utilizare comercială a acesteia fără acordul titularului de drepturi. Prin urmare, titularului unui drept de proprietate intelectuală urmează să i se ofere nu doar posibilități sigure de a-și proteja și realiza drepturile, dar și mijloace reale pentru a

asigura respectarea efectivă a drepturilor sale, precum și sancționarea persoanelor care încalcă aceste drepturi.

Menționăm faptul că în Republica Moldova titularii unor drepturi de proprietate intelectuală dispun de mijloace civile, administrative și penale de apărare a drepturilor lor.

În cadrul procedurii civile de soluționare a unui litigiu din domeniul proprietății intelectuale, ca o generalizare, pot fi solicitate următoarele:

- recunoașterea dreptului de proprietate intelectuală;
- anularea unui drept de proprietate intelectuală;
- interzicerea unor acțiuni ce constituie o încălcare a drepturilor titularului;
- restabilirea situației existente anterior încălcării dreptului de proprietate intelectuală;
- anularea și/sau recunoașterea nulității unui contract privind transmiterea drepturilor de proprietate intelectuală (licență, cesiune, franchising sau gaj);
- compensarea pagubelor suferite în urma încălcării drepturilor de proprietate intelectuală;
- compensarea pagubei morale;
- anularea unei decizii a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală.

Actualmente, în Republica Moldova mijloacele civile sunt printre cele mai utilizate de către titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în pofida faptului că uneori un proces civil poate dura mai mulți ani. Totodată, în cadrul procesului civil instanța de judecată, la cererea titularului de drepturi, poate ordona să fie întreprinse mai multe măsuri menite să contribuie la soluționarea cazului.

Astfel, instanța de judecată poate emite o încheiere prin care să oblige prezentarea dovezilor aflate în gestiunea unei alte părți, inclusiv a documentelor financiare și bancare, sub rezerva de a fi respectate informațiile confidențiale. O astfel de încheiere poate fi emisă chiar și fără audierea persoanei ce deține probele respective, în scopul de a conserva probele relevante. De asemenea, instanța de judecată poate solicita oricărei persoane implicate în circuitul comercial cu produse contrafăcute să prezinte, sub rezerva sancționării, informații privind rețeaua de distribuție a acestor produse etc. Mai mult decât atât, presupusul contravenient poate fi somat de instanța de judecată să depună o cauțiune sau să ofere un alt tip de garanții privind despăgubirea ti-

titularului în cazul în care prima va fi găsită vinovată, sau chiar să aplice sechestrul pe proprietățile materiale și financiare ale contravenientului până la soluționarea în fond a litigiului.

În cazul în care instanța va constata încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, aceasta poate dispune, la cererea titularului, retragerea din circuitul comercial (aplicarea sechestrului) a mărfurilor contrafăcute sau piratate și a utilajului utilizat pentru a le produce. În privința mărfurilor contrafăcute sau piratate, instanța de judecată poate dispune și distrugerea acestora. De asemenea, instanța poate dispune despăgubirea titularului, reieșind din paguba reală suportată sau, în cazul lipsei reavoinței, reieșind din cel puțin valoarea royalty ce i-ar fi fost datorată titularului în cazul solicitării unei licențe.

Mijloacele administrative, conform Capitolului XII al Codului vamal, oferă titularului o cale eficientă de a stopa importul/exportul produselor ce încalcă dreptul său de proprietate intelectuală.

Mijloacele administrative, conform Codului contravențional, și mijloacele penale, conform Codului penal, au în comun procedura de inițiere a dosarului. Astfel, dosarul poate fi inițiat în baza plângerii, denunțului, autodenunțului sau depistării infracțiunii nemijlocit de către colaboratorii organului de urmărire penală.

În cazul în care organul de urmărire penală depistează nemijlocit sau este sesizat despre săvârșirea sau pregătirea pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute de art.1852 Cod penal al Republicii Moldova sau art. 96-103 Cod contravențional al Republicii Moldova, acesta notifică titularul de drepturi privind faptele respective. În situația dată, este pornită urmărirea penală, dacă titularul de drepturi, în termen de 15 zile lucrătoare de la data primirii notificării, va depune plângerea; în caz contrar, organul de urmărire penală nu pornește urmărirea penală.

Constatăm faptul că mijloacele administrative oferă un mecanism rapid pentru sancționarea persoanelor implicate în producerea/distribuirea produselor contrafăcute sau pirat, prin aplicarea unor amenzi și sechestrarea mărfurilor respective, iar mijloacele penale oferă posibilitatea de a sancționa mai dur infracțiunile, fiind prevăzute inclusiv termene de privațiune de libertate în cazul unor circumstanțe agravante, cum sunt:

- a) săvârșirea infracțiunii de către două sau mai multe persoane;
- b) săvârșirea infracțiunii de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală;
- c) săvârșirea infracțiunii prin constrângere fizică sau psihică;
- d) săvârșirea infracțiunii în proporții deosebit de mari.

Putem afirma cu certitudine că, sub aspect legislativ, Republica Moldova a implementat cele mai înalte standarde și s-a aliniat la cerințele Comunității Europene din domeniul respectiv. Totodată, este unanim recunoscut faptul că sistemul de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală în ansamblu prezintă anumite deficiențe. Spre exemplu, Alianța Internațională pentru Proprietate Intelectuală (AIPI) a recomandat, în raportul său special 301 privind drepturile de autor și asigurarea respectării acestora, monitorizarea în continuare a situației privind contrafacerea și pirateria din Republica Moldova. Totodată, AIPI a evidențiat unele probleme existente la noi, în opinia sa, printre care au fost enumerate:

- lipsa unei activități consistente și coerente din partea organelor de drept privind contracararea fenomenelor pirateriei și contrafacerii;
- sensibilizarea insuficientă a publicului;
- lipsa titularilor de drepturi pe piața Republicii Moldova;
- neinițierea în domeniu a ofițerilor de urmărire penală;
- insuficiența cazurilor de deplasare în teritoriu pentru depistarea încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală;
- insuficiența resurselor materiale și umane a subdiviziunilor responsabile de lupta cu fenomenul contrafacerii și pirateriei.

Unele dintre problemele indicate de AIPI au fost deja abordate. În acest sens, este de menționat creșterea considerabilă în ultimii doi ani a numărului de titulari de drepturi prezenți pe teritoriul Republicii Moldova; organizarea unui șir de seminare pentru reprezentanții organelor de drept, instanțelor de judecată și mandatarilor autorizați; organizarea în perioada mai-octombrie 2012 a unei campanii de sensibilizare a publicului privind fenomenul de contrafacere și piraterie „STOP pirateria și contrafacerea!”.

Concomitent, în perioada noiembrie 2010–aprilie 2012 în Republica Moldova a derulat proiectul TWINNING „Suport pentru implementarea și respectarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova”, în cadrul căruia au fost evaluate mai multe aspecte din domeniul dat și au fost înaintate unele recomandări care urmează să fie luate în considerare și implementate efectiv.

Un interes deosebit prezintă inițiativa creării unui Sistem informațional unic în domeniul proprietății intelectuale, ce ar include o Bază de date comună, fiind implicați Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Serviciul Vamal și Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală. Baza de date respectivă va putea fi utilizată de ofițerii de urmărire penală autorizați, pentru a investiga mult mai rapid un dosar în domeniul proprietății intelectuale, precum și de către Observatorul respectării drepturilor de proprietate intelectuală, creat pe lângă Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, pentru a elabora rapoarte, a analiza situația la zi și a emite unele recomandări pentru ameliorarea situației.

O altă problemă care necesită să fie examinată de urgență o constituie lipsa unei metodologii sau a unui ghid privind evaluarea pagubei cauzate titularului de drepturi. În lipsa unor asemenea materiale, se produc situații absurde când, eventual, o persoană este condamnată la privațiune de libertate pentru comercializarea câtorva unități de produse contrafăcute, întrucât drept bază de calcul se ia prețul unitar al produsului original, iar în alt caz o persoană care comercializează un lot mare de mărfuri contrafăcute se poate alege doar cu un dosar administrativ și o amendă simbolică, din motivul că drept bază de calcul este luat profitul realizat de persoana în cauză.

Mai există unele deficiențe și în sistemul de gestiune a produselor contrafăcute confiscate. Aceste produse au în prezent un statut ambiguu, dat

fiind faptul că nu există o claritate în executarea procedurilor de predare/primire/distrugere și în competențele organelor de stat abilitate. Mai mult decât atât, nu există o bază materială solidă pentru păstrarea acestor produse și distrugerea lor. În asemenea circumstanțe, ofițerul de urmărire penală nu este motivat îndeajuns să inițieze proceduri *ex-officio*, intervenind mai multe dificultăți în dosarele pornite. Pentru soluționarea problemei în cauză este necesară revizuirea legislației din domeniu, inclusiv clarificarea procedurilor și a competențelor, precum și preconizarea faptului că produsele contrafăcute sunt suspuse distrugerii, cu excepția cazului în care de pe produs poate fi înlăturat obiectul de proprietate intelectuală, iar titularul își exprimă acordul ca aceste produse să fie donate în folosul păturilor social vulnerabile. Evident, doar atunci când se atestă corespunderea produsului cerințelor obligatorii privind siguranța și sănătatea publică. În eventualitatea distrugerii produselor contrafăcute, poate fi examinată oportunitatea efectuării acestor proceduri din contul statului, contravenientului sau titularului de drepturi, admițându-se posibilitatea ca sumele respective să fie rambursate ulterior, în cadrul procesului civil, din contul contravenientului.

În încheiere, remarcăm faptul că, deși Republica Moldova acordă o atenție sporită domeniului de proprietate intelectuală, mai există suficiente rezerve în ceea ce privește asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, întrucât fenomenele contrafacerii și pirateriei evoluează și se adaptează mereu la noile condiții social-economice, inclusiv tehnologice. Pentru a lupta eficient cu aceste fenomene negative este necesar efortul comun permanent al autorităților de resort, titularilor de drepturi și al partenerilor externi în vederea perfecționării mijloacelor de protecție a drepturilor de proprietate intelectuală.

REFERINȚE

1. <http://www.wipo.int/ip-development/en/agenda/recommendations.html>
2. <http://killacta.wordpress.com/>
3. *Istoria sistemului național de proprietate intelectuală în date și imagini*. Editura AGEPI, Chișinău, 2007
4. <http://www.iipa.com/rbc/2012/2012SPEC301MOLDOVA.PDF>
5. <http://www.stoppirateria.md/>

REZUMAT

În calitatea asumată de stat independent ce aspiră să devină membru al Comunității Europene, Republica Moldova a făcut pași enormi pentru stabilirea și consolidarea sistemului său de protecție a proprietății intelectuale, inclusiv sub aspectul asigurării respectării drepturilor. Țara noastră a trecut printr-un șir de reforme legislative și instituționale menite să îmbunătățească situația privind protecția drepturilor de proprietate intelectuală. Pentru a se alinia la standardele OMC, Republica Moldova a ajustat legislația sa în domeniul proprietății intelectuale cu cerințele Acordului privind aspectele drepturilor de proprietate intelectuală legate de comerț (TRIPs), a adoptat un cadru legislativ nou în domeniul proprietății intelectuale, armonizat întru totul cu *acquis-ul comunitar*, au fost efectuate modificări semnificative în legislația națională. Cu toate acestea, mai există suficiente rezerve în ceea ce privește asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală, întrucât fenomenele contrafacerii și piraterii evoluează și se adaptează mereu la noile condiții social economice, inclusiv tehnologice.

ABSTRACT

In the assumed capacity of independent state that aspires to become a member of the European Community, Moldova has made enormous steps in establishing and strengthening its intellectual property protection system, including in terms of ensuring the enforcement of rights. Our country went through a series of legislative and institutional reforms aimed at improving the situation on protection of intellectual property rights. To align with WTO standards, Moldova has adjusted its legislation on intellectual property with the requirements of the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPS), adopted a new legal framework on intellectual property, fully harmonized with the *acquis communautaire*, there were made significant changes in national legislation. However, there are sufficient reserves in the enforcement of intellectual property rights, as counterfeiting and piracy phenomena evolve and adapt constantly to new socio-economic conditions, including technology.

APĂRAREA DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ. ACTIVITATEA COMISIEI DE CONTESTAȚII AGEPI

LUMINIȚA BODAREV, MAGISTRU ÎN DREPT,
JURIST PRINCIPAL SECȚIA CONTCNCIOS
ȘI GESTIONARE STATUT JURIDIC OPI, AGEPI

ASIGURAREA DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ FAVORIZEAZĂ DEZVOLTAREA SOCIAL-ECONOMICĂ ȘI PROMOVEAZĂ INVESTIȚIILE PENTRU NOILE PRODUSE ȘI SERVICII. ÎN ACESTE CONDIȚII SUNT NECESARE EFORTURI SUSȚINUTE DIN PARTEA FIECĂRUI STAT PENTRU REGLEMENTAREA CADRULUI LEGAL ÎN DOMENIUL PROPRIETĂȚII INTELECTUALE ȘI APLICAREA NORMELOR CORESPUNZĂTOARE. EXISTENȚA UNUI SISTEM COERENT DE NORME PRIVIND COMPETENȚA COMISIEI DE CONTESTAȚII A AGEPI PERMITE SOLUȚIONAREA LITIGIILOR PE CALE EXTRAJUDICIARĂ, IAR CORECTITUDINEA SOLUȚIILOR PRONUNȚATE ESTE CONFIRMATĂ ȘI PRIN MENȚINEREA HOTĂRĂRIILOR ADOPTATE DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ, FAPT CE CONDUCE LA STABILIREA UNEI PRACTICI UNITARE ASUPRA CAZURILOR SIMILARE.

Comisia de Contestații a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) este organul cu drept de soluționare pe cale extrajudiciară a litigiilor din domeniul proprietății intelectuale.

În activitatea sa, Comisia de Contestații aplică actele normative în vigoare, prevederile legilor speciale în domeniul proprietății intelectuale și normele Codului de procedură civilă al Republicii Moldova. Menționăm faptul că, acum trei ani, a fost aprobat Regulamentul Comisiei de contestații a AGEPI prin Hotărârea Guvernului nr. 257 din 02.04.2009.

Comisia de Contestații are următoarele atribuții principale:

a) soluționarea contestațiilor depuse împotriva deciziilor de înregistrare sau de respingere a înregistrării obiectelor de proprietate intelectuală, a hotărârilor emise în cadrul procedurii de examinare a cererilor și de acordare a titlurilor de protecție pentru obiectele de proprietate intelectuală, precum și a celor emise în perioada de valabilitate a titlurilor de protecție;

b) examinarea altor litigii atribuite după competență în baza legilor speciale.

Contestațiile depuse sunt examinate în Comisia de Contestații doar după emiterea deciziilor sau hotărârilor, ca rezultat al definitivării procedurii de înregistrare.

În urma examinării cererii, Comisia de contestații adoptă una din următoarele hotărâri:

a) de menținere în vigoare a hotărârii sau a deciziei contestate;

b) de anulare totală sau parțială a hotărârii sau a deciziei contestate;

c) de remitere a dosarului spre reexaminare subdiviziunii respective a AGEPI, a cărei hotărâre sau decizie a fost contestată;

d) orice altă hotărâre, conform competenței.

Hotărârea Comisiei de Contestații poate fi atacată de către părți în instanțele judecătorești în modul și în termenele stabilite de actele legislative din do-

meniu proprietății intelectuale, precum și de legislația de procedură civilă.

Cu referință la anul 2011, în Comisie au fost depuse 135 de contestații, cu 19 (16%) mai multe decât în anul precedent. La finele anului 2010, la Comisie se aflau în curs de examinare 58 de contestații.

În perioada ultimilor cinci ani numărul contestațiilor depuse constituiau, respectiv (fig. 1):

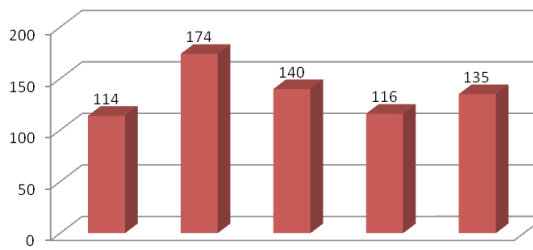

Fig. 1. Statistica depunerii contestațiilor pentru anii 2007-2011

Conform datelor prezentate, se constată, în general, o situație stabilă, însă cu o anumită majorare a numărului de contestații depuse anterior intrării în vigoare a legilor noi din domeniul dat, conform cărora s-a modificat competența Comisiei de Contestații. Drept urmare, o parte a litigiilor examinate au trecut în competența Curții de Apel Chișinău (de exemplu, decăderea din drepturi ca urmare a neutilizării mărcii în decursul perioadei de cinci ani, examinarea cererilor de recunoaștere a notorietății mărcii).

După subiectul lor, contestațiile parvenite în anul 2011 se distribuie în modul următor: 49 (36%) provin de la solicitanți naționali, 4 (3%) – de la per-

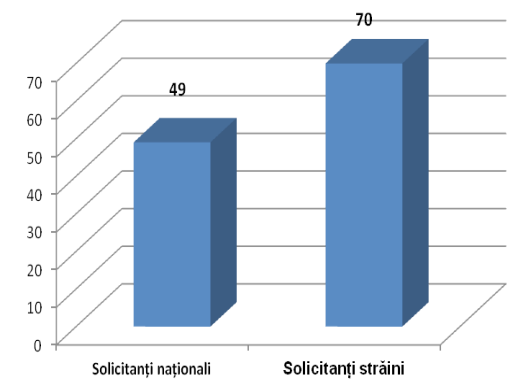

Fig. 2. Contestații depuse de solicitanți

soane terțe naționale, 70 (52%) – de la solicitanți străini, 12 (9%) – de la persoane terțe străine (fig. 2, 3):

În comparație cu anul precedent, numărul contestațiilor depuse de solicitanții naționali s-a majorat cu 16 (48%), numărul contestațiilor depuse de solicitanții străini a rămas același, iar numărul contestațiilor depuse de persoane terțe străine și persoane terțe naționale s-a mărit cu 2 (20 la sută) și, respectiv, cu 1 (33 la sută).

Anii	2009	2010	2011
Solicitanți naționali	25	33	49
Solicitanți străini	78	70	70
Persoane terțe naționale	8	3	4
Persoane terțe străine	29	10	12
Total	140	116	135

După obiectul de proprietate industrială, contestațiile depuse în anul de referință au ca obiect doar mărcile, inclusiv 74 (55%) – mărci naționale și 61 (45%) mărci internaționale. Coraportul contestațiilor depuse vizavi de deciziile adoptate în subdiviziunile respective ale AGEPI este de 2,6%, și anume, 135 de contestări ale deciziilor, din numărul total de 5191 de decizii (1676 referitoare la mărcile naționale și 3515 – la mărcile internaționale), adoptate în procesul examinării din cadrul Departamentului Mărci, Modele și Desene Industriale pe parcursul anului 2011.

Dacă întreprindem o tentativă de a clasifica contestațiile depuse în perioada de bilanț, am putea scoate în evidență două grupe principale:

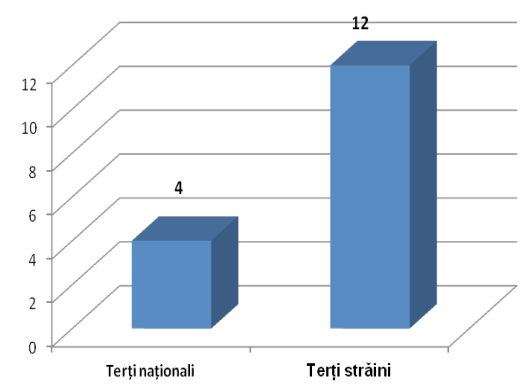

Fig. 3. Contestații depuse de persoane terțe

1. **Contestații depuse din numele persoanelor terțe împotriva deciziilor de înregistrare a mărcii (16 contestații);**

2. **Contestații depuse din numele solicitanților împotriva deciziilor (119 contestații).**

A doua categorie de contestații poate fi divizată în mai multe subgrupe:

- împotriva deciziei de respingere (totală sau parțială) a cererii de înregistrare a mărcii – 102 contestații;
- împotriva deciziei de retragere a cererii de înregistrare a mărcii – 5 contestații;
- împotriva deciziei de înregistrare a mărcii fără drept exclusiv asupra elementelor verbale – 3 contestații;
- privind repunerea în drepturi – 8 contestații;
- alte contestații (de exemplu, a fost depusă o singură contestație împotriva deciziei de neacceptare a modificărilor).

În continuare, vom prezenta situația privind contestațiile depuse în 2011 la Comisie, examinate și finisate, care reprezintă 51% din numărul total (fig. 4), prin adoptarea pe parcursul anului 2011 a hotărârilor corespunzătoare. De menționat faptul că, din 135 de contestații, 8 (6%) au fost considerate nedepuse și nu s-au admis spre examinare în Comisie în legătură cu unele iregularități (de obicei, motivul fiind neplata taxei pentru depunerea contestației conform p. 69 din Taxele pentru servicii cu semnificație juridică în domeniul protecției obiectelor de proprietate intelectuală, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 774 din 13.08.1997).

Contestații formulate de terți

Din 16 contestații formulate de terți depuse, Comisia a examinat și finisat 6 contestații, prin adoptarea a 6 hotărâri:

– o hotărâre privind respingerea revendicărilor, cu menținerea în vigoare a deciziei contestate (dosarul IR 1033185 - a fost invocat art. 7(1)g), art. 8(1) b) din Legea nr. 38-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor (în continuare Legea nr. 38/2008);

– 3 hotărâri de acceptare a revendicărilor contestatarilor (1 – în temeiul art. 7(1)g) din Legea nr. 38/2008 – dosarul nr. depozit 027193; 1 – în temeiul art. 8(1) b) din Legea nr. 38/2008 – dosarul nr. depozit 027757 și alta acceptată în temeiul art. 8(4)a) din Legea nr. 38/2008 – dosarul nr. depozit 025805), cu abrogarea deciziilor de înregistrare a mărcilor și respingerea cererilor respective;

– 2 contestații au fost considerate neîntemeiate, fiind invocat art. 8(4)a) din Legea nr. 38/2008 (nr. depozit 026775 și 026773), însă solicitantul a refuzat înregistrarea mărcilor pe numele său și, drept urmare, deciziile de înregistrare au fost abrogate, iar cererile au fost respinse de la înregistrare.

De menționat faptul că, din numărul total al contestațiilor formulate de terți, 10 au trecut în stocul anului următor, 2012, iar din acestea, 7 au fost examinate ulterior și finisate (o hotărâre de acceptare a revendicărilor contestatarului (dosarul IR 1030883), cu modificarea parțială a deciziei contestate, și 6 hotărâri de respingere (nr. depozit 027169, nr. depozit 027303, nr. depozit 027304, nr. depozit 027305, nr. depozit 028407, nr. depozit 028621), menținându-se în vigoare deciziile de înregistrare a mărcilor contestate, iar 3 contestații sunt în procedură de examinare (IR 1047226, nr. depozit 027407, nr. depozit 027510).

Motive absolute

Din 21 de contestații depuse pe motive absolute, 2 contestații au fost considerate nedepuse, iar **12 contestații au fost examinate și finisate** prin adoptarea a 12 hotărâri, inclusiv:

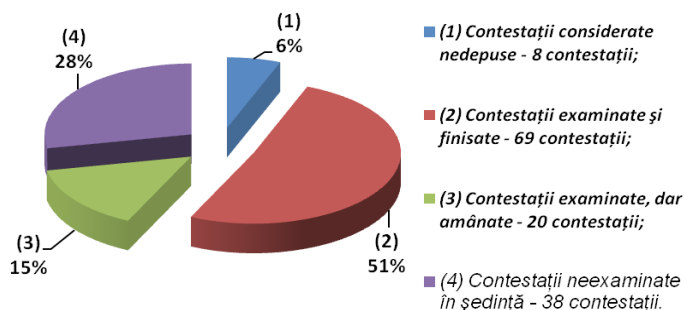

Fig. 4. Contestații depuse și examinate în anul 2011

- o hotărâre privind respingerea revendicării contestatarului, cu menținerea în vigoare a deciziei contestate (BLOSSOM AROMA IR 1009976);

- 11 hotărâri privind acceptarea totală a revendicărilor, și anume:

* 1 – acceptată în temeiul art. 6 quinquies al Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale (1883) (dosarul IR 914 430);

* 2 – acceptate în temeiul art. 7(2) din Legea nr. 38/2008 (nr. depozit 026045 și 026046);

* 1 – acceptată în temeiul materialelor prezentate, conform cărora s-a demonstrat că marca solicitată a avut caracter distinctiv, s-a constatat refuzul neîntemeiat în baza art. 7(1)b) din Legea nr. 38/2008 (IR 676 489);

* 2 – acceptate în temeiul materialelor prezentate, conform cărora s-a dovedit faptul că înregistrarea mărcii solicitate nu poate induce în eroare consumatorul (art. 7(1)g) din Legea nr. 38/2008 (IR 1031276, IR 1006535);

* 4 – acceptate în temeiul materialelor prezentate, conform cărora s-a demonstrat că mărcile solicitate nu indică asupra caracteristicilor produsului sau serviciului revendicat (art. 7(1)c) din Legea nr. 38/2008 (IR 1022427, IR 1048900, IR 1030925, nr. depozit 027495);

* 1 – acceptată în temeiul art. 6 ter alin. 1 p. C al Convenției de la Paris (IR 1013159).

La sfârșitul perioadei de bilanț, 7 contestații depuse pe motive absolute au rămas în stoc, însă ulterior, pe parcursul anului curent, 3 contestații au fost examinate și finisate, adoptându-se 3 hotărâri de acceptare a revendicărilor contestatarilor, o contestație fiind considerată nedepusă, iar 3 contestații rămânând în procedură de examinare.

Motive relative

Din 81 de contestații depuse pe motive relative, 6 au fost considerate nedepuse, iar **37 au fost examinate și finisate** prin adoptarea a **8 hotărâri de respingere** a revendicărilor contestatarului și **29 de hotărâri de acceptare** a revendicărilor, inclusiv:

* 11 – acceptate în temeiul scrisorilor de acord prezentate;

* 2 – acceptate în urma decăderii motivelor de refuz (de exemplu, termenul mărcii opuse a expirat (nr. depozit 026223) sau marca opusă a fost cesionată pe numele contestatarului (nr. depozit 024676);

* 3 – acceptate ca rezultat al limitării solictan-

tului la o listă concretă de produse sau servicii (nr. depozit 026682, IR 1034190, nr. depozit 026783);

* 11 – acceptate drept urmare a argumentelor și materialelor prezentate prin care s-a considerat că mărcile aflate în coliziune pot coexista (IR 471 489, IR 1012711, IR 1017252, nr. depozit 026889, IR 1007028, IR 1025074, IR 964 615, IR 926 851, nr. depozit 027515, IR 1047266, IR 1031770);

* 2 – acceptate ca urmare a unui fapt juridic constat de instanța de judecată (nr. depozit 025234, nr. depozit 025235).

Din 38 de contestații depuse pe motive relative, care au rămas în stoc la finele anului 2011, ulterior au fost examinate și finisate 25, fiind adoptate 23 de hotărâri (19 – de acceptare a revendicărilor contestatarului, 4 – de respingere a revendicărilor contestatarului, cu menținerea în vigoare a deciziei contestate) și 2 încheieri privind încetarea procedurii de examinare a contestației; 2 contestații au fost considerate nedepuse, iar 11 sunt în procedură de examinare.

În privința contestațiilor depuse împotriva deciziilor prin care cererile de înregistrare a mărcilor au fost considerate retrase, vom remarca faptul că toate au fost acceptate, solictanților permițându-li-se continuarea procedurilor de înregistrare și eliberare a certificatelor de înregistrare a mărcilor, cu condiția achitării taxelor necesare (nr. depozit 025018, 028160, 025438, 025931, 026495).

În ceea ce privește contestațiile depuse împotriva deciziilor de înregistrare a mărcilor fără drept exclusiv asupra elementelor verbale, **2 au fost examinate și finisate** prin adoptarea a 2 hotărâri de acceptare a revendicărilor contestatarului (IR 1034142, nr. depozit 027355), iar o contestație a rămas în stoc și se află în procedură de examinare (nr. depozit 028073).

Din 8 contestații depuse în vederea repunerii în drepturi, **6 au fost examinate și finisate** prin adoptarea a 6 hotărâri, inclusiv:

- 2 hotărâri privind respingerea revendicării contestatarului (1 – în temeiul art. 49(5) din Legea nr. 38/2008 – dosarul nr. 8153) și o contestație a fost considerată nemotivată (neprezentarea dovezilor în sprijinul solictantului – dosarul nr. depozit 024637);

- 4 hotărâri privind repunerea în dreptul de a contesta decizia respectivă (nr. depozit 024250, 023114, 025625, 026769).

Din categoria respectivă au rămas în stoc 2 contestații care sunt în procedură de examinare (nr. depozit 026424, IR 1047834).

Referitor la alte categorii de contestații depuse, după cum s-a menționat mai sus, s-a înregistrat doar o contestație, și anume împotriva deciziei de neacceptare a modificărilor la o marcă notorie (Hard Rock Cafe nr. 3 conform Registrului Mărcilor Notorii), în privința căreia procedura de examinare a contestației a fost încetată la cererea reprezentantului solicitantului, cu adoptarea încheierii corespunzătoare.

Din numărul total al contestațiilor depuse în 2011 (fig. 5), cele mai frecvente motive invocate țin de motivele relative 72% (art. 8 al Legii nr. 38/2008); 15% țin de motivele absolute (art. 7 al Legii nr. 38/2008), 6% se referă la repunerea în drepturi (art. 49 al Legii nr. 38/2008), iar 7% reprezintă alte categorii de contestații.

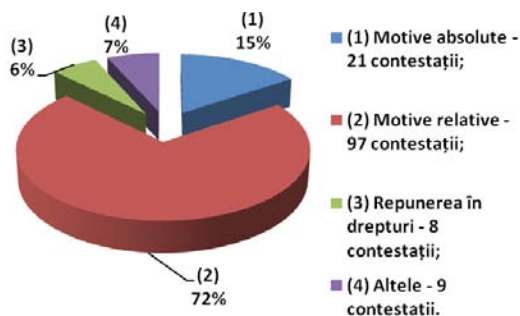

Fig. 5. Clasificarea contestațiilor după motivul contestării

Observăm că contestațiile depuse pe motive relative constituie o majoritate absolută. De asemenea, este necesar să menționăm faptul că 86% din numărul acestora au la bază conflictul cu mărcile identice sau similare, protejate pe numele altor persoane pentru produse, servicii identice sau similare (art. 8(1)b) al Legii nr. 38/2008) – fig. 6.

Din contestațiile depuse pe motive absolute, 33% au ca temei dezacordul solicitanților cu faptul că semnele propuse pentru înregistrare sunt, în opinia lor, constituite din semne sau din indicații ce pot servi în comerț pentru a desemna anumite caracteristici ale produsului sau prestării serviciului, iar 28% se referă la inducerea în eroare a consumatorului privind originea geografică, calitatea ori natura produsului și/sau a serviciului (fig. 7).

Pe parcursul anului 2011, Comisia a organizat 19 ședințe, fiind confirmate spre examinare 214 dosare, dintre care, examinarea a 78 de dosare a fost amânată din diverse motive întemeiate și, la finele anului de referință, se aflau în procedură de examinare, iar **136 de contestații** au fost examinate și finalizate, adoptându-se 136 de hotărâri și încheieri, inclusiv:

- 95 de hotărâri de acceptare totală (83) sau parțială (12) a revendicărilor contestatarilor;
- 26 de hotărâri de respingere a revendicărilor contestatarilor;
- 15 încheieri, inclusiv 13 – de transmitere la re-examinare a dosarelor și 2 – de încetare a procedurii de examinare a contestației.

Este necesar de menționat faptul că tabelul prezentat nu include numărul încheierilor adoptate în cadrul procesului de examinare a contestațiilor privind amânarea examinării unor contestații din diver-

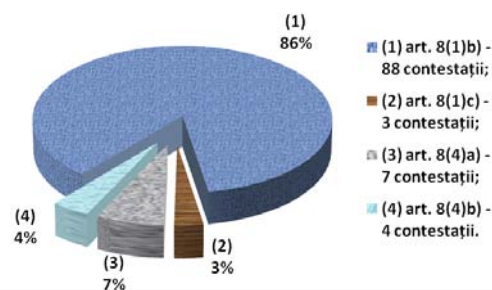

Fig. 6. Repartizarea contestațiilor depuse pe motivele relative (conform art. 8 al Legii nr. 38/2008)

se motive întemeiate (78 de încheieri), fiindcă unul și același dosar poate fi amânat de mai multe ori și, astfel, nu ar reflecta coerent situația contestațiilor examinate, de aceea datele prezentate reflectă situația contestațiilor examinate, și anume, finalizate.

Comparativ, în anul 2010 au fost examinate 111 contestații și au fost emise 92 de hotărâri și 19 încheieri, iar în anul 2009 au fost examinate 187 de contestații și au fost emise 157 de hotărâri și 30 de încheieri (fig. 8).

Majoritatea hotărârilor și încheierilor adoptate – 131 (96,3%) – se referă la mărci, 2 (1,5%) hotărâri – la desene și modele industriale și 3 (2,2%) – la invenții, examinate din stocul anilor precedenți.

Conform categoriei obiectelor de proprietate industrială, hotărârile adoptate pe parcursul ultimilor trei ani se distribuie astfel:

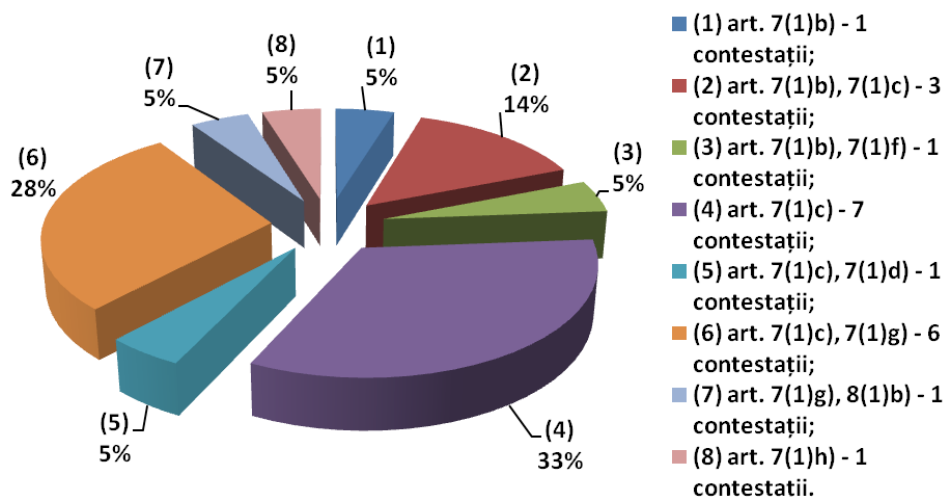

Fig. 7. Repartizarea contestațiilor depuse pe motivele absolute (conform art. 7 al Legii nr. 38/2008)

OPI	2009	2010	2011
Mărci	179	105	131
Desene și Modele Industriale	2	3	2
Invenții	1	3	3
Modele de utilitate	5	-	-
Total	187	111	136

La finele anului 2011, la Comisie se aflau în stoc 64 de contestații.

De remarcat faptul că, din cele 136 de hotărâri și încheieri adoptate de Comisia de Contestații pe parcursul anului 2011, în această perioadă au fost atacate în instanța de judecată doar 7 hotărâri, respectiv:

- a) o hotărâre a fost menținută în vigoare;
- b) o hotărâre a fost anulată;
- c) în privința unei hotărâri, cererea a fost scoasă de pe rol;
- d) 4 cereri de chemare în judecată la finele anului 2011 se mai aflau în proces de examinare.

Astfel, prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 18 noiembrie 2011, acțiunea BOLȘACOV Dmitrii împotriva Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală privind anularea hotărârii Comisiei de Contestații din 2011.02.09 prin care s-a menținut în vigoare hotărârea Departamentului Mărci, Modele și Desene Industriale din 2010.04.20 de respingere a cererii de înregistrare a desenului și modelului

industrial cu titlul „Borcan din sticlă” nr. depozit 2009 0017 din 2009.04.08 pe numele solicitantului BOLȘACOV Dmitrii a fost respinsă, cu menținerea în vigoare a hotărârii Comisiei de Contestații AGEPI. Hotărârea judecătorească nu a fost supusă căilor de atac și este definitivă.

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2011, acțiunea Î.C.S. „Fabrica de Vinuri și Coniacuri „Zolotoi Aist” S.R.L. împotriva AGEPI privind anularea hotărârii Comisiei de Contestații din 2010.12.23 (dar expediată în 2011), prin care s-a menținut în vigoare decizia Departamentului Mărci, Modele și Desene Industriale din 2010.08.02 de respingere a cererii de înregistrare a mărcii verbale „ЗОЛОТОЙ АИСТ” nr. depozit 025548 din 2009.07.06 pe numele solicitantului Î.C.S. „Fabrica de Vinuri și Coniacuri „Zolotoi Aist” S.R.L., a fost admisă și s-a anulat hotărârea Comisiei de Contestații AGEPI. Însă, ulterior, prin decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție din 2012.01.24 a fost admis recursul declarat de AGEPI, fiind casată hotărârea Curții de Apel Chișinău din 23 martie 2011, cu restituirea pricinii spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău de un alt complet de judecători.

În privința hotărârii Comisiei de Contestații din 2011.05.23 privind anularea deciziei Departamentului Mărci, Modele și Desene Industriale din 2010.10.18 și respingerea cererii de înregis-

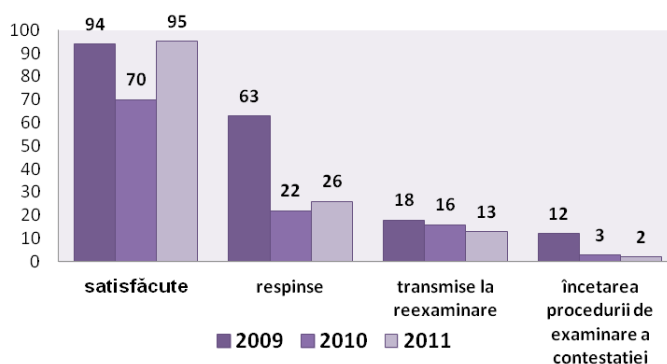

Fig. 8. Hotărâri, încheieri adoptate de CC în perioada 2009-2011

trare a mărcii verbale „ING” nr. depozit 025320 din 2009.05.04 pe numele solicitantului – ALTRANS-BIS S.R.L., MD, prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 07 decembrie 2011, acțiunea ALTRANS-BIS S.R.L. împotriva AGEPI a fost scoasă de pe rol prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 2011.12.07.

Referitor la cererile de chemare în judecată care se aflau în examinare la finele anului precedent, situația s-a schimbat ulterior și reflectă următoarele cazuri:

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 02 martie 2012, acțiunea „OPTIMTEL” S.R.L. și CUȚÎI Nadejda împotriva AGEPI privind anularea hotărârii Comisiei de Contestații din 2011.03.29, prin care s-a abrogat hotărârea Departamentului Invenții, Soiuri de Plante și Modele de Utilitate privind acordarea brevetului de invenție pe răspunderea solicitantului și respingerea cererii de brevet de invenție nr. a 2006 0248 din 2006.10.18, pe numele solicitanților – OPTIMTEL S.R.L., MD, CUȚÎI Nadejda, MD, acțiunea a fost admisă, iar hotărârea Comisiei de Contestații AGEPI a fost anulată. Ulterior AGEPI a atacat hotărârea Curții de Apel Chișinău în instanța superioară și la moment se află în procedură de examinare.

REFERINȚE

1. *Regulamentul Comisiei de contestații a Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 257 din 02.04.2009.* Monitorul Oficial nr. 69-71 din 10.04.2009

În privința acțiunilor în judecată MoDeM S.R.L. împotriva AGEPI privind anularea hotărârilor Comisiei de Contestații din 2011.06.21 prin care s-au menținut în vigoare deciziile Departamentului Mărci, Modele și Desene Industriale din 2010.08.06 de respingere a cererilor de înregistrare a mărcilor nr. depozit 023729 și 023730 din 2008.07.02 pe numele solicitantului MoDeM S.R.L., precum și acțiunea Chiol Lux S.R.L. împotriva AGEPI privind anularea hotărârii Comisiei de Contestații din 2011.06.22 prin care s-a abrogat decizia Departamentului Mărci, Modele și Desene Industriale din 2010.07.23 și s-a acceptat înregistrarea mărcii verbale „ȘAPTE IZVOARE” nr. depozit 026101 din 2009.11.10 doar pentru o parte a produselor revendicate, toate trei cereri au fost scoase de pe rol prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 2012.02.23 și, respectiv, prin încheierea din 2012.03.06.

În concluzie, vom remarca faptul că eforturile depuse în vederea asigurării și apărării drepturilor de proprietate intelectuală, consfințite în legislația națională și internațională din domeniul în cauză, conduc la uniformizarea practicii privind soluționarea cererilor de examinare a contestațiilor, ceea ce o confirmă și practica de lucru a instanțelor judecătorești.

2. *Legea nr. 161-XVI din 12.07.2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale*, art. 49, 50, 53, 70. Monitorul Oficial nr. 136-140 din 31.08.2007

3. *Legea nr. 38-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția mărcilor*, art. 47-49, 83. Monitorul Oficial nr. 99-101 din 06.06.2008

4. *Legea nr. 39-XVI din 29 februarie 2008 privind protecția soiurilor de plante*, art. 54-56, 94. Monitorul Oficial nr. 99-101 din 06.06.2008

5. *Legea nr. 50-XVI din 07.03.2008 privind protecția invențiilor*, art. 58, 59, 92, 94. Monitorul Oficial nr. 117-119 din 04.07.2008

6. *Legea nr. 66-XVI din 27 martie 2008 privind protecția indicațiilor geografice, denumirilor de origine și specialităților tradiționale garantate*, art. 29, 30, 60. Monitorul Oficial nr. 134-137 din 25.07.2008

REZUMAT

În articol sunt prezentate totalurile activității Comisiei de Contestații a AGEPI desfășurate, în special, pe parcursul anului 2011. Autorul analizează reali-

zările înregistrate în perioada de referință, în scopul informării detaliate a opiniei publice cu privire la acest sector specializat din domeniul proprietății intelectuale a Republicii Moldova, care în ultimii ani beneficiază de o atenție tot mai mare.

ABSTRACT

This article presents the totals of the AGEPI Board of Appeals activity carried out in particular during 2011. The author analyzes the achievements made during the reference period, for the purpose of detailed information of the public on this sector specialized in intellectual property of the Republic of Moldova, which in recent years receives increasing attention.

MODIFICĂRI ALE LEGII ROMÂNIEI NR. 84/1998 CU IMPLICAȚII ÎN PROCEDURA DE SOLUȚIONARE A CONTESTAȚIILOR

CARMEN SOLZARU,
CONSULTANT JURIDIC, ȘEF SERVICIU APELURI,
MEMBRU AL COMISIEI DE CONTESTAȚII, OSIM, ROMÂNIA

I. PREVEDERI LEGALE COMPARATIVE

POTRIVIT PREVEDERILOR LEGII ROMÂNIEI NR. 84/1998 PRIVIND MĂRCILE ȘI INDICAȚIILE GEOGRAFICE, NEAMENDATĂ, PUTEAU DEPUNE CONTESTAȚII LA DECIZIILE OSIM PRIVIND ÎNREGISTRAREA MĂRCILOR NUMAI SOLICITANTUL ÎNREGISTRĂRII MĂRCII SAU, DUPĂ CAZ, TITULARUL MĂRCII.

„Deciziile OSIM privind înregistrarea mărcilor pot fi contestate la acest oficiu de către solicitantul înregistrării mărcii sau, după caz, de către titularul mărcii, în termen de 3 luni de la comunicare, cu plata taxei legale.

Deciziile OSIM privind înscrierea cesiunii sau a licenței în Registrul Național al Mărcilor pot fi contestate la OSIM, de către persoanele interesate, în termen de 3 luni de la comunicare sau, după caz, de la publicarea acestora.

Contestațiile formulate conform alin. (1) și (2) vor fi soluționate de către o comisie de reexaminare din cadrul OSIM (art. 80 din Legea nr. 84/1998)“.

Potrivit Legii nr. 84/1998, republicată (în continuare – Legea nr. 84/1998), Deciziile OSIM privind cererile de înregistrare a mărcilor pot fi contestate de orice persoană interesată:

(1) Deciziile OSIM privind cererile de înregistrare a mărcilor, precum și cererile de înregistrare privind indicațiile geografice pot fi contestate la acest ofi-

ciu de orice persoană interesată, în termen de 30 de zile de la comunicare sau, după caz, de la publicarea înregistrării mărcii ..., cu plata taxei legale.

(2) Deciziile OSIM privind înscrierea cesiunii sau a licenței în Registrul Național al Mărcilor pot fi contestate la acest oficiu de persoanele interesate, în termen de 30 de zile de la comunicare sau, după caz, de la publicarea acestora.

(3) Contestațiile formulate conform prevederilor alin. (1) și (2) se soluționează de o comisie de contestații din cadrul OSIM (art. 86 din Legea nr. 84/1998, republicată).

II. CONTESTAȚII DEPUSE DE TERȚII CARE NU AU FORMULAT OPOZIȚIE

▪ *La mărci naționale*

De-a lungul perioadei care a trecut de la intrarea în vigoare a Legii nr. 84/1998, republicată, acest „tip” de contestații a avut o pondere din ce în ce mai mare, titularii de drepturi anterioare preferând, din diverse motive, să formuleze direct contestații, fără a uza de calea opoziției.

Argumentele prezentate în susținerea acestui „tip” de contestație de către solicitanții/titularii de drepturi au fost diferite, aceștia având moduri distincte de abordare.

Cea mai mare parte a acestora au considerat **admisibilă** o astfel de contestație, interpretând prevederile art. 86 (1) al legii, în sensul că aceasta este formulată de o **persoană interesată**, împotriva unei **decizii OSIM**, cu atât mai mult cu cât legea nu obligă persoana interesată să utilizeze mai întâi calea opoziției, în termenul prevăzut de art. 19 (1) și numai după aceea să formuleze o contestație, ambele demersuri fiind posibilități pe care o persoană interesată le are la îndemână împotriva unui act administrativ (decizia privind o cerere de înregistrare a unei mărci).

Toate aceste contestații au fost soluționate pe fond de către comisie / **cazul Coral Travel vs. SC Coral Impex SRL / CRM 253/2010 / Hotărârea nr. 261/25.05.2011.**

O altă parte din cei implicați în această procedură au considerat **inadmisibilă** o astfel de contestație, parcurgerea cu prioritate a procedurii de observație/opoziție fiind, în opinia lor, obligatorie. Argumentele prezentate în susținerea excepției au fost următoarele:

Art. 18 (1) din HG 1134/2010 pentru aprobarea Regulamentului de aplicare a Legii nr. 84/1998 (numit în continuare Regulament), stipulează că **„observația și opoziția nu pot face obiectul unui act comun de sesizare a OSIM”**. Pe baza acestei distincții, persoana interesată **dobândește sau nu calitatea de parte** în procedura de examinare a cererii de înregistrare a mărcii (în continuare CIM). Astfel, în procedura **OBSERVAȚIEI, persoana interesată nu poate dobândi calitatea de parte în procedura de examinare a cererii și nici nu va primi nicio comunicare din partea OSIM**; în procedura **OPOZIȚIEI, per a contrario, persoana interesată dobândește calitatea de parte în procedura de examinare a CIM și va primi toate actele de procedură, inclusiv Decizia OSIM**. Distincția dintre cele două tipuri de proceduri produce efecte și în ceea ce privește calea de atac a deciziilor OSIM, respectiv **CONTESTAȚIA**.

Cu alte cuvinte, **partea din procedura opoziției poate face contestație în termen de 30 de zile de la comunicare și nu de la data publicării înregistrării mărcii**. Dacă **contestatarul nu a avut calitatea de parte în procedura opoziției, nu poate face contestație invocând motive relative de refuz de la data publicării înregistrării**.

Prin urmare, dacă **persoana interesată a inițiat procedura OPOZIȚIEI, termenul de contestație a deci-**

ziilor OSIM curge de la comunicare, iar dacă persoana interesată a inițiat procedura OBSERVAȚIEI, care este cazul la care se face referire în textul legii când se spune „după caz”, atunci termenul de contestație curge de la publicare pentru persoanele interesate care au inițiat procedura OBSERVAȚIEI, dar numai pentru motivele (absolute) de refuz prevăzute de art. 5 din Legea nr. 84/1998.

Partea respectivă a concluzionat că „este inadmisibilă contestația formulată de o persoană interesată în invocarea motivelor relative de refuz la cererea de înregistrare a unei mărci, în termenul prevăzut de lege, calculat de la data publicării înregistrării, în condițiile în care contestatarul nu a parcurs etapa opoziției și nu a avut calitatea de parte în etapa de opoziție” / **cazul LASER CO vs. LASER / CRM 235/2010.**

Deliberând asupra **excepției inadmisibilității unei astfel de contestații**, Comisia de contestații a reținut că astfel de argumente sunt pertinente în cadrul unei legislații care prevede publicarea CIM după examinare, soluționarea opoziției printr-o decizie comunicată ambelor părți și posibilitatea contestării deciziei **numai de către partea care se consideră nedreptățită de această decizie**.

Comisia a reținut că, în condițiile Legii nr. 84/1998, republicată, referitor la procedura de publicare, opoziție, examinare și contestație sunt aplicabile prevederile articolului 86 (1) din lege, potrivit cărora **„Deciziile OSIM privind cererile de înregistrare a mărcilor...pot fi contestate la acest oficiu de către orice persoană interesată, în termen de 30 de zile de la comunicare, sau, după caz, de la publicarea înregistrării mărcii...cu plata taxei legale”**.

Comisia a reținut că titularul mărcii anterioare este o **persoană interesată**, că a formulat contestația în termen legal, **„... de 30 de zile ..., de la publicarea înregistrării mărcii...”** și îndeplinește condițiile literale prevăzute de art. 86 (1) din lege.

Comisia a reținut că legea nu obligă **persoana interesată** să utilizeze mai întâi calea observației/opoziției și numai după aceea să formuleze o contestație, ambele demersuri fiind posibilități pe care o persoană interesată le are la îndemână împotriva unei decizii privind o cerere de înregistrare a unei mărci. De altfel, conform art. 21 și 22 din Legea nr. 84/1998 și art. 18 (12) din Regulamentul de aplicare a legii, Comisia de examinare opoziției emite un aviz,

care se va regăsi menționat în Decizia de admitere sau respingere de la înregistrare a mărcii.

Pentru toate aceste considerente, Comisia, în unanimitate, a dispus respingerea excepției inadmisibilității contestației și a soluționat cauza pe fond / cazul LASER CO vs. LASER.

▪ **La mărcile internaționale:**

Urmare a modificării legii, au apărut și astfel de contestații, deși nu în număr foarte mare, dar au existat /Cazul SEBAGO/ CRM 44/2011.

Soluționarea unei astfel de contestații formulate împotriva înregistrării unei mărci internaționale, publicate în Gazeta OMPI, a ridicat probleme în ceea ce privește îndeplinirea procedurii de citare, titularul mărcii asupra căreia s-a formulat contestația fiind o persoană juridică cu sediul în Turcia, fără mandatar desemnat pentru România (nu au existat observații/opoziții), astfel încât Comisia l-a înștiințat direct pe titularul mărcii internaționale în vederea desemnării unui mandatar autorizat pe teritoriul României.

„Admiterea” acestei contestații, formulate în baza art. 86 din lege, a necesitat clarificarea unor aspecte de fond, respectiv a faptului că „Decizia de admitere” a fost emisă în baza R 18ter.1/RegComAranj-Prot care prevede clar că toate procedurile în fața oficiului statului desemnat / OSIM sunt încheiate și nu mai există motive pentru care acest oficiu să refuze protecția”: [Statement of Grant of Protection Where No Notification of Provisional Refusal Has Been Communicated]. When, before the expiry of the period applicable under Article 5(2) of the Agreement or Article 5(2)(a), (b) or (c) of the Protocol, all procedures before an Office have been completed and there is no ground for that Office to refuse protection, that Office shall, as soon as possible and before the expiry of that period, send to the International Bureau a statement to the effect that protection is granted to the mark that is the subject of the international registration in the Contracting Party concerned”.

Urmare a acestor aspecte, s-a convenit ca Deciziile explicite de admitere la înregistrare a mărcilor internaționale să fie emise cu aplicarea prevederilor R 18 bis.1/RegComAranj-Prot, în contextul art. 86 din lege, această modificare fiind acceptată de Biroul Internațional OMPI: „(1) [Ex Officio Examination Completed but Opposition or Observations by Third

Parties Still Possible] An Office which has not communicated a notification of provisional refusal may, within the period applicable under Article 5(2) of the Agreement or Article 5(2)(a) or (b) of the Protocol, send to the International Bureau a statement to the effect that the ex officio examination has been completed and that the Office has found no grounds for refusal but that the protection of the mark is still subject to opposition or observations by third parties, with an indication of the date by which such oppositions or observations may be filed”, în contextul art. 86 din Legea nr. 84/1998, republicată / Cazul SEBAGO.

III. CONTESTAȚII DEPUSE DUPĂ ELIBERAREA CERTIFICATULUI DE MARCĂ

Comisia a fost sesizată cu soluționarea unei contestații formulate de către un terț împotriva înregistrării unei mărci cu certificat de înregistrare eliberat/ cazul *Maestro Solaris vs. Maestro respectă tradițiile/ CRM 248/2010 / Hotărârea nr. 89/29.04.2011.*

Comisia, din oficiu, a invocat excepția inadmisibilității contestației și a solicitat părților să se pronunțe sub acest aspect.

A. Argumentele formulate de contestatar/terț în vederea respingerii excepției au fost următoarele:

„Teza potrivit căreia, în situațiile în care certificatul de marcă este deja emis contestațiile nu mai pot fi formulate, iar dacă sunt formulate în termenul legal, devin inadmisibile și sunt respinse fără a fi analizate pe fond, este inaplicabilă, deoarece s-ar crea o situație discriminatorie între **terții interesați** să formuleze contestații, criteriul de aplicare a unui regim diferențiat nefiind o acțiune sau inacțiune a acestora, ci un eveniment aleatoriu reprezentat de atitudinea subiectivă și unilaterală a titularului de marcă și de procedura administrativă mai rapidă sau mai încetă de emiteră efectivă a certificatului de marcă”.

„Emiterea certificatului de marcă este un act administrativ formal care are loc la finalul procedurii de înregistrare a unei mărci la inițiativa titularului de marcă. Rapiditatea cu care titularul de marcă achită sau nu taxa pentru eliberarea certificatului de marcă determină OSIM să îl emită mai rapid sau mai târziu. Prin urmare, îndeplinirea **actului formal** de emiteră a certificatului de marcă este apanajul inițiativei unilaterale a titularului de marcă”.

„...Legea nu condiționează formularea de contestații de neemiterea certificatului de marcă.

Prin admiterea acestei excepții s-ar ajunge la concluzia că singura persoană care ar determina cursul căii de atac a contestației ar fi titularul mărcii, după bunul său plac, prin achitarea sau nu a taxei de emiterie certificat. ... interpretarea potrivit căreia s-ar lăsa la dispoziția titularului mărcii deschiderea sau închiderea unei căi de atac fiind neconformă cu legea”.

Potrivit dispozițiilor art. 4 din lege, „*dreptul asupra mărcii este dobândit și protejat prin înregistrarea acesteia la OSIM*”. Această dispoziție legală nu lasă, în opinia contestatarului, loc de interpretări și nu leagă înregistrarea mărcii de emiteria efectivă a certificatului de marcă în sensul că momentul emiterii certificatului ar fi creator de drepturi sau ar constitui începutul sau sfârșitul unui termen de exercitare a unei acțiuni de atac”.

„Termenul de contestație nu este condiționat în niciun mod de emiteria efectivă a certificatului de marcă, **legea prevede un termen clar, fix, indiferent de situație**, de 30 de zile (Legea nr. 84/1998 nu face vreo distincție în art. 86 în privința termenului de 30 de zile de depunere a contestației **de către orice persoană interesată**)”.

B. Argumentele formulate de titular/solicitant în vederea admiterii excepției au fost următoarele:

“Referitor la situațiile noi ce pot apărea în procedura de înregistrare a unei mărci și care au condus la necesitatea menținerii formulării generale „orice persoană interesată” în enunțarea art. 86 din legea republicată, întrucât o formulare exhaustivă ca în cazul reglementării anterioare nu mai era posibilă, acestea sunt multiple..., instituția contestației rămânând și potrivit legii republicate un instrument la dispoziția persoanelor care, fie au avut calitatea de părți în procedura de înregistrare (solicitant, opo- nent), fie exercită o cale de atac față de un act adiacent acestei proceduri (persoana care a formulat observații și titularul unui drept anterior care, chiar dacă nu a formulat opoziție la înregistrarea mărcii în termenul legal, a întreprins demersuri adiacente opoziției ce nu au fost capabile să conducă la o înțelegere cu titularul cererii de marcă)”.

„În opinia titularului/solicitantului, acțiunea administrativă împotriva înregistrării unei mărci trebu-

ie să se consume în perioada de opoziție prevăzută expres de lege și nu în procedura de contestație, această din urmă instituție juridică fiind afectată în toate legislațiile naționale cu totul altor scopuri decât pentru formularea unei opoziții”.

„Mai mult, legea actuală prevede în art. 29 că, după publicarea mărcii înregistrate, aceasta se înscrie în Registrul Național al Mărcilor, iar de la data înscrierii începe să curgă termenul pentru anularea înregistrării mărcii potrivit art. 47 din lege, procedura aflată exclusiv în competența Tribunalului București. Ca atare, odată ce marca înregistrată a fost publicată, persoana terță interesată are la dispoziție calea acțiunii judiciare, prevăzută expres de lege, iar, dacă s-ar admite teza potrivit căreia i-ar fi de asemenea disponibil și instrumentul contestației pe cale administrativă, am ajunge la o contradicție evidentă: astfel, oricând în cursul perioadei de 30 de zile de la data publicării mărcii înregistrate persoana terță interesată poate depune la Tribunalul București o cerere de anulare a înregistrării mărcii, potrivit art. 47 (3), însă, atâta vreme cât îi era disponibilă și calea de atac a contestației pe cale administrativă, o astfel de cerere pe calea acțiunii civile i-ar fi respinsă ca fiind prematur depusă, întrucât nu s-au epuizat toate căile de atac în faza administrativă”.

„Un alt aspect care vine să confirme faptul că, ... interpretarea art. 86 din legea republicată în sensul dorit de către contestatar este eronată, care nu reflectă voința legiuitorului,... este reprezentat de faptul că rațiunea esențială a modificării legii a fost aceea a alinierii la legislația comunitară, în conformitate cu Directiva CE nr. 2008/95/ pentru alinierea legislațiilor statelor membre referitoare la mărci. Analizând modul în care este reglementată procedura de contestație în cuprinsul Directivei CE nr. 207/2009 privind marca comunitară, se poate observa în art. 59 că deciziile OHIM referitoare la o marcă comunitară pot fi atacate prin apel exclusiv de către persoanele care au avut calitatea de părți în procedură”.

C. Deliberând asupra excepției inadmisibilității contestației invocate din oficiu, Comisia de contestații a reținut următoarele:

În sistemele jurisdicționale în care dreptul la contestație îl are doar partea care se consideră nedreptățită de decizia dată în soluționarea opoziției, argumentele solicitantului-intimat privind inadmi-

sibilitatea contestației la decizia înregistrării unei mărci, formulate de un terț care nu a depus în prealabil opoziție, sunt pertinente.

Comisia de contestații a reținut că, în condițiile Legii nr. 84/1998, republicată, referitor la procedura de contestație sunt aplicabile prevederile articolului 86 din lege, potrivit căroră „Deciziile OSIM, privind cererile de înregistrare a mărcilor pot fi contestate la acest oficiu de către orice persoană interesată, în termen de 30 de zile de la publicare”.

Contestația, în speță, a fost depusă în interiorul termenului de 30 de zile de la publicare, contestatarului nefiindu-i comunicată decizia contestată. La data depunerii contestației, contestatarul a invocat un drept anterior, susținându-și astfel interesul, și a făcut dovada plății taxei legale.

Prin urmare, Comisia a constatat că demersul contestatarului se încadrează literal în prevederile art. 86, pct. (1) din lege.

Comisia a reținut că legea (de lege lata) nu obligă persoana interesată să utilizeze mai întâi calea observației/opoziției și numai după aceea să formuleze o contestație, ambele demersuri fiind posibilități pe care o persoană interesată le are la îndemână împotriva unei decizii privind o cerere de înregistrare a unei mărci. De altfel, conform art. 21 și 22 din lege și art. 18 (12) din Regulamentul de aplicare a legii, Comisia de examinare opoziții emite un aviz, care se va regăsi menționat în hotărârea de admitere sau respingere la înregistrarea mărcii.

În aceste condiții, Comisia reține că, în speță, s-a formulat o contestație în termen legal, „...30 de zile de la publicare”.

Comisia a reținut că art. 86 din lege nu distinge în legătură cu deciziile de respingere sau de admi-

tere în parte și deciziile de admitere, după cum nu distinge nici în legătură cu eliberarea sau neeliberarea certificatului. De aceea, nici Comisia nu poate face această distincție („ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus”).

Coroborând prevederile art. 26, 29, 47 și 86, Comisia a considerat că prin acceptarea ca admisibile a contestațiilor ca cea în speță, dacă art. 29 pct. (3) este interpretat și aplicat în sensul că eliberarea certificatului se face după înscrierea mărcii în Registrul Național al Mărcilor și plata taxei de eliberare, dar nu înainte de 30 de zile de la publicarea admiterii mărcii, nu apare nicio suprapunere de competențe, ci o partajare temporală.

Pentru toate aceste considerente, Comisia, în unanimitate, a respins excepția inadmisibilității contestației și a soluționat contestația pe fond.

Ca o concluzie se poate spune, în raport cu cazul prezentat, că drepturile cu privire la o marcă nu decurg din faptul eliberării unui certificat, ci din înregistrarea mărcii în baza unei decizii OSIM, soarta certificatelor fiind aceeași ca și în cazul în care intervine o hotărâre de anulare a înregistrării unei mărci.

IV. CONCLUZII

Se poate spune că Legea nr. 84/1998 permite, la acest moment, persoanelor interesate să aleagă, atunci când apreciază necesar, calea de urmat: opoziție, contestație sau cerere de anulare.

Acest fapt a dus la creșterea numărului de contestații soluționate în procedura inter partes (252 de contestații inter partes înregistrate pe anul 2011, față de 132 de contestații inter partes înregistrate pe anul 2010).

REFERINȚE

1. *Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice – Republicare**). Monitorul Oficial al României nr. 350 din 27 mai 2010
2. *Regulamentul de aplicare a Legii nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice*. Publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 809 din 03/12/2010
3. www.dreptonline.ro/legislatie/legea_66_2010_modificarea_legii_84_...

4. www.clr.ro/rep_htm/L84_1998_REP1.htm
5. www.romaniatrademarks.ro/ro/62_42_index.php
6. www.legi-internet.ro/legislatie.../regulament-de-aplicare-a-legii-nr-84...
7. www.seminariionline.ro/.../modificarile-aduse-legii-84-1998-privind-...
8. www.wipo.int/wipolex/en/text.jsp?file_id=214686
9. www.osim.ro/legis/marci/lege_mdi.htm

REZUMAT

Autorul articolului, care este și membru al Comisiei de Contestații a OSIM, examinează în mod detaliat modificările intervenite în Legea României nr. 84/1998 și implicațiile acestora în procedura de soluționare a contestațiilor, concluzionând că drepturile cu privire la o marcă nu decurg din faptul eliberării unui certificat, ci din înregistrarea mărcii în baza unei decizii OSIM, soarta certificatelor fiind aceeași ca și în cazul în care intervine o hotărâre de anulare a înregistrării unei mărci.

ABSTRACT

The author of this article, who is also member of the OSIM Appeals Board, examines in detail the amendments made in the Romanian Law no. 84/1998 and their implications in the procedure for settlement of appeals, concluding that the rights on a trademark does not arise from the fact of issue of a certificate, but from the trademark registration under a OSIM decision, the fate of certificates being the same as in the case where a decision to cancel the registration of a mark intervenes.

EVALUAREA ȘI ACREDITAREA ORGANIZAȚIILOR ȘTIINȚIFICE: ABORDAREA SISTEMICO-SINERGETICĂ

DR. MARINA PIȘCENCO, SPECIALIST PRINCIPAL,
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE

CREAREA UNUI SISTEM EFICIENT DE EVALUARE ȘI ACREDITARE ESTE DEOSEBIT DE ACTUALĂ, NECESITÂND NU DOAR CĂUTAREA UNOR NOI METODE ÎN PRACTICA DE EVALUARE A ACTIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE, DAR ȘI ELABORAREA UNEI METODOLOGII APARTE DE STUDIERE A ÎNSUȘI PROCESULUI ÎN CAUZĂ. UN INTERES DEOSEBIT PREZINTĂ APLICAREA IDEILOR ȘI METODELOR SINERGETICII ÎN ANALIZA SISTEMULUI DE EVALUARE ȘI ACREDITARE A ORGANIZAȚIILOR ȘTIINȚIFICE. ÎN ACEASTĂ ORDINE DE IDEI, ESTE OPORTUNĂ FORMAREA UNEI VIZIUNI NETRADIȚIONALE ASUPRA SISTEMULUI ACTUAL DE EVALUARE ȘI ACREDITARE – VIZIUNEA SINERGETICĂ.

Una dintre cele mai importante tendințe ale științei contemporane privind studierea și analiza fenomenelor și proceselor complicate din natură și societate o constituie utilizarea postulatelor unei noi metaștiințe – *sinergetica*. Apărută ca o nouă direcție în cadrul științelor naturale, în prezent sinergetica este recunoscută drept o metodologie general-științifică, iar solicitarea ei este legată de particularitățile epocii contemporane, în care instabilitatea, caracterul variabil și imprevizibilul se numără printre cele mai persistente caracteristici ale societății în dezvoltare. Instrumentarul sinergeticii oferă posibilitatea de a releva în sistemul de evaluare și acreditare un șir de calități, părți, interacțiuni noi, iar ideile sinergetice vor contribui la descoperirea unor rezerve semnificative, sporindu-i eficiența.

Sistemul existent de evaluare și acreditare poate fi considerat drept un sistem complex, deschis, ne-

liniar, dinamic, de autoorganizare. În această ordine de idei, ne propunem să demonstrăm în continuare că sistemul de evaluare și acreditare poate fi descris în limba sinergeticii și modelat în conformitate cu principiile ei.

Pentru cercetarea sistemului de evaluare și acreditare, dintru început, e necesar să evidențiem principalul, construind un model, fapt ce va permite studierea maximă a sistemului respectiv (fig. 1).

Abordarea sistemico-sinergetică a sistemului de evaluare și acreditare conține următoarele elemente principale, ce constituie baza legăturii structurale:

- *Caracterul multielementar.* Sistemul de evaluare și acreditare include în sine un mare număr de elemente. În plus, el cuprinde destul de multe elemente variate, unele dintre acestea reprezentând sisteme sinergetice separate.

- *Integritatea.* Sistemul de evaluare și acreditare trebuie să fie, în primul rând, un sistem integral și să cuprindă elementele care posedă capacitatea de a intra în interacțiune unul cu altul. Ca rezultat, apare o nouă calitate, care nu se poate atinge la nivelul unor elemente aparte.

- *Transparența.* Sistemul de evaluare și acreditare și mediul ambiant nu se abstractizează, dar se examinează în comun. Pentru ca în acest sistem să aibă loc procese de autoorganizare, el trebuie să fie deschis, adică să facă schimb cu mediul prin energie, materie, informație.

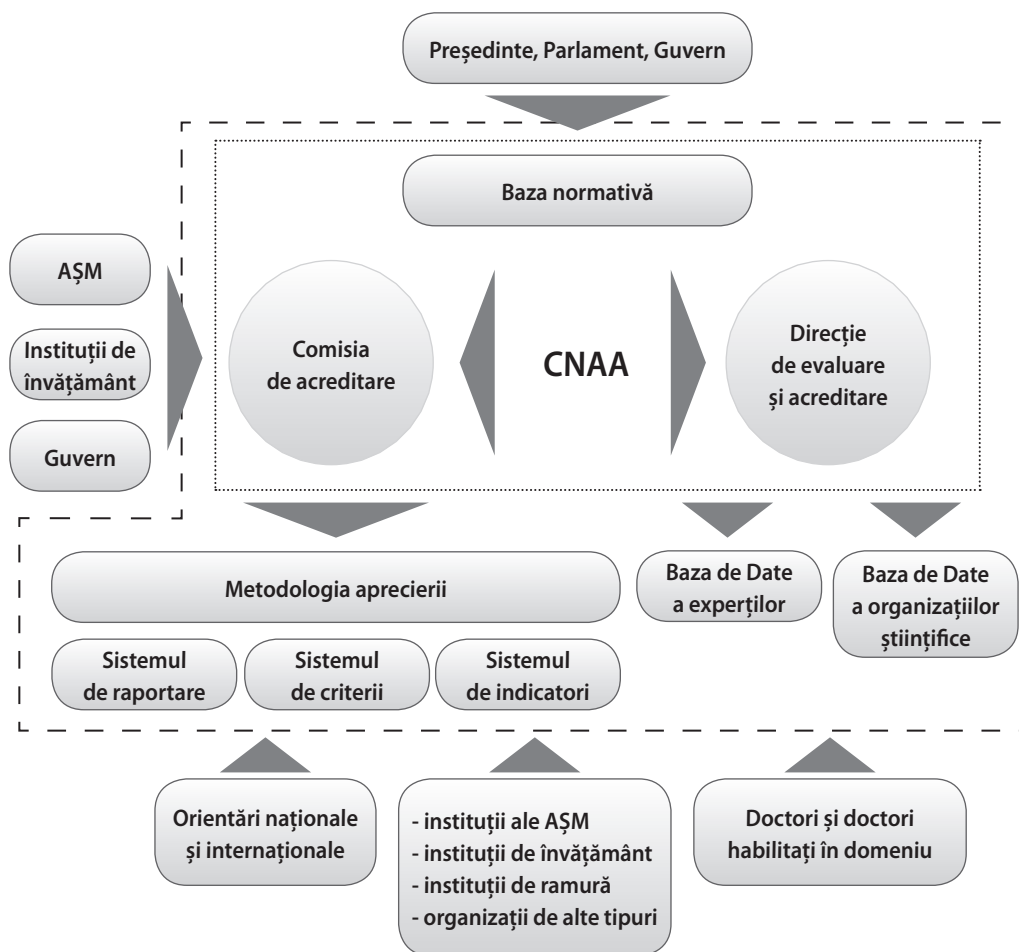

Fig. 1. Modelul sistemului de evaluare și acreditare ca un sistem sinergetic unic
Sursa: Elaborată și construită de autor

- *Nelinaritatea* sistemului de evaluare și acreditare constă în faptul că reacția lui la schimbarea mediului extern sau intern nu este proporțională cu această schimbare. Principiul dezvoltării neliniare presupune multe variante, alternativă, alegerea căilor de evoluție.

- *Dezechilibrul.* Pentru a trece la noua stare, sistemul de evaluare și acreditare trebuie să fie instabil. Sistemul respectiv este instabil, fiindcă factorul uman se include, practic, în toate elementele acestuia, în urma cărui fapt el se caracterizează printr-o mare entropie.

- *Influența micilor fluctuații aleatorii.* În sistemul actual de evaluare și acreditare acestea sunt cât se poate de complicate și variate.

- *Haosul și crizele* constituie o sursă de generare a noii ordini, precum și o condiție, o oportunitate a sistemului dat de a ieși la niveluri de organizare și dezvoltare noi, mult mai înalte și mai complexe.

Efectul sinergetic apare în sistemul de evaluare și acreditare în virtutea acțiunilor comune armonizate ale tuturor elementelor acestuia, precum și a intensificării și influenței lor reciproce. În consecință, are loc o evaluare mai obiectivă a calității activității științifice.

În această ordine de idei, ne propunem să efectuăm o cercetare mai detaliată a principalelor elemente ale sistemului de evaluare și acreditare și să determinăm *direcțiile de bază ale formării efectelor de sinergie* în sistemul dat.

Primul element este *Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare (CNAA)*. CNAA, ca subiect al gestiunii, poartă în sine o încărcătură sinergetică. Asumează constituie una din forțele integratoare și mobilizatoare de bază, capabile să asigure dezvoltarea orientată a științei [1-3]. Însă, pentru aceasta, trebuie să fie el însuși bine pregătit conform principalilor săi parametri. Aparatul de administrare al CNAA este necesar să fie coordonat atât pe orizontală, cât și pe verticală și să funcționeze precum un mecanism unic. În același timp, sursa de bază a sinergiei în CNAA o constituie crearea unității strategice a tuturor nivelelor subdiviziunilor structurale și a unor executori separați. Este necesară evidențierea factorului integrativ în CNAA – a resursei umane. În acest sens, legea sinergiei se realizează prin intermediul antrenării în activitate a conducătorilor talentați și crearea unor echipe administrative, în baza cărora se formează un *sistem de evaluare și acreditare ce se autoinstruiește și se autodezvoltă*.

Deosebit de actuală este aplicarea realizărilor sinergetice în studierea inter-relațiilor experților din componența *Comisiei de acreditare și comisiilor specializate*, deoarece în acest caz în prim-plan se plasează factorul uman. Esența psihologică a sinergeticii constă în faptul că omul sau un grup de oameni lansează în permanență noi idei și întreprind acțiuni ce decurg sub influența compatibilității, coordonării, cooperării calităților, a capacităților, scopurilor, necesităților, motivelor, cunoștințelor și orientărilor. Activitatea creativă a fiecărui membru al comisiei trebuie să fie corelată cu posibilitatea de a soluționa împreună probleme majore. În acest caz, un rol important îl are consensul dintre experți. Interacțiunea experților în timpul desfășurării activității este, de fapt, paradoxală în esența sa. Acest proces contribuie, în același timp, atât la apropierea tuturor membrilor comisiei, cât și la înstrăinarea lor, de aceea însușirea științei sinergetice poate deveni o anumită platformă pentru un dialog deschis între experții care au, uneori, diferite orientări și viziuni privind situația în sistemul științific. Sinergetica poate contribui la cercetarea problemelor de instabilitate, flexibilitate și imprevizibilitate ale lumii științifice [4].

Astfel, sursele și factorii potențialului sinergetic al sistemului de evaluare și acreditare se conțin în potențialul intelectual al Consiliului Național pen-

tru Acreditare și Atestare, al membrilor Comisiei de acreditare și al experților comisiilor specializate, în pregătirea lor la nivelul realizărilor contemporane ale gândirii științifice și practicii sociale, în cunoașterea reală a propriei istorii, a experienței străine și a metodologiei de folosire a acestora.

Un alt element îl constituie *baza normativă a CNAA* - un sistem de acte normative, în temeiul cărora își exercită activitatea Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare. Concepția sinergetică a bazei juridice a sistemului de evaluare și acreditare devine și mai actuală în legătură cu creșterea numărului de acte normative și juridice, extinderea cercului lor de acțiune și consolidarea în cadrul lor a unor interese sociale diverse care, uneori, intră în conflict reciproc. Este vorba despre acțiunile corelate ale Parlamentului, Președinției, Guvernului, Academiei de Științe în problemele reglementării juridice a activității CNAA. Acțiunea sinergetică comună a elementelor sistemului de drept trebuie să asigure realizarea principiilor de bază ale activității CNAA, și anume: obiectivitatea, legitatea, imparțialitatea, confidențialitatea, transparența. În condițiile dezvoltării dinamice a sistemului de evaluare și acreditare, într-o ambianță juridică ce evoluează constant, sunt necesare tot mai multe eforturi pentru controlul efectiv și transformarea bazei normative a CNAA și a elementelor principale de realizare a acesteia. *Se obține, astfel, rezultatul de bază al sistemului – evaluarea calității activității științifice în cadrul legislației în vigoare.*

Sistemul existent de evaluare și acreditare constituie unul dintre elementele de dirijare a organizației științifice. Atunci când se inițiază procedura de evaluare și acreditare, trebuie să avem în vedere faptul că organizația științifică însăși este un sistem complex de autoorganizare, ce face schimb, cu mediul și alte sisteme, de energie, fluxuri materiale și informație [5, p. 99]. De aceea, sarcina principală a sistemului de evaluare și acreditare nu o constituie construirea și reconstruirea sistemului științific, ci inițierea, propulsarea lui prin propriile mecanisme de dezvoltare. În acest context, *evaluarea și acreditarea trebuie să se realizeze ținându-se cont de abordarea sinergetică, care nu numai că va reglementa activitatea organizației științifice și a sistemului științific în ansamblu, dar și va forma mecanismul intern al autoorganizării acesteia.*

Sistemul existent de evaluare și acreditare a organizațiilor din sfera științei și inovării din Republica Moldova are nevoie, mai întâi de toate, de un *sistem echilibrat de indicatori*, care să reflecte complect situația și dinamica științei moldovenești. Efectul sinergetic, obținut ca rezultat al fuziunii elementelor separate într-un sistem unic, precum și al acțiunii și influenței lor reciproce, constituie instrumentul de eficientizare a sistemului existent de evaluare și acreditare a organizațiilor din domeniul științei și inovațiilor. Drept urmare, sistemul în cauză devine mai calitativ și mai obiectiv.

Menționăm faptul că sistemul de evaluare și acreditare, în esența sa, constituie un sistem unic, deoarece pentru realizarea scopului său de bază – evaluarea calității activității științifice – se utilizează două abordări (fig. 2):

În conformitate cu paradigma evolutiv-sinergetică, prin dezvoltarea sistemului de evaluare și acreditare vom înțelege consecutivitatea unor perioade mai lungi de desfășurare a etapei ordinare de acreditare. Perioadele respective corespund unor stări relativ stabile ale sistemului (atractorilor), întrucât efectuarea etapei de rând a acreditării are loc în temeiul bazei normative aprobate, care determină procedura de acreditare. Criteriile, standardele și indicatorii evaluării, de asemenea, rămân practic neschimbați pe parcursul întregii etape. În acest context, este necesar să menționăm faptul că numai datorită proceselor de autoorganizare se formează aceste stări de stabilitate, spre care tinde să evolueze sistemul actual de evaluare și acreditare (fig. 3).

Constatăm, așadar, că după perioadele de stabilitate relativă intervin perioade de comportament

Sistemul de evaluare și acreditare

Fig. 2. Îmbinarea indicilor calitativi și cantitativi în cadrul sistemului de evaluare și acreditare

Sursa: Elaborată și construită de autor

1. metoda evaluării de expert, când deciziile se iau în baza concluziilor comisiilor de experți (indicatorii calitativi);

2. metoda evaluării bazată pe sistemul de indicatori cantitativi, după care are loc evaluarea nemijlocită a activității științifice.

Săgeata bilaterală indică faptul că aceste două metode nu numai că fac parte din componența sistemului dat, dar și se află într-o interacțiune strânsă. **Astfel, sistemul de evaluare și acreditare reprezintă un sistem sinergetic unic, întrucât îmbinarea abordărilor calitativă și cantitativă în cadrul respectivului sistem permite de a realiza evaluarea maximal completă, obiectivă și eficientă a calității activității științifice care, în ultima instanță, contribuie la manifestarea efectului sinergetic al acestui proces în ansamblu.**

Examinând elementele de bază ale sistemului cercetat, vom încerca să constituim tabloul integral al obiectului și să demonstrăm că sistemul de evaluare și acreditare existent are posibilități reale de a se dezvolta progresiv.

haotic (bifurcații), apoi iarăși are loc trecerea la o stare stabilă, alegerea căreia este determinată, de regulă, de fluctuații (indignări) în punctul de bifurcare (punctul de selectare a căii de dezvoltare). Grație transparenței și dezechilibrului sistemului dat, fluctuațiile se intensifică și „clatină” structura, aducând-o în faza perioadei de tranziție; pe care din traiectoriile posibile va ieși sistemul de evaluare și acreditare din starea de dezechilibru depinde de mărimea, direcția și timpul de influență a fluctuațiilor.

Fluctuațiile externe și interne influențează direct asupra sistemului de evaluare și acreditare actual, nepermițând stabilirea unei stări de echilibru, determinându-l să fie dinamic, permanent în dezechilibru. În sistemul de evaluare și acreditare în vigoare fluctuațiile în cauză sunt complexe și variate: se formează în interiorul sistemului, însă acesta suferă și de influența „indignărilor” externe. Să menționăm câteva dintre ele:

În primul rând, crizele și haosul sunt condiționate de situația economică și politică din republică care,

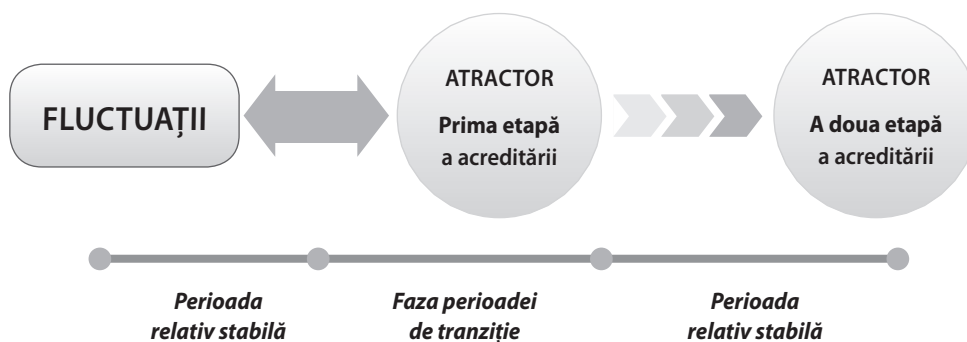

Fig. 3. Dezvoltarea sistemului de evaluare și acreditare
Sursa: Elaborată și construită de autor

la rândul său, influențează nemijlocit atât asupra sistemului organizației științei în întregime, cât și asupra sistemului de evaluare și acreditare existent.

În al doilea rând, însăși procedura de evaluare și acreditare este complicată și problematică, întrucât atinge inter-relațiile din cadrul sferei științifice și acest fapt se reflectă în acumularea fluctuațiilor cauzate de posibilele nemulțumiri ce pot interveni din partea comunității științifice.

În al treilea rând, în sistemul de evaluare și acreditare au loc schimbări interne la nivelul structurii organizaționale: rotația, o dată în patru ani, a conducerii CNAA, membrilor Comisiei de acreditare, experților comisiilor specializate – aceasta asigură transparența și caracterul democratic al procesului de evaluare și acreditare și permite să fie adoptată o nouă viziune.

În al patrulea rând, normele, principiile, indicatorii mondiali, utilizați în evaluarea calității activității științifice, sunt orientativi pentru elaborarea metodologiei naționale de evaluare.

Și, în sfârșit, a fost finalizată prima etapă a acreditării, care a permis depistarea neajunsurilor, precum și identificarea tuturor problemelor, ceea ce vorbește despre necesitatea studierii suplimentare, analiza sistemului de evaluare și acreditare în vigoare și elaborarea recomandărilor practice privind perfecționarea acestuia.

Atunci când sistemul, după o anumită perioadă de stabilitate, devine instabil, apar suficiente premise pentru schimbarea calitativă a stării sale. Anume dezorganizarea, crizele și chiar haosul, care în cadrul paradigmei clasice erau recunoscute drept an-tipozi ai ordinii, astăzi sunt examinați drept condiție

și posibilitate de avansare a sistemului către un nivel superior de organizare și dezvoltare. Numai dezvoltarea și autoorganizarea pot aduce schimbările calitative necesare acestui sistem.

Ținem să menționăm faptul că *anume acum, după finisarea unei etape ordinare de acreditare, sistemului de evaluare și acreditare i se oferă posibilitatea de a trece la un nou nivel de dezvoltare. Astfel, sistemul de evaluare și acreditare, fiind un sistem sinergetic complex, are potențialitatea de a se dezvolta și perfecționa progresiv.*

CONCLUZII

Teoria sinergetică, care a fost utilizată pentru analiza sistemului de evaluare și acreditare, oferă posibilitatea de a cunoaște cum este constituit sistemul respectiv și după ce legi se dezvoltă, fapt ce dictează, la rândul său, necesitatea sistematizării integrale și pe etape a sistemului de evaluare și acreditare.

În perioada realizării etapei ordinare a acreditării, ce corespunde unei stări relativ stabile a sistemului, nu este indicat să fie schimbate criteriile, indicatorii, standardele conform cărora se efectuează nemijlocit evaluarea și acreditarea organizațiilor științifice, adică nu trebuie să fie schimbate „regulile jocului”, pentru a asigura echivalența în valoare a acestora și a permite evidențierea cât se poate de corectă a liderilor comunității științifice.

Este necesară modificarea permanentă a sistemului de evaluare și acreditare, atunci când acesta se află în faza de tranziție, oferindu-i-se posibilitatea să se dezvolte și să se perfecționeze efectiv. Sistemul de evaluare și acreditare trebuie restructurat, operându-se schimbări la nivelul:

- structurii organizaționale, ceea ce va asigura transparența, democratismul, precum și implementarea unei viziuni noi;
- sistemului de criterii, standarde și indicatori utilizați, pentru a evalua efectiv calitatea activității științifice, a atrage atenția asupra problemelor științei naționale și a le soluționa, luându-se în considerare tendințele mondiale din domeniul evaluării calității activității științifice și acreditării organizațiilor științifice.

BIBLIOGRAFIE:

1. Canțer, V. *Evaluarea cercetării și a personalului științific - un imperativ al procesului de modernizare a științei și învățământului*. In: Akademos, 2009, nr. 3 (14), p. 80-84
2. Canțer, V., Minciună, V., Toma, C. *Modernizarea sistemului național pentru acreditare orientat la sporirea eficienței și calității cercetării*. In: Akademos, 2009, nr. 2 (13)
3. Piscenco, M., Rotaru, A. *The role of the system of evaluation and accreditation in organizing and self-organizing of the modern science*. În: *Problemele actuale ale organizării și autoorganizării sistemului de cercetare-dezvoltare în Republica Moldova*. Conferința științifică din 8 aprilie 2011. Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, 2011, p. 161-164
4. Pișcenca, M. *Principiile formării comisiilor specializate: abordări complexe*. In: *Problemele actuale ale organizării și autoorganizării sistemului de cercetare-dezvoltare în Republica Moldova*. Conferința

științifică din 8 aprilie 2011. Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, 2011, p. 237-240

5. Яблонский, А. И. *Математические модели в исследовании науки*. Москва: Наука, 1986. 352 с.

REZUMAT

În articol este propusă o abordare inovațională nouă – sistemico-sinergetică – a cercetării sistemului de evaluare și acreditare. Autorul a construit modelul sistemului de evaluare și acreditare ca un sistem sinergetic unic. Au fost determinate și dezvăluite sursele de bază ale sinergiei. De asemenea, au fost prezentate complexitatea și varietatea fluctuațiilor externe și interne, fiind specificate condițiile de ieșire a sistemului investigat la un nivel mai înalt de organizare și dezvoltare.

ABSTRACT

A new innovative system-synergetic approach to the examination of the evaluation and accreditation system is proposed in the present article. The model of the evaluation and accreditation system as a unique synergetic system is developed by the author, the main sources of synergy are determined and discovered, the complexity and diversity of the inner and outer fluctuations is shown and the conditions for the transition of the system at a higher level of organization and development are specified.

LAUREAȚII CONCURSULUI NAȚIONAL „TEZA DE DOCTORAT DE EXCELENȚĂ A ANULUI 2011”

TATIANA ROTARU, CONSULTANT DIRECȚIA DE PREGĂTIRE
A CADRELOR ȘTIINȚIFICE DE ÎNALTĂ CALIFICARE, CNAA

CONCURSUL NAȚIONAL „TEZA DE DOCTORAT DE EXCELENȚĂ A ANULUI” ESTE ORGANIZAT DE CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ATESTARE ȘI ACREDITARE (CNAA) AL DOILEA AN CONSECUTIV, CONFORM UNUI REGULAMENT SPECIAL, AVÂND DREPT SCOP STIMULAREA, SUSȚINEREA ȘI DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII ȘTIINȚIFICE A CERCETĂTORILOR, SPORIREA CALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI CERCETĂRILOR REALIZATE, EVIDENȚIEREA LUCRĂRILOR ÎN CARE SUNT ABORDATE CELE MAI ACTUALE ȘI INOVATIVE TEME ALE ȘTIINȚEI CONTEMPORANE.

În conformitate cu regulamentul Concursului „Teza de doctorat de excelență a anului”, în cadrul ședințelor Comisiei de Atestare a CNAA, desfășurate pe parcursul anului 2011, au fost identificate de către comisiile de experți pe domenii 48 de teze de doctor și de doctor habilitat, iar ulterior, după ce Comitetul pentru concurs le-a evaluat în mod repetat, 14 din numărul acestora au fost desemnate ca fiind cele mai bune. Pentru comparație: la prima ediție a concursului au fost promovate 17 lucrări, fiind selectate 12. Prin urmare, în anul 2011 în această competiție intelectuală au concurat de trei ori mai multe lucrări. Concursul este deosebit de prestigios, fiind certificate calitățile înalte ale cercetărilor pentru teza de doctorat și, totodată, autorilor înmânându-li-se diplome de gradul 1, 2 și 3 ale CNAA, precum și premii bănești din partea organizațiilor de cercetare și a celor de educație, pe care aceștia le reprezintă respectiv.

În contextul dat, este remarcabilă activitatea Comitetului pentru concurs, din care fac parte 16 reprezentanți ai comisiilor de experți pe domenii, condus de acad. Valeriu CANȚER, președintele CNAA, iar în funcția de secretar științific fiind învestită dr. hab. Tatiana SPĂTARU, din cadrul aceleiași structuri. N-a fost deloc simplu de a evalua lucrările din diverse domenii ale științei – adesea incomparabile, totuși existând niște indicatori care evidențiază valoarea unei teze comparativ cu altele: publicații în reviste internaționale cu factor de impact, rezultatele implementate sau brevetate și, nu în ultimul rând, calitatea expunerii și perfectării tezei de doctorat. Desigur, criteriile de apreciere a științelor umanistice diferă de cele din domeniul științelor exacte, însă există și suficiente puncte de tangență.

Așadar, să facem o succintă trecere în revistă a laureaților Concursului Național „Teza de doctorat de excelență a anului 2011”.

Diploma de doctor habilitat de excelență în tehnică, gradul I, i-a fost conferită lui Oleg LUPAN, conferențiar universitar la Catedra microelectronică și dispozitive cu semiconductori de la Universitatea Tehnică a Moldovei, care a realizat un studiu de doctorat cu tema *“Structuri de dimensiuni reduse în bază de oxizi: tehnologii, proprietăți și dispozitive”*, avându-l în calitate de consultant științific pe membrul corespondent Ion TIGHINEANU, cunoscut savant fizician. Este remarcabil și palmaresul de cercetător

ale recentului doctor habilitat: rezultatele expuse în teză au fost publicate în 41 de reviste internaționale cu factor de impact semnificativ, sunt protejate prin 25 de brevete de invenție, au obținut și un brevet înregistrat în SUA. Autorul tezei are un număr impunător de citări la lucrările sale.

Diploma de doctor habilitat de excelență în filologie, gradul II, i-a fost decernată **Alionei GRATI** pentru teza de doctorat cu tema „*Structuri dialogice în romanul românesc din secolul al XX-lea*”, lucrare pe care a susținut-o cu brio în cadrul Institutului de Filologie al AȘM. În această cercetare științifică aprofundată l-a avut drept îndrumător (alias *consultant științific*) pe profesorul universitar Alexandru BURLACU, care pe parcursul carierei sale științifice a mai pregătit 10 doctori și doctori habilitați.

Cel de al doilea posesor al **Diplomei de doctor habilitat de excelență, gradul II**, este un reprezentant al științelor medicale, biologice și agricole – **Ion POPOVICI**, autor al tezei „*Optimizarea diagnosticului și tratamentului invaziv prin evidențierea predictorilor morfofuncționali și biochimici ai restenozei coronariene*”, specialitatea *Cardiologie și reumatologie* (consultant științific, prof. univ. Constantin SAVA). În lucrare a fost demonstrată valoarea predictivă a unor indici ce țin de caracteristicile anatomice ale segmentului coronarian abordat și opțiunile tehnice de implantare a stentului, a factorilor de risc cardiovascular asupra incidenței *rezistenței intravasculare*, precum și fezabilitatea diagnostică și de ghidare a *ultrasonografiei intravasculare* privind corecția arterei coronariene stenozate prin angioplastie cu stent. Rezultatele studiului respectiv au fost înalt apreciate de specialiști și implementate în Clinica Institutului de Cardiologie, Clinica „Medparc”, precum și în procesul didactic la USMF „N. Testemițanu”.

Diploma de doctor habilitat de excelență în științe fizico-matematice, gradul III, i-a fost conferită unui înzestrat algebrist – **Liubomir CHIRIAC**, șeful Catedrei informatică și tehnologii informaționale a Universității de Stat din Tiraspol cu sediul la Chișinău, care a realizat un studiu cu tema „*Sisteme topologico-algebrice și aplicațiile lor*”, la specialitatea *Geometrie și topologie*. Acad. Mitrofan CIOBANU i-a fost premiantului conducător științific la prima teză de doctorat și consultant științific la cea de a doua, menționată mai sus. Metodele și conceptele

elaborate în lucrare au permis soluționarea unor probleme concrete sau a unor aspecte ale acestora, formulate de vestiți matematicieni, cum sunt A. Malțev, L. Pontriaghin, M. Ciobanu etc.

Cea de a doua **Diplomă de doctor habilitat de excelență în pedagogie, gradul III**, a fost adjudecată de **Maia COJOCARU-BOROZAN**, autoarea studiului universitar „*Teoria și metodologia dezvoltării culturii emoționale a cadrelor didactice*”, realizat sub conducerea profesorului universitar Vladimir GUȚU. Valoarea științifico-aplicativă a lucrării, actualitatea ei incontestabilă rezidă în calitatea metodică substanțială, fundamentarea teoretică și experimentală a problemei de cercetare, claritatea și logica expunerii ideilor teoretice, caracterul convingător al aplicabilității rezultatelor în raport cu necesitățile școlii etc.

În continuare vom nominaliza 9 lucrări, autorii cărora au fost desemnați laureați ai Concursului Național „*Teza de doctorat de excelență a anului 2011*”. La compartimentul respectiv s-a evidențiat încă un doctorand al profesorului universitar Ion TIGHINEANU – **Lilian SÎRBU**, autorul tezei de doctorat în domeniul fizicii și ingineriei semiconducătorilor „*Luminescența și emisia undelor Terahertz ale materialelor nanostructurate în baza compușilor semiconducători III-V*”. În lucrare sunt elaborate metode tehnologice de obținere a nanomaterialelor noi cu proprietăți promițătoare pentru utilizarea în microlasere, emițătoare de unde terahertz, electronică de vid. Este demonstrată posibilitatea dirijării rezonanței plasmonice de suprafață la nanostructurile metalice. Autorului tezei i-a fost decernată **Diplomă de doctor de excelență în științe fizico-matematice, gradul I**.

Igor SPĂNU, autorul tezei de doctorat „*Studierea și evaluarea activității antivirale, imunomodulare și interferonogene a pacovirinei*”, specialitatea *Microbiologie*, a fost apreciat pentru această lucrare cu **Diploma de doctor de excelență în medicină, gradul I**. Conducător științific al tezei de doctorat este Igor BARINSKI, profesor universitar în cadrul Institutului de Virusologie „D.I. Ivanovski”, Moscova, membru titular al Academiei de Științe Naturale a Federației Ruse.

Corina NEGARĂ, autoarea unui studiu în pedagogie cu tema „*Strategii didactice în formarea profesorilor de informatică, tehnologia informației și a*

comunicațiilor”, susținută în cadrul Universității de Stat din Tiraspol cu sediul la Chișinău, a fost distinsă cu **Diploma de doctor de excelență în pedagogie, gradul I** (conducător științific, prof. univ. Ilie LUPU).

Patru persoane au fost distinse cu **Diploma de doctor de excelență, gradul II**.

Prima laureată, **Daniela PALADI**, doctor în tehnică, lector superior la UTM, a susținut doctoratul în tehnică cu tema „*Proprietățile fizico-chimice și senzoriale ale compozițiilor din fructe cu conținut redus de zahăr*”, specialitatea *Tehnologia produselor alimentare*, fiind ghidată în această cercetare de prof. univ. Pavel Tatarov.

Cea de a doua deținătoare a **Diplomei de doctor de excelență în sociologie, gradul II, este Anastasia OCERETNĂI**, autoarea tezei de doctorat cu tema „*Particularități ale formării identității sociale a tineretului studios (în baza materialelor din Republica Moldova)*”, la specialitatea *Structură socială, instituții și procese sociale* (conducător științific, prof. univ. Maria BULGARU). Baza empirică a cercetării cuprinde 14 sondaje sociologice, realizate în perioada 2002-2009. Eșantionul de cercetare a constituit 4451 de persoane, 1758 de numere de ziar, 12 focus-grupuri, 60 de interviuri aprofundate. Rezultatele investigațiilor realizate de autoare au fost reflectate în 19 lucrări științifice cu un volum total de 32,22 coli de autor. Anastasia OCERETNĂI este autoare a Barometrului de opinie publică realizat anual în cadrul Universității de Stat din Moldova (2008, 2009, 2012).

Simona CHIABURU, autoarea unei teze de doctor în medicină cu tema „*Particularitățile de diagnostic, tratament și pronostic ale carcinomului neinvaziv al glandei mamare*”, specialitatea *Oncologie și radioterapie*, a elaborat pentru prima oară, în baza datelor obținute, algoritmi de diagnostic clinico-imagistic, de tratament intraoperator și postoperator al carcinomului neinvaziv al glandei mamare, rezultat ce va contribui la îmbunătățirea pronosticului acestei afecțiuni oncologice. Cercetătoarea a fost distinsă cu **Diploma de doctor de excelență în medicină,**

gradul II, performanță ce îl bucură în egală măsură și pe conducătorul ei științific Vasile JOVMIR, profesor cercetător și apreciat specialist în domeniul dat.

Printre laureați se numără și o reprezentantă a științelor vieții, care a susținut în cadrul consiliului științific specializat al Institutului de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AȘM teza de doctor în biologie cu tema „*Controlul genetic al rezistenței grâului de toamnă la patogenii care produc boli de rădăcină*”. Este vorba de **Elena SAȘCO**, deținătoarea **Diplomei de doctor de excelență, gradul II**, la specialitatea *Genetică*. Realizarea acestei teze de performanță a fost asistată de conducătorul științific, dr. hab. Galina LUPAȘCU.

Comitetul pentru concurs a decernat, de asemenea, două **Diplome de doctor de excelență, gradul III, respectiv Angelei BELOBROV**, care a realizat o cercetare de actualitate la Academia de Studii Economice din Moldova cu tema „*Efectele financiare ale migrației externe a forței de muncă din Republica Moldova*” (conducător științific, prof. univ. Anatol Caraganciu) și lui **Alexandru LAZARI**, pentru teza de doctor în științe fizico-matematice „*Metode numerice de soluționare a problemelor deterministe și stochastice în sistemele decizionale dinamice*” (conducător științific, prof. univ. Dumitru LOZOVANU, un matematician de forță din țara noastră).

La propunerea președintelui CNAA, acad. Valeriu CANȚER, au fost conferite, de asemenea, trei Diplome de merit tinerilor cercetători: **Ludmila COTEALEA**, doctor în agricultură, Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AȘM; **Ludmila CLICHICI**, doctor în filologie, Universitatea de Stat din Moldova; **Lilia DERGACIOVA**, doctor în istorie, Institutul Patrimoniului Cultural al AȘM.

Diplomele și premiile respective le-au fost înmânate laureaților Concursului Național „*Teza de doctorat de excelență a anului*” pe data de 13 iunie 2012, în cadrul *Întrunirii conducătorilor de doctorat din Republica Moldova*.

ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ КАК ОСНОВА ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ

Людмила ТОДОРОВА, ПРЕПОДАВАТЕЛЬ, АСПИРАНТ,
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ Молдовы

В РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКЕ, ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНАЯ СОБСТВЕННОСТЬ ЯВЛЯЕТСЯ ИНСТРУМЕНТОМ ЗАВОЕВАНИЯ И УДЕРЖАНИЯ НИШИ РЫНКА, ИСТОЧНИКОМ ВЫСОКИХ ТЕХНОЛОГИЙ И НАУКОЕМКОЙ ПРОДУКЦИИ. ЭТО ЭЛЕМЕНТ СОЗДАНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОЙ, ВЫСОКОТЕХНОЛОГИЧНОЙ ПРОДУКЦИИ, ПОЛЬЗУЮЩЕЙСЯ СПРОСОМ, КАК НА ВНУТРЕННЕМ, ТАК И НА МИРОВОМ РЫНКЕ, А ТАКЖЕ САМОСТОЯТЕЛЬНЫМ ОБЪЕКТОМ СДЕЛКИ.

Современные экономические процессы привели к появлению нового фактора повышения конкурентоспособности компании на мировом рынке. Таким фактором является интеллектуальный капитал, который представляет собой собирательное понятие для обозначения нематериальных ценностей, повышающих рыночную стоимость компании. При таком подходе интеллектуальная деятельность в перспективе сопрягается с рациональным хозяйствованием, так как оба процесса направлены на оптимальное использование ресурсов, максимизацию хозяйственной деятельности и получение наибольшего эффекта от конечной реализации инновационного продукта. Интеллектуальная деятельность и рациональное хозяйствование субъектов бизнес-сообщества придают рынку динамичность, экономическую активность, создают благоприятную экономическую конъюнктуру.

Интеграция молдавских предприятий в новую мировую экономическую систему предполагает более эффективное использование интеллектуальных ресурсов. Суммарный интеллектуальный капитал субъектов бизнес-сообщества становится основным стратегическим активом в продвижении страны к инновационной экономической модели развития. В рыночный оборот включаются, как правило, охраноспособные и оборотоспособные объекты интеллектуальной собственности. К охраноспособным объектам относят объекты интеллектуальной собственности, имеющие правовую охрану, т.е. обладающие признаком исключительного права правообладателя на данный объект. Под оборотоспособностью понимается возможность свободно распоряжаться объектами гражданских прав путем их передачи другим лицам.

Республика Молдова обладает развитым законодательством в области защиты интеллектуальной собственности и регулирования отношений в информационной сфере. Законодательство в области защиты интеллектуальной собственности включает в себя следующие акты: Закон об авторском праве и смежных правах 1994 г., Закон об охране товарных знаков 2008 г., Закон об охране географических указаний, наименований мест происхождения и гарантиро-

ванных традиционных продуктов 2008 г., УК РМ 2009 г. и т.д. Учитывая присоединение Республики Молдова в ВОИС, подписание многих международных соглашений в области защиты интеллектуальной собственности, внутреннее законодательство в данной сфере соответствует общемировой практике.

Тем не менее, финансирование сферы интеллектуальной деятельности находится на критически низком уровне. Так, если развитые страны мира выделяют на цели финансирования науки и исследований в среднем 3% ВВП, то в нашей стране эта величина едва достигает 1% ВВП. Сегодня патентуется только десятая часть молдавских результатов интеллектуальной деятельности, полученных при бюджетном финансировании. При этом страны с инновационными экономиками патентуют за рубежом каждое четвертое национальное изобретение.

В рейтинге изучения Глобального инновационного индекса (Global Innovation Index), опубликованного французской бизнес-школой INSEAD в 2011 году, Молдова оказалась на первых местах (не по абсолютным показателям, а по динамике) в следующих позициях:

- расходы на образование;
- общественные расходы на образование на душу населения;
- количество действующих моделей, зарегистрированных в национальном офисе.

Вместе с тем, по числу патентов, зарегистрированных в национальном офисе, Республика

Молдова на 7 месте, а оформленных за границей – на 64 [5]. Инвестору это говорит о том, что национальная экономика не в состоянии абсорбировать разработки ученых и наука во многом работает вхолостую.

Кроме того, не сложились пока ощутимые предпосылки для стимулирования инвестиционно-инновационной активности в области развития и реализации экономической и институциональной составляющих молдавской интеллектуальной собственности.

Уровень защиты интеллектуальной собственности устанавливается в зависимости от соотношения имитаций и инноваций в национальной экономике. Если в экономике страны основные тенденции отражает инновационная модель развития, такая страна в первую очередь заинтересована в высоком уровне защиты интеллектуальной собственности, если же страна предпочитает имитировать инновации, то высокая степень защиты авторского и патентного права будет препятствовать ей в этом. Сравнительное преимущество США сегодня основано на масштабной инновационной деятельности и высоком уровне охраны интеллектуальной собственности. Общеизвестен факт, что высокие темпы экономического роста Японии были основаны на применении инноваций иностранного происхождения и особенностях процедуры регистрации патентных заявок. Длительные сроки регистрации способствовали тому, что японские компании успевали не только улучшить запад-

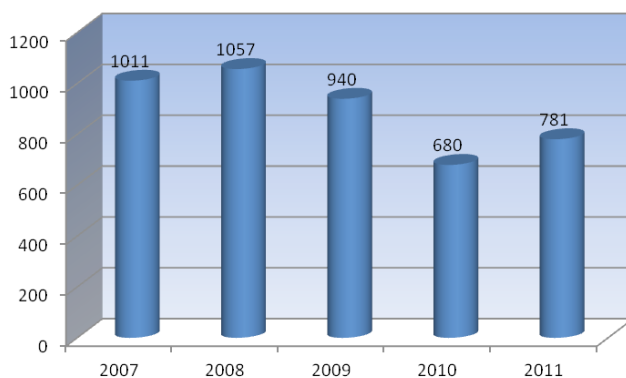

Рис. 1. Число зарегистрированных промышленных образцов в Республике Молдова, занесенных в международный реестр по Гаагской системе, ед.

ную технологию, но и успешно использовать ее в производстве [2].

В результате развития науки и законодательства об интеллектуальной собственности развивающиеся страны обрели не только новые возможности, но и встретились с новыми трудностями. В частности, компаниям из развивающихся странах крайне сложно найти свое место на мировом рынке интеллектуальной собственности, ибо меры по защите прав на интеллектуальный продукт распространяются в основном на компании из промышленно-развитых стран.

Тем не менее, характерной чертой современной глобальной экономики является усиление механизмов охраны интеллектуальной собственности. В США, например, проблема охраны интеллектуальной собственности, приравнена к проблемам национальной безопасности. В развивающихся странах, в том числе и в Молдове, функционируют целые отрасли, существующие исключительно за счет нарушения прав на объекты интеллектуальной собственности. Развитые страны, наоборот, заинтересованы в усилении защиты прав на интеллектуальный продукт. Возникает проблема негативной зависимости между усилением охраны прав и трансфером инноваций.

лизации мировой рыночной экономики зависит от правильности выбора ниши в международном разделении труда по использованию инновационных продуктов интеллектуальной собственности. При этом инновационный процесс определяет успешность интеграции страны (на основе, разработанной с учетом ее интересов экономической политики) в мировую рыночную экономику. Хуже, когда этот процесс представляет собой частичную интеграцию отдельных инновационных процессов и их результатов в общемировые процессы, с учетом интересов определенных финансово-промышленных групп, стремящихся убрать с рынка конкурентов при полном бездействии власти.

Отношение развивающихся стран к проблемам защиты интеллектуальной собственности во многом зависит от состояния их национальных экономик. Позиция тех из них, кто достиг заметных успехов в экономическом развитии (Тайвань, Южная Корея), близка к позиции промышленно развитых стран. Наличие действенного механизма защиты интеллектуальной собственности выгодно этим странам, ибо оно способствует развитию внутренних отраслей промышленности, оживлению иностранных инвестиций и открывает доступ к новым технологиям. Кроме

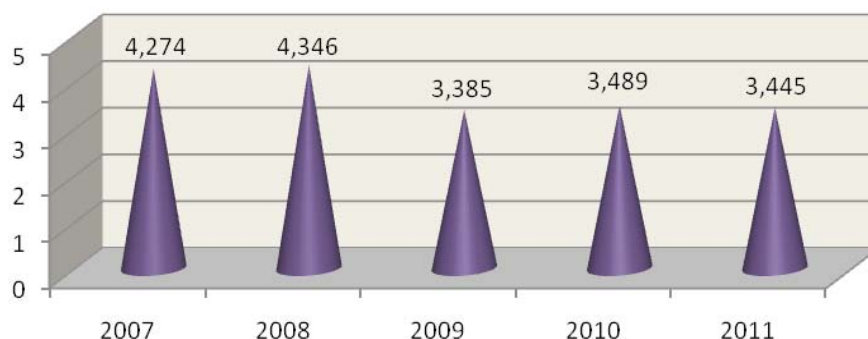

Рис.2. Число регистраций в Республике Молдова торговых марок по Мадридской системе, тыс. ед.

Также, наша страна находится на 3 месте по регистрации торговых марок в национальном офисе; на 4 месте по росту ВВП на одного занятого в национальной экономике; на 5 – по экспорту креативных товаров, на 6 по регистрации торговых марок по Мадридской системе [5]. Научно-технический прогресс страны в условиях глоба-

того, доходы этих стран от экспорта во многом зависят от степени защиты интеллектуальной собственности. Таким образом, получается, что «пиратское» использование чужих изобретений стимулирует развитие страны лишь до тех пор, пока охрана интеллектуальной собственности не становится для нее экономически выгодной [3].

Кроме того, существует высокий риск, который сопровождает процесс интеллектуальной деятельности, начиная со стадии зарождения идеи и заканчивая ее разработкой, внедрением, коммерциализацией и потреблением.

Недостаточен объем инвестиций в научные исследования. Различие между Республикой Молдова и развитыми странами заключается в уровне инвестиционной активности в интеллектуальную сферу со стороны частного сектора. Значительную долю финансирования сферы производства интеллектуальных продуктов в Молдове берет на себя государство (90% всего финансирования). В развитых странах доля частного сектора сопоставима и даже превышает долю государственного бюджета.

Общая экономическая проблема осуществления научной деятельности в Молдове на современном этапе заключается в необходимости эффективного распределения бремени расходов между государством и другими агентами смешанной экономики в условиях крайне ограниченных ресурсов и недопроизводства общественных благ. Решение данной проблемы зависит от продуманности бюджетной политики и своевременного формирования новой институциональной основы функционирования общественного сектора в целом и науки как его составной части. Процесс институциональных преобразований научно-исследовательской деятельности не может рассматриваться как единовременное, дискретное мероприятие государства. Типы и формы самих институтов и их сочетаний на практике весьма разнообразны. Государство как один из агентов рыночной экономики, с одной стороны, само формирует институциональное устройство науки, с другой – создает условия для формирования институтов в процессе обмена между другими агентами. И то и другое неразрывно связано друг с другом и представляет единую систему, где каждый из институтов влияет на эффективность действия других и в то же время сам испытывает влияние институциональной среды [4].

Следовательно, одним из важных направлений деятельности государства по эффективному распределению бремени расходов на научное производство между государством и

экономическими агентами является адаптация институциональной организации научно-исследовательской деятельности к системе хозяйствования в условиях рыночной экономики.

Вместе с тем, многие отечественные предприятия фактически имеют, но не могут объективно подтвердить наличие и использование интеллектуальной собственности без нарушения интеллектуальных прав – отсутствует система документооборота по созданию, оформлению, признанию, приобретению, паспортизации, каталогизации, учету, использованию служебной и приобретенной или приобретаемой интеллектуальной собственности, включая государственные контракты и лицензионные соглашения.

Как правило, локальные недостатки документации и менеджмента качества в последующем перерастают в глобальные проблемы хозяйствующих субъектов (правообладателей) с приобретателями наукоемкой высокотехнологичной продукции и налоговыми, лицензирующими, правоохранительными органами – отсутствие возможности коммерциализации интеллектуальной собственности; нарушения налоговых требований и ошибки налоговой отчетности; повышение рисков несанкционированного отчуждения или присвоения имущественных интеллектуальных прав предприятий. При этом незнание законов или пренебрежение законами не освобождает должностных лиц от ответственности [1].

Создание службы менеджмента качества и интеллектуальной собственности позволяет решить производственные, финансово-хозяйственные, предпринимательские задачи предприятий в предметной области и обеспечивает дополнительные коммерческие возможности, конкурентные преимущества правообладателя.

Слабо развита инфраструктура по продвижению на рынок объектов интеллектуальной собственности. Эффективность процесса вовлечения в хозяйственный оборот результатов научно-технической деятельности определяется состоянием институциональной структуры общества и инфраструктуры по продвижению объектов интеллектуальной собственности на рынок.

Указанные выше проблемы требуют комплексного, системного подхода к своему решению. Такой подход предполагает и активное участие государства в процессе перехода на общепринятые мировые стандарты владения, пользования и управления интеллектуальной собственностью. Системный государственный подход состоит в том, чтобы рассматривать интеллектуальную собственность в более широком контексте, исходя из понятия «человеческий капитал».

Политика, проводимая в настоящее время в Республике Молдова, ориентирована на краткосрочный эффект. Она никак не учитывает происходящих потерь человеческого капитала и отечественных ноу-хау. Между тем утрата последних может привести к полному распаду высокотехнологичных отраслей, возможности воссоздания которых, весьма проблематичны даже при полномесном государственном бюджете и финансово сильных корпорациях. Необходимо особо подчеркнуть, что недооценка последствий потерь человеческого капитала способна надолго законсервировать наше экономическое отставание.

Выход видится в сохранении имеющегося научно-технического кадрового потенциала, увеличении мощности интеллектуального по-

тенциала и грамотного управления им, в создании условий для развития высокотехнологичных отраслей как основы роста всей отечественной экономики. Нет сомнений в том, что в Молдове существует потребность в реализации и в нормальном воспроизводстве важнейшего стратегического ресурса – ее интеллектуального потенциала. В связи с этим необходимо усиление государственного регулирования интеллектуальной деятельности, форм и способов реализации интеллектуальной собственности по следующим направлениям:

- спецификация прав интеллектуальной собственности;
- формирование институциональной основы функционирования общественного сектора в целом и науки как его составной части;
- совершенствование инфраструктуры по созданию и продвижению интеллектуальной собственности на рынок;
- стимулирование привлечения инвестиций в сферу интеллектуальной деятельности за счет снижения риска, связанного с отношениями интеллектуальной собственности, посредством совершенствования информационного обеспечения всех участников в процессе реализации интеллектуальной собственности.

ЛИТЕРАТУРА

1. Варфоломеева, Ю.А. *Мирохозяйственные аспекты управления интеллектуальной собственностью* // Внешнеторговое право – 2005. – № 2
2. Посталюк, М.П. *Инновационные отношения в экономической системе. Теория, методология и механизм реализации.* – Казань: Казанский государственный университет, 2006
3. Сибгатуллина, Л.М. *Интеллектуальная собственность в условиях глобализации экономических процессов* // Проблемы современной экономики, № 1 (33), 2010
4. Шатраков, А.Ю. *Управление интеллектуальной собственностью и исключительными правами промышленных предприятий.* – М.: Экономика, 2007
5. The Global Innovation Index 2011: Accelerating Growth and Development, INSEAD, 2011

РЕФЕРАТ

Происходящий в мире процесс глобализации экономики, с одной стороны, включает в коммерческий оборот все новые объекты интеллектуальной собственности, а с другой стороны, создает новые знания, которые в свою очередь становятся мощным инструментом для разработки новых технологий. Ставка на инновационную экономику позволяет использовать рыночный механизм для выведения научно-промышленной основы экономики на приоритетный уровень, с преимущественной реализацией результатов интеллектуальной деятельности как высоколиквидного товара.

В статье анализируется интеллектуальная собственность в условиях развития инновационных процессов; исследуется влияние инноваций на интеллектуальную собственность, выявляются осо-

бенности реализации интеллектуальной собственности; обосновывается необходимость усиления государственного регулирования интеллектуальной деятельности и инновационного развития.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, экономический процесс, инновационное развитие, глобализация, институциональные преобразования.

ABSTRACT

The ongoing process of globalization in the world economy, on the one hand, includes in the commercial turnover all the new intellectual property objects, and on the other hand, creates new knowledge, which, in turn, becomes a powerful

tool for the development of new technologies. The rate of innovation-based economy lets you use the market mechanism for taking the scientific and industrial base of the economy to a priority level, with a preferred implementation of the intellectual activity results as a highly liquid commodity.

The article analyzes the intellectual property in the conditions of development of innovative processes; investigates the effect of innovations on intellectual property, identifies the features of the implementation of intellectual property; grounds the necessity to strengthen the state regulation of intellectual activity and innovation development.

Keywords: intellectual property, economic process, innovative development, globalization, institutional changes.

EVOLUȚIA SISTEMULUI EDUCAȚIONAL ÎN SOCIETATEA INFORMAȚIONALĂ MODERNĂ

LAURA DICUSAR,
PROFESOARĂ DE INFORMATICĂ,
LICEUL „GAUDEAMUS”

DR. ION DICUSAR,
ADMINISTRATOR SISTEME,
BC „MOLDINDCONBANK” S.A.

A fi învățător sau a fi educator înseamnă să ai responsabilitate pentru ceva (mai bine zis, pentru cineva) pe care nu-l cunoști și nici nu-l poți cunoaște.

Gert Biesta, pedagog olandez

TRANSFORMĂRILE DE AMPLOARE PRIN CARE TRECE SOCIETATEA MODERNĂ SUNT CONSECINȚE ALE CREȘTERII NIVELULUI DE COMPLEXITATE A UMANITĂȚII, EVOLUȚIA CĂREIA, LA FEL CA ȘI EVOLUȚIA MATERIEI, CONȘTIINȚEI UMANE ETC., MANIFESTĂ CARACTERELE DINAMICE ALE UNOR SISTEME COMPLEXE, CU PROFUNDE PROPRIETĂȚI NELINIARE. DUPĂ CUM SUNT DEFINITE, SISTEMELE COMPLEXE SUNT FORMATE DINTR-UN NUMĂR FOARTE MARE DE COMPONENTE, CARE INTERACȚIONEAZĂ ÎNTRE ELE, FIIND APTE SĂ DEZVOLTE DIN COMPORTAMENTUL COLECTIV AL ACESTORA CALITĂȚI NOI CE SE MANIFESTĂ PRIN APARIȚIA SPONTANĂ LA NIVEL MACROSCOPIC A STRUCTURILOR DISCRETE TEMPORALE, SPAȚIALE ȘI FUNCȚIONALE [1].

Dacă ne referim la sistemele social-economice, care în esență sunt niște sisteme complexe, scoaterea în evidență a valențelor calitativ noi, generate de interacțiunile elementelor constituente ale acestora, a devenit posibilă grație rolului pe care îl au rețelele informaționale în calitatea lor de mediu de menținere și manifestare a acestor interacțiuni.

Vom menționa că valorificarea potențialului formeii rețelizate de organizare a relațiilor sociale a fost întârziată din lipsa substratului tehnico-tehnologic necesar. Având drept sursă proprietățile fundamentale ale rețelelor (flexibilitate, adaptabilitate și capacitate de autoreconfigurare), beneficiile acestei forme se realizează numai dacă acestea (proprietățile) depășesc o anumită valoare – (prag) în dimensiuni, complexitate și volumul schimburilor. În pre-perioada tehnologiei informației și a comunicațiilor (TIC) și a științelor și tehnologiilor computaționale și de comunicare (STCC), ineficiența rețelelor a favorizat forma verticală de organizare a tuturor componentelor societății, inclusiv a școlii care prezenta, după cum menționa futurologul american Alvin Toffler în epocala sa carte „Șocol viitorului” (1970), o reflecție a societății industriale cu reglementare strictă a activității, neglijare a elementului individual, structuri rigide de repartizare a elevilor pe locuri, grupuri și

clase, cu sistemul de evaluare a cunoștințelor etc. Eforturile sistemelor educaționale erau canalizate spre formarea individului adaptat la factorii spațiali și temporali ai societății în care acesta trăia [2, 3].

Pe lângă faptul că TIC și STCC constituie baza de realizare a societății rețelizate, acestea au conferit rețelelor un ansamblu de proprietăți care au făcut ca forma dată de organizare să depășească ca eficiență forma precedentă. Ele au devenit la rândul lor sisteme complexe, multidimensionale, cu proprietăți neliniare și de autoorganizare.

În domeniul rețelelor a început epoca "Ubiquitous computing" – o simbioză organică a factorului uman, calculatoarelor, comunicațiilor și științelor sociale. Este trecerea tehnologiilor în „background”, sublinia autorul concepției, Mark Weiser, la lansarea acesteia în debutul anilor '90 [4].

Viziunea dată implică, printre altele, transmiterea funcțiilor îndeplinite de calculatoare operațiilor de utilizare ale acestora, intelectul artificial fiind prezent în structurile generate de interacțiunile dintre componentele infrastructurii rețelelor. Transformările tehnologice și culturale au atins rezultate inimaginabile care, după cum consideră Ray Kurzweil (un alt inventator american), către sfârșitul secolului curent vor face componenta non-biologică a inteligenței umane să depășească de trilioane de ori componenta nativă a acesteia [5].

Știința (teoria controlului, a managementului, științele umane etc.) și tehnologiile computaționale moderne au făcut ca secolul XXI (sec. XIX a fost unul al obiectului producerii, sec. XX – al factorilor de producere) să devină unul în care elementul-cheie va fi subiectul producerii – omul, în multitudinea caracteristicilor derivate din definiția extrem de complexă a acestuia [6].

S-a demonstrat că funcționarea societății umane este determinată de tehnologiile care au ca obiecte centrale omul, relațiile dintre oameni, grupurile sociale și relațiile dintre ele și/sau individ etc. În evoluția societății umane, ponderea acestei categorii de tehnologii înmănunchate în genericul tehnologii umanitare, care include printre altele și sistemele educaționale, este cu mult mai mare decât a tehnologiilor conexe producerii.

În ultimul deceniu, în societatea contemporană se manifestă tot mai pregnant metodele de gestionare informațională a omului și a societății. Rezul-

tate excepționale au fost obținute în domeniile de cercetare a funcționării sistemului cerebral uman, a modelării și aplicării mecanismelor conexe gândirii, inclusiv proceselor reflexive și crearea pe această bază a algoritmilor de gestionare reflexivă, de modelare computerizată a unor elemente ale conștiinței umane, de aplicare a metodelor de modelare matematică a fenomenelor care formau, nu cu mult timp în urmă, domenii exclusive ale științelor umanitare etc.

Aceste rezultate, precum și altele, au scos în prim-plan faptul avansării civilizației umane la o nouă etapă de dezvoltare – cea a tehnologiilor cognitive (TC), definite ca „procedee și algoritmi de realizare a scopurilor subiecților fundamentate pe rezultatele proceselor de cunoaștere, învățare, comunicare, prelucrare a informației de către om și animale, pe concepțiile neurologiei, teoriei autoorganizării, pe TIC, modelarea matematică a elementelor cunoașterii etc.” [6].

TC apărute din rezultatele excepționale ale TIC și STCC permit, la rândul lor, soluționarea multor probleme cu care se confruntă societatea modernă în domenii de importanță majoră, cum ar fi cele ce țin de gestiunea și controlul societății din ce în ce mai complexe și mai instabile.

Unul dintre cele mai importante rezultate scoase în prim-plan de TC este rolul cardinal al proceselor de colaborare în identificarea soluțiilor problemelor complexe. Anume aici se realizează organic dezideratul „împreună cu omul, nu în locul lui”.

Cunoștințele umane au devenit forța motrice a fazei contemporane de dezvoltare a umanității și a proceselor de globalizare. Printre factorii contemporani de creștere economică, care au devenit mai intangibili și mai mobili, pe lângă cunoștințe mai pot fi trecuți cei instituționali, culturali și cei conecși capitalului și factorului uman.

În acest context, considerăm că anume crearea societății rețelizate permite valorificarea optimală a imensului tezaur al „cunoștințelor repartizate”, rolul cărora în dezvoltarea societății a fost pentru prima dată menționat de către renumitul economist și filosof austriac Friedrich Hayek în 1945 [7].

Conceptul „cunoștințe repartizate” se bazează pe câteva idei generale cum sunt: inexistența cunoștințelor concentrate/integrate despre toate circumstanțele care determină evoluția unui fenomen

sau a unui proces; cunoștințele științifice, în sensul cunoștințelor despre reguli generale, nu reprezintă suma tuturor cunoștințelor; existența unui strat vast de cunoștințe despre circumstanțe spațiale și temporale particulare; în atare situație fiecare individ care posedă o oarecare informație despre aceste circumstanțe este virtual avantajat față de cei care nu dețin asemenea informații; beneficiul comun poate fi realizat numai dacă decizia finală este lăsată la discreția persoanei cu cunoștințe sau dacă se realizează în cooperare cu aceasta etc.

Ținem să subliniem că ideile lui Hayek, aplicate corect, pot da rezultate semnificative în procesul de educație contemporană, bazele căreia sunt puse în ultimul timp.

Considerată drept piatră de temelie a „futurologiei”, științei care are ca subiect de cercetare viitorul societății umane și impactul lui asupra omului, lucrarea lui Alvin Toffler „Șocul viitorului” conținea, la latitudinea timpului de atunci, foarte multe idei novatoare, unele dintre ele depășind limitele fantasticului, și care urmau să se realizeze către sfârșitul secolului XX. Aproape toate ideile descrise și incluse în lucrare s-au realizat. De exemplu, rețelele de calculatoare, bibliotecile digitale globale, aplicarea laserelor pentru obținerea materialelor noi, e-guvernarea, e-medicina, e-democrația etc.

Însă foarte puține din ideile respectivei cărți s-au realizat în una dintre cele mai importante, după cum considera Toffler, componente ale societății – sistemul educațional. Școala, pe atunci preocupată de reproducerea indivizilor apti pentru a supraviețui într-o societate care, cel mai probabil, ar fi dispărut înaintea lor, era obligată să identifice scopuri și metode în viitor, ci nu în trecut.

Deficiențele învățământului, în opinia lui Toffler, erau generate de faptul că industrialismul a creat școala după asemănarea sa: concentrarea într-un anumit loc a elevilor (materia primă) pentru a fi prelucrată de către învățători (muncitori) în școala (fabrica) amplasată în centrul localității. Ierarhia administrativă a sistemului educațional repeta modelul birocrăției industriale. Organizarea procesului educațional în baza disciplinelor stabilite era, de asemenea, o premisă a societății industriale. Copii încolonați treceau dintr-o încăpere în alta și se așezau pe locuri stabilite apriori. Sunetul anunța începutul lecției sau al recreației [3].

Această descriere sumbră, făcută cu mai bine de 40 de ani în urmă, este valabilă și astăzi. Cine poate afirma cu certitudine că s-au modificat prea multe în domeniul educației?

Toffler a intuit, cu providențialitate, că problemele din sfera educației vor apărea în urma modificărilor generate în societate de procesele tehnologico-informaționale bazate pe evoluția accelerată a calculatoarelor și comunicațiilor. Scopul educației a fost definit clar (1970): sporirea capacității individului de adaptare rapidă și eficientă din punct de vedere economic la modificarea continuă a condițiilor mediului ambiant.

Din perspectiva anilor '70 ai sec. XX se constata că oamenilor de astăzi le vor fi necesare abilități în trei direcții cardinale: aptitudini de a învăța, de a dialoga și de a selecta. Pentru atingerea acestor rezultate se propunea reformarea cardinală a școlii, inclusiv prin crearea în fiecare școală/localitate a unor consilii ale viitorului, responsabile de efectuarea reformelor care urmau să fie profund infiltrate în societate, repartizate în aceasta, cu administrație *adhocratică*, fără planificare calendaristică și repartizare pe clase rigide etc.

În vederea realizării acestor planuri, se propuneau și unele lucruri concrete: clase cu un elev și cu mai mulți profesori, clase cu mai mulți profesori și cu grupuri de elevi, grupuri provizorii de elevi, formate pentru găsirea soluțiilor unor probleme sau elaborarea unor proiecte etc.

Un grup de cercetători din domeniu planificau crearea într-un raion dificil al New York-ului a unui colegiu experimental, subdiviziunile căruia urmau să fie repartizate prin toate magazinele, oficiile și casele din cartier, iar elevii trebuiau să învețe meserii de la persoanele mature, precum și de la profesorii colegiului.

O altă idee lansată atunci și care merită să fie luată în seamă astăzi este propunerea ca magazinelor, atelierelor, cabinetelor cosmetice și altor întreprinderi din cartier să li se pună la dispoziție spațiu în școli în schimbul lecțiilor gratuite pentru elevi.

Reiterăm faptul că foarte multe dintre pronosticurile emise pentru diverse sfere ale societății umane au devenit astăzi realitate, însă, cu regret, au fost materializate foarte puține dintre ideile lui Toffler în domeniul educației, în pofida eforturilor depuse de cercetători atât la nivel teoretic, cât și practic pentru

ameliorarea situației. În sistemul educațional, procesul reformelor este continuu, însă acestea sunt canalizate în direcția modificării și perfecționării sistemului educațional existent, paradigma căruia este bazată pe fizicalism sau pe concepția liniară a sistemului format din structuri legate prin relații de cauzalitate, strict derivate una din alta, cu metode și scopuri adoptate în trecut, valabile și predictabile pe intervale mari de timp. Metodele și scopurile educației erau și mai sunt identificate în trecut, ele, însă, trebuie să aibă la bază viitorul.

Deși rezultatele cercetărilor psihosociale au demonstrat existența la nivel psihic în conștiința copiilor și adolescenților a unor imagini/structuri/scopuri legate de viitor, sistemul educațional actual denaturează la elevi sentimentul timpului. Sunt actuale și astăzi, deși au trecut peste 40 de ani de atunci, cuvintele lui R. Young, care afirma că „astăzi, cu foarte mici excepții, în centrul atenției sunt cunoștințele despre tot ce a fost făcut sau a trecut”. De exemplu, Young propunea, pentru a depăși situația creată, unele lucruri, în opinia noastră, valabile și astăzi. Se preconiza să fie incluse în cursurile școlare studierea unor lucrări științifice, filosofice, sociale, a unor opere de artă de ultimă oră, a unor date privind estimările și anticipările crizelor, a soluțiilor pentru anumite probleme complicate ale societății umane. În lipsa literaturii științifice „din perspectiva viitorului”, se propunea ca studiile să se facă în baza literaturii „science fiction”, examinată ca exemplu de sociologie a viitorului.

Procesele complexe de interacțiune cu celelalte componente ale societății, specificul și imposibilitatea efectuării reformelor rapide au generat în sistemul educațional contemporan o criză profundă, ieșirea din care poate fi găsită numai în urma modificării de paradigmă a acestuia [8].

Consecințele acestei crize au un impact substanțial asupra întregii societăți. În accepția noastră, una din consecințele directe este criza motivării muncii care, la nivel global, a pătruns toate păturile societății moderne. După cum consideră unii experți, numărul oamenilor demotivați în a munci depășește cu mult numărul celor motivați [9].

Corelațiile dintre aceste două fenomene actuale (criza educației și criza motivării muncii) constituie, în mod indiscutabil, un subiect important de cercetare, care trebuie tratat cu cea mai mare seriozitate.

Criza actuală din educație nu este una cu caracter spontan, apărută ad-hoc. Ea se derulează de mai mult timp, fiind în atenția cercetătorilor din diferite domenii.

În lucrarea sa „Șapte lecții complexe în educația pentru viitor”, apărută în 1999, sociologul și pedagogul francez Edgar Morin a punctat un șir de probleme omise și/sau neglijate în sfera educației, de care era necesar să se țină cont în edificarea sistemului educațional nou. Valabile pentru societățile din orice cultură, având la bază condiția umană ca sistem deschis în dezvoltare, aceste probleme sunt următoarele [10]:

- 1) identificarea și eliminarea erorilor și iluziilor;
- 2) stabilirea principiilor cunoștințelor necesare;
- 3) învățarea condiției umane;
- 4) învățarea identității pământene;
- 5) confruntarea cu incertitudinile;
- 6) învățarea înțelegerii;
- 7) etica pentru specia umană.

De fapt, aceste șapte lecții, care sunt mai degrabă componentele unui program global de acțiune, formează un concept unitar, din care se întrevide viziunea complexă asupra educației și asupra subiectului acesteia.

Programul global include: asimilarea cunoștințelor (metoda), condiție primară de confruntare cu erorile și iluziile care pot apărea în conștiința umană (lecția 1); crearea aptitudinilor pentru a studia subiectele în context, în complex, în totalitate, pentru a identifica interacțiunile dintre parte și întreg în lumea complexă (lecția 2); recunoașterea unității și complexității ființei umane (unitate și dualitate între *homo faber*, *homo ludens*, *homo sapiens*, *homo demens*), condiția umană trebuie să devină un subiect de bază al oricărei forme de educație (lecția 3); acceptarea existenței unei ere planetare (globalizarea ca primă fază a acesteia) (lecția 4); progresul nu este o repetare a trecutului în viitor, fiecare trebuie să fie pregătit de a se confrunta cu schimbările, necunoscutul, indeterminismul și să cunoască căi de modificare a strategiilor în dependență de informația apărută din modificarea condițiilor, este necesar ca fiecare persoană cu responsabilități în procesul educațional să poată confrunta nedeterminarea (lecția 5); învățarea înțelegerii dintre indivizi ca instrument și ca finalitate a comunicării umane (lecția 6); educația este obligată să inoculeze recunoaște-

rea calității ternare a condiției umane: individ – societate – specie (lecția 7).

Ideile selectate de noi din lucrarea citată nu sunt unicele propuse de sociologul Morin pentru a putea reforma educația, dar și acestea sunt suficiente pentru a trasa punctele de plecare ale educației de la un sistem liniar, idealizat și simplificat al lumii reale, extrem de complexe. Subliniem faptul că complexitatea universului nu este o construcție logică modelată prin diverse scheme deductive. Complexitatea lumii este reală [11].

Problemele cu care se confruntă educația s-au amplificat în ultimul deceniu, când a fost acceptat definitiv faptul că sistemul educațional ca parte componentă a societății, care nu prezintă o evoluție tehnologică și culturală liniară (acumulativă), ci una exponențială, cu proprietăți de autodezvoltare, este, de asemenea, un sistem complex cu proprietăți neliniare de autoorganizare în care elementul aleatoriu, cel al incertitudinii, al formării și dezintegrării structurilor etc. se manifestă plener.

Pornind de la tezele enunțate mai sus, putem intuitiv clar profunzimea dificultăților în care se găsește sistemul educațional, or, reformarea trebuie să fie începută chiar de la cele mai generale nivele. Însăși întrebarea „Pentru ce educăm?” trebuie redefinită. Pentru că, aflându-ne în complexitatea sistemului educațional, componentă a societății complexe, care este și ea parte a lumii la fel de plurivalente, în toată dinamica complexității acestora, este greu de anticipat ce competențe trebuie să posede un elev pentru ca acestea să fie valabile câteva zeci de ani înainte. Nimeni, de asemenea, nu poate spune dacă cunoștințele pe care le însușesc astăzi elevii vor fi valabile, să zicem, peste 10 ani. S-a ajuns la situația când cel care educă „este obligat din punct de vedere moral să facă ceva ce nu poate cuprinde în totalitate, să ia în considerare un lucru ca fiind posibil, chiar dacă nu înțelege condițiile apariției acestui fapt posibil” [12].

Lipsa unei viziuni complexe asupra educației generează incertitudini în ceea ce privește conceptele de bază ale educației. În cercetările din domeniul educației sunt cunoscute peste 50 de teorii care definesc, fiecare în felul său, procesul de învățare. În cadrul unui experiment, pedagogul Brent Davis a rugat profesorii școlari să identifice sinonimul adecvat „predării/învățării” (teaching) dintr-un șir de peste 20 de termeni. Răspunsul a fost unanim:

învățarea este multilaterală și nu poate fi definită univoc. Surprinzător a fost, însă, faptul că conceptul s-a dovedit a fi la fel de departe de noțiunile în raport cu care „predarea/învățarea” capătă sens: individualitate, natura universului, sursele de cunoștințe etc. [13].

Această diversitate de concepte și teorii eclipsează caracterul complex al educației și evidențiază, în același timp, poziția inflexibilă în confruntarea cu această complexitate.

Se consideră că depășirea crizei poate fi realizată dacă sistemul educațional va fi acceptat și tratat ca un sistem complex în dinamică, iar toate persoanele implicate în procesul educațional (profesori, cercetători, factori de decizie etc.) își vor adapta acțiunile și deciziile din perspectiva complexității. Este necesară formarea unui nou mod de gândire în termenii complexității și ai dinamicii acesteia, „Gândirea în complexitate”, care are toate premisele să devină o bază teoretică principial nouă pentru învățare, educație și pedagogie. Acest mod nou de gândire trebuie să fie unul care ar trece de impedimentele impuse de dualism, reduționism, calculabilitate și tendințele cvasitotale de confruntare cu ceea ce se întâmplă în practică. „Gândirea în complexitate” în acest domeniu înseamnă, în primul rând, abordarea complexității unui proces social de primă importanță, care se rezumă la tranziția ca persoană integrală de la „existența” la „devenirea” celui care învață. Prin redefinirea conceptelor de „interacțiune”, „conectivitate”, „creativitate”, „influență reciprocă”, „interpretare reciprocă”, „schimb reciproc” etc., considerate ca elemente de bază, „Gândirea în complexitate” are toate șansele să devină o nouă limbă a educației [8, 14, 15, 16].

Prin crearea noilor realități, învățarea/educația are toate șansele să devină creație și/sau invenție [17].

Pentru realizarea scopurilor propuse este necesar ca această complexitate în învățare și educație să nu fie abordată ca un concept/instrument artificial oferit pentru a garanta succesul, ci, aplicată în mod constructiv pe baza redefinirii și acceptării unei noi viziuni asupra conceptului de interacțiune în educație, să contribuie la aceea ca învățarea să devină mai personalizată, autoreglată, autoorientată și autoorganizată.

În aceste condiții, învățarea/educația poate fi definită ca un ansamblu de procese de inter-acțiune și/sau intra-acțiune în care fiecare persoană implicată parti-

cipă în interacțiuni comunicative umane. În sistemele de felul acesta pot apărea în timp efecte neliniare și proprietăți noi pe care nu le au părțile componente.

Cercetările psihosociologice au demonstrat existența factorului „inteligenta colectivă” – „c-factorul”, în procesul de soluționare a diferitelor probleme complexe din management, științe, inginerie etc. Mai mult decât atât, a fost depistată existența acestui factor în grupuri mici (2-5 oameni) ca părți componente ale structurilor de dimensiuni mai mari. „C-factorul” s-a dovedit slab corelat cu media inteligenței individuale și valoarea maximală a acesteia în eșantionul (699 de persoane) cercetat, dar s-au găsit corelații cu sensibilitatea socială a membrilor grupului (testul “Reading the Mind in the Eyes”), cu distribuția capacităților de conversare și rata de persoane de gen feminin din grup [18].

Efecte similare au fost înregistrate și în procesul de studii. Din interacțiunea dintre indivizi, având ca substrat efectele generate de prezența rețelor, s-a observat că procesul de învățare devine mai eficient dacă este organizat și reglementat pe baza interacțiunilor umane comunicative dintre noduri: „Nod-la-Nod” (P2P – peer-to-peer) în situații „Persoană-la-Persoană” (F2F – face-to-face), cu consolidarea relațiilor personalizate, formate pe baza valorilor personale, în formă de diade stabile [16].

Este necesar ca adoptarea principiilor „Gândirii în complexitate” în practica educațională să cuprindă o viziune complexă asupra obiectelor de studiu (de

ex. matematica ca sistem complex), asupra colectivelor de elevi ca sisteme complexe adaptive și asupra interacțiunilor dintre aceste componente între ele și cu mediul extern la nivel individual, de familie, clase, grupuri de lucru etc. În aceste condiții se manifestă la o dimensiune principial nouă conversația în calitate de catalizator al procesului de învățare. Cercetările au confirmat faptul că interacțiunea elev-elev poate fi mai eficientă decât interacțiunea profesor-elev în procesul de studii, inclusiv al matematicii și altor științe. Acest lucru nu diminuează importanța participării profesorului la discuții, el fiind o sursă importantă de diversificare și canalizare a procesului de învățare.

În problema gestionării procesului de interacțiune dintre elevi este necesar să fie luate în considerare modurile de influențare și căile de formare a structurilor claselor pentru ca efectele acestora să se manifeste în mod optimal în procesul de învățare [12].

Aceste efecte devin actuale cu atât mai mult cu cât a fost identificată experimental dependența performanțelor în soluționarea problemelor complexe de structură a rețelelor utilizate la formarea grupurilor [19].

De asemenea, s-a stabilit că în procesul de soluționare a problemelor noi inteligența colectivă, metacunoștințele, identificarea soluției optime pentru diverse probleme pot avea loc, în ultimă instanță, doar în grupurile formate în baza principiilor autoorganizării sociale [20].

REFERINȚE

1. *Springer series in Sinergetics*, Founding Editor: H. Haken
2. CASTELLS, M. *Informationalism, networks, and the network society: a theoretical blueprint*. Castells M eds., Northampton, MA: Edward Elgar, 2004
3. TOFFLER, A. *Future shock*, Curtis Brown, Ltd 1970
4. KURZWEIL, R. *The singularity is near: When humans transcend biology*. New York: Viking, 2005
5. МАЛИНЕЦКИЙ, Г.Г., МАНЕНКОВ, С.К., МИТИН, Н.А., ШИШОВ, В.В. *Когнитивный вызов и информационные технологии*. Препринт Института прикладной математики им. М.В. Келдыша РАН № 46, 2010
6. HAYEK, F.A. *The Use of Knowledge in Socie-*

ty. The American Economic Review, Vol. 35, No. 4. (Sep., 1945), p.p. 519-530

7. JORG, T., DAVIS, B., NICKMANS, G. *TOWARDS A new, complexity science of learning and education*. Educational Research Review 2 (2007) p.p. 145-156

8. МИРЗОЯН, В.А. *Кризис трудовой мотивации: опыт философского анализа*. Вопросы философии. 11, 2011

9. MORIN, E. *Seven complex lessons in education for the future*. UNESCO Publishing, 1999

10. AXELROD, R. & COHEN, M. D. (1999). *Harnessing complexity*. New York: The Free Press

11. LUHMANN, N. & SCHORR, K-E. (2000). *Problems of reflection in the system of education*. European studies in education, Vol. 13. Münster: Waxmann

12. DAVIS, B. *Invention of Teaching. A genealogy*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc., Publishers. p. 243, 2004
13. JÖRG, T. *Holistic Education from a Complexity Perspective*. Proposal for the SIG Holistic Education at AERA, 2007
14. JÖRG, T. *A New Generative Complexity Science of Learning for a Complex Pedagogy*. Proposal for the SIG Chaos and Complexity Theories at AERA, 2007
15. JÖRG, T. *Thinking in Complexity about Learning and Education: A Programmatic View*. *Complexity: An International Journal of Complexity and Education*, V6, N1, pp. 1-22, 2009
16. BIESTA, G. (2006). *Beyond Learning. Democratic Education for a Human Future*. Boulder: Paradigm Publishers.
17. WOOLLEY, A.W., CHABRIS, C.F., PENTLAND, A., HASHMI, N., MALONE, T.W. (2010) *Evidence for a collective intelligence factor in the performance of human groups*. *Science* 330: p.p. 686–688.
18. MASON, W., WATTS, J., *Collaborative learning in networks*. PNAS, January 17, vol. 109, № 3, 2012
19. ХИЦЕНКО, В.Е. *Инновационный потенциал социальной самоорганизации*. Препринт ИПМ им. М.В. Келдыша № 46, 2010

REZUMAT

În lucrare este prezentată o analiză a impactului tehnologiei informației și a comunicațiilor asupra societății contemporane și a evoluției sistemului educațional în condițiile formării și funcționării formei rețelizate a societății. Sunt examinate necesitățile modificării de paradigmă în sistemul educațional din perspectiva complexității lui și a formării unei viziuni noi asupra acestuia: „Gândirea în complexitate”.

ABSTRACT

The paper presents an analysis of the impact of Information and Communication Technology on contemporary society and the evolution of educational system in terms of formation and operation of the network form of society. This paper examines the necessity of changing the paradigm in the education system from the perspective of its complexity and the need to create a new vision on such a system: „Thinking in Complexity”.

ESTIMAREA INFLUENȚEI FACTORILOR ALEATORII ASUPRA FIABILITĂȚII SISTEMELOR ELECTRICE DE DISTRIBUȚIE

VICTOR POPESCU, LECTOR SUPERIOR,
CATEDRA ELECTRIFICAREA ȘI AUTOMATIZAREA MEDIULUI RURAL,
UNIVERSITATEA AGRARĂ DE STAT DIN MOLDOVA

ESTE BINE CUNOSCUȚ FAPTUL CĂ ÎNTREGUL PROCES DE PRODUCERE-TRANSPORT-DISTRIBUȚIE-UTILIZARE A ENERGIEI ELECTRICE ARE LOC PRIN INTERMEDIUL SISTEMELOR ELECTROENERGETICE [1, 3]. SISTEMELE DE DISTRIBUȚIE SUNT O PARTE COMPONENTĂ A ACESTUI LANȚ ȘI PARTICIPĂ NEMIJLOCIT LA REALIZAREA UNEI ETAPE DE BAZĂ A PROCESULUI RESPECTIV, ȘI ANUME, DISTRIBUȚIA ENERGIEI ELECTRICE. ALIMENTAREA CU ENERGIE ELECTRICĂ A CONSUMATORILOR, ATĂȚ AGRICOLI CĂȚ ȘI INDUSTRIALI, ESTE ÎNTR-O DEPENDENȚĂ STRICTĂ DE FUNCȚIONAREA ACESTOR SISTEME, DE ACEEA ROLUL LOR ESTE DEOSEBIT DE IMPORTANT.

INTRODUCERE

La etapa actuală, în procesul de distribuție a energiei electrice ne confruntăm cu mai multe dificultăți esențiale, problema-cheie fiind cea a fiabilității de alimentare cu energie electrică a consumatorilor. Întrucât consumatorii agricoli, din punct de vedere al geografiei amplasării acestora, se află pretutindeni, atăȚ în mediul rural, căȚ și în cel urban, alimentarea lor cu energie electrică se realizează prin intermediul acelușși sisteme de distribuție, destinate și consumatorilor din alte domenii.

Regimurile de funcționare a sistemelor de distribuție a energiei electrice sunt influențate de o serie de factori atăȚ determinați, căȚ și nedeterminați. Din punctul de vedere al originii lor, acești factori au un caracter aleatoriu și pot fi de ordin subiectiv

sau obiectiv, intern sau extern. Estimarea influenței acestor factori asupra variației indicatorilor de fiabilitate, ca și a fiabilității rezultante este de o importanță primordială pentru determinarea măsurilor de sporire a nivelului de siguranță în funcționarea elementelor componente ale sistemelor de distribuție.

OBIECTIVELE LUCRĂRII

Prezenta lucrare are drept scop evaluarea fiabilității sistemelor de distribuție a energiei electrice cu tensiunea de 6 și 10 kV din Republica Moldova, având drept obiectiv esențial determinarea influenței diferiților factori aleatorii asupra procesului de funcționare a elementelor componente ale sistemelor de distribuție. Totodată, a fost elaborat modelul matematic ce permite să fie estimată ponderea factorilor respectivi în variația indicatorilor de fiabilitate a sistemelor cercetate.

MATERIALE ȘI METODE

Pentru a evalua fiabilitatea sistemelor de distribuție a energiei electrice, au fost cercetate pe parcursul a 5 ani (2006-2010) toate sistemele de distribuție cu tensiunea de 6 și 10 kV din Republica Moldova. Sistemele respective au fost studiate în conformitate cu devierea lor teritorial-geografică în cadrul întregii țări, însă mai pe larg au fost cercetate următoarele sectoare: Chișinău, Anenii Noi, Orhei,

Cahul, Comrat. Pe parcursul celor 5 ani de cercetări efectuate, s-au înregistrat toate întreruperile intervenite în alimentarea cu energie a consumatorilor: aleatorii, planificate, manevre curente.

Pornind de la rezultatele stabilite, au fost selectate și analizate toate întreruperile aleatorii, cauzate de diferiți factori de influență. Aceste întreruperi s-au calculat pentru fiecare sistem în parte, cuprinzând întreaga perioadă de studiu (5 ani). Întrucât lungimea sumară a rețelelor de distribuție cu tensiunea de 6 și 10 kV este diferită pentru fiecare sector în parte, pentru a face o comparație între valorile obținute, aceste întreruperi s-au raportat la o unitate specifică (100 km de rețea). Valorile obținute sunt prezentate în tabelul 1.

torilor de fiabilitate pe fiecare sistem în parte, în perioada anului 2006.

În figura 2 este prezentată caracteristica factorilor aleatorii pe diferite perioade de cercetare, de unde reiese faptul că cei mai semnificativi factori care influențează modul de apariție a întreruperilor aleatorii în sistemele de distribuție a energiei electrice din Republica Moldova sunt: condițiile climaterice, defectele în echipamente și factorii cu caracter nedeterminat.

De menționat faptul că analiza factorilor respectivi după frecvența de apariție a întreruperilor cauzate nu reflectă pe deplin influența lor asupra fiabilității echipamentelor instalate în sistemele de

Tabelul 1
Clasificarea întreruperilor care au avut loc pe perioada anului 2006-2010

Sistemul	Lungimea sumară a rețelelor de distribuție 6-10 kV, km	Numărul deconectărilor aleatorii la 100 km de rețea					
		2006	2007	2008	2009	2010	Media
Chișinău	2829	65	45	52	48	59	54
Anenii Noi	3891	69	65	67	61	77	68
Orhei	3208	62	49	91	58	77	67
Cahul	2183	74	68	75	58	76	70
Comrat	2034	55	47	56	58	76	59
TOTAL	14076	66	56	69	57	74	64
Media		65	55	68	57	73	64

Pentru prelucrarea datelor statistice a fost utilizată tehnica de calcul cu programele „Microsoft Office Excel”, „Matcad”, „Statgrafixs” etc. Procesul de evaluare a fiabilității sistemelor de distribuție fiind destul de anevoios și incluzând o mulțime de operații, în vederea sistematizării procesului de calcul s-a elaborat schema structurală de apreciere a fiabilității, care este prezentată în figura 1.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Ca rezultat al cercetărilor, au fost determinați factorii care au cauzat apariția întreruperilor în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor și care au influențat variația indicatorilor de fiabilitate pe diferite perioade (2006, 2007, 2008, 2009, 2010). Factorii respectivi au fost stabiliți și cercetați conform modului de apariție a acestora, în funcție de amplasarea geografică a sistemelor și de sezon. În tabelul 2 sunt prezentați, pentru exemplificare, factorii stabiliți care au determinat variația indica-

distribuție a energiei electrice. Aceasta se explică prin aceea că orice întrerupere i cauzată de un factor oarecare n are o anumită durată T_i și afectează un anumit număr de consumatori NC_i . Totodată, concomitent cu creșterea numărului de întreruperi pe un interval de timp determinat τ , cauzate de factorii aleatorii, se înregistrează o variație semnificativă a indicatorilor de fiabilitate. De aceea, fiecare factor are o pondere în variația indicatorilor de fiabilitate în funcție de numărul de întreruperi cauzate, de durata acestora și de numărul de consumatori afectați.

Pentru exemplificare, prezentăm în continuare modelarea matematică a expresiei analitice de determinare a unui indicator de bază al fiabilității sistemelor de distribuție, și anume durata medie de refuz τ_{med} . Întru determinarea acestui indicator pentru o anumită perioadă de timp t , reieșind din influența diferitor factori, se alcătuiește următoarea expresie matematică:

$$\tau_{(t)} = \frac{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k}}{NC_t} + \frac{\sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l}}{NC_t} + \frac{\sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r}}{NC_t} + \dots + \frac{\sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}}{NC_t} \quad (1)$$

unde:

$$\frac{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k}}{NC_t} \quad - \text{durata medie a \u00e2ntreruperilor } k, \text{ de durat\u0103 } T_{1k}, \text{ produse de factorul aleatoriu } f_1 \text{ \u0219i care au afectat } NC_{1k} \text{ consumatori;}$$

$$\frac{\sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l}}{NC_t} \quad - \text{durata medie a \u00e2ntreruperilor } l, \text{ de durat\u0103 } T_{2l}, \text{ produse de factorul aleatoriu } f_2 \text{ \u0219i care au afectat } NC_{2l} \text{ consumatori;}$$

$$\frac{\sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r}}{NC_t} \quad - \text{durata medie a \u00e2ntreruperilor } r, \text{ de durat\u0103 } T_{3r}, \text{ produse de factorul aleatoriu } f_3 \text{ \u0219i care au afectat } NC_{3r} \text{ consumatori;}$$

$$\frac{\sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}}{NC_t} \quad - \text{durata medie a \u00e2ntreruperilor } p, \text{ de durat\u0103 } T_{np}, \text{ produse de factorul aleatoriu } f_n \text{ \u0219i care au afectat } NC_{np} \text{ consumatori.}$$

Din aceast\u0103 modelare rezult\u0103 faptul c\u0103 fiecare factor aleatoriu are o influen\u0219\u0103 asupra varia\u021biei indicatorului de fiabilitate examinat pe perioada cercetat\u0103. Datorit\u0103 acestei influen\u0219e, reiese c\u0103 orice factor examinat \u00een parte are o pondere \u00een valoarea final\u0103 a indicatorului analizat. Pentru

durata medie a refuzului, coeficien\u0219ii de pondere k_p ai factorilor aleatorii vor fi determina\u021bi pentru fiecare factor \u00een parte, \u00een urm\u0103toarele expresii matematice:

Utiliz\u00e2ndu-se expresiile ob\u021binute, au fost determina\u021bi coeficien\u0219ii de pondere ai factorilor aleatorii

- ponderea factorului f_r , varia\u021bia indicatorului respectiv, se va determina:

$$k_{p_1} = \frac{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k}}{NC_t} \cdot 100\% = \frac{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k} + \sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l} + \sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r} + \dots + \sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}}{NC_t} \cdot 100\% \quad (2)$$

$$= \frac{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k}}{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k} + \sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l} + \sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r} + \dots + \sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}} \cdot 100\%$$

- ponderea factorului f_2 se va determina:

$$k_{p_2} = \frac{\sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l}}{NC_t} \cdot 100\% = \frac{\sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l}}{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k} + \sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l} + \sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r} + \dots + \sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}} \cdot 100\% \quad (3)$$

- ponderea factorului f_3 se va determina:

$$k_{p_3} = \frac{\sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r}}{NC_t} \cdot 100\% = \frac{\sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r}}{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k} + \sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l} + \sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r} + \dots + \sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}} \cdot 100\% \quad (4)$$

- ponderea factorului f_n se va determina:

$$k_{p_n} = \frac{\sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}}{NC_t} \cdot 100\% = \frac{\sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}}{\sum_{k=1}^m NC_{1k} \cdot T_{1k} + \sum_{l=1}^p NC_{2l} \cdot T_{2l} + \sum_{r=1}^s NC_{3r} \cdot T_{3r} + \dots + \sum_{v=1}^t NC_{nv} \cdot T_{nv}} \cdot 100\% \quad (5)$$

în variația indicatorului de fiabilitate examinat τ_{med} în sistemele cercetate pentru diferite perioade. În tabelul 4 sunt prezentate pentru exemplificare valorile coeficienților calculați pentru anul 2006, din

care rezultă că cea mai mare pondere în variația indicatorului calculat o au următorii factori: condițiile climatice – 39,7%, defectele în echipamente – 25% și factorii necunoscuți – 20,1%.

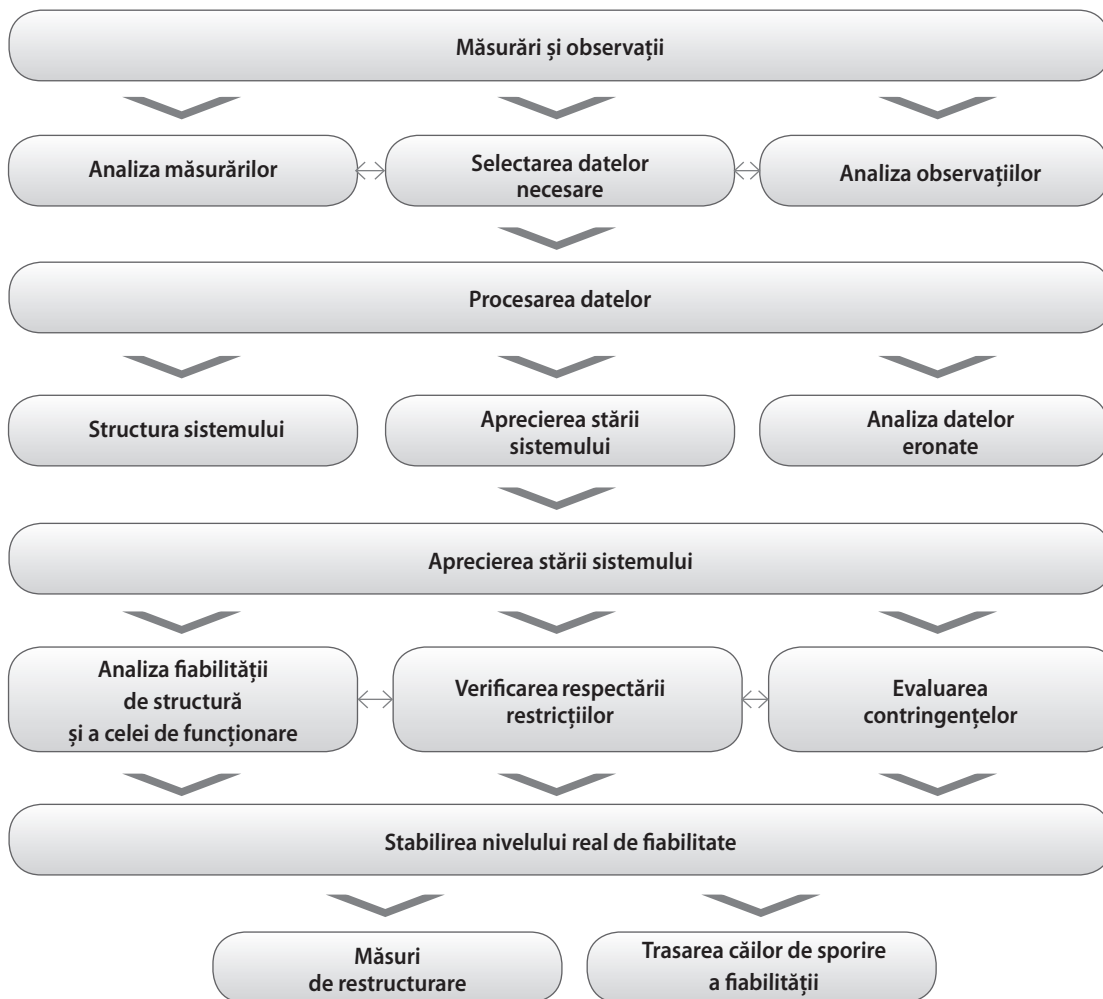

Fig. 1. Schema structurală de apreciere a nivelului de fiabilitate

Tabelul 2
Factorii aleatorii care au cauzat întreruperile pe perioada anului 2006

Factorii		Numărul de întreruperi											
		Chișinău		Anenii Noi		Orhei		Cahul		Comrat		Media	
Nr.	Descrierea	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
1.	Condiții climaterice	31	48	43	61	33	54	26	34	20	35	30	47
2.	Defecte în echipamente	18	27	11	16	14	22	19	26	14	25	15	23
3.	Defecte din cauza consumatorului	4	7	2	3	3	5	4	6	2	3	3	5
4.	Factori necunoscuți	3	4	7	10	4	7	19	25	12	23	9	14
5.	Acte de vandalism	1	2	1	2	1	2	2	2	3	5	2	3
6.	Defecte în rețelele de transport	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7.	Defecte la PDC-uri	2	3	2	3	3	4	1	2	1	2	2	3
8.	Acțiunea animalelor și a păsărilor	1	1	1	1	1	2	1	1	1	2	1	1
9.	Acțiunea diferitelor mecanisme	2	3	0	0	0	0	1	1	1	2	1	1
10.	Avarii cauzate de vegetație	1	2	1	2	2	3	1	2	1	2	1	2
TOTAL		65	100	69	100	62	100	74	100	55	100	65	100

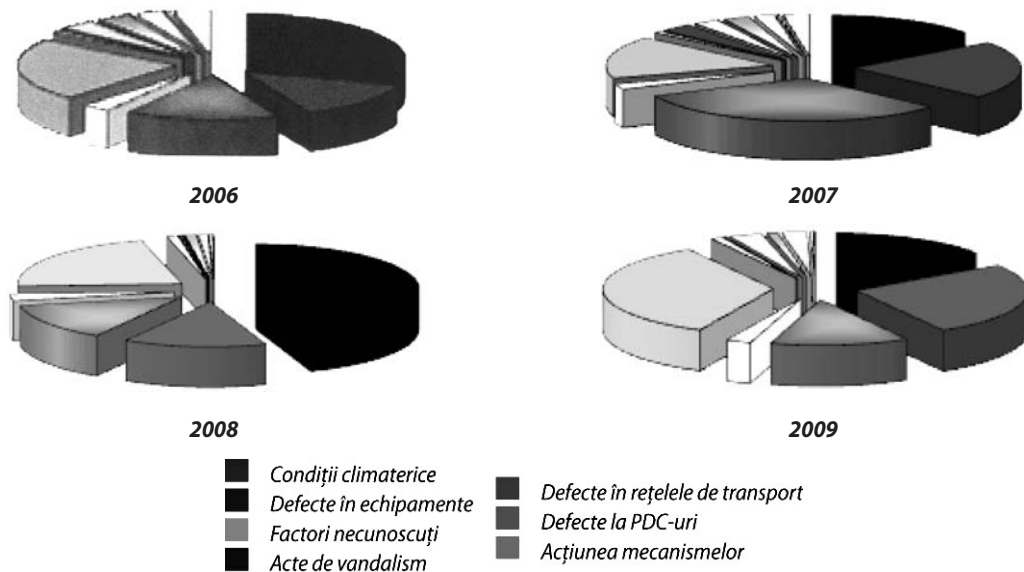

Fig. 2. Caracteristica factorilor aleatorii stabiliți pe diferite perioade

CONCLUZII

Examinând rezultatele obținute, constatăm că în sistemele de distribuție a energiei electrice din Republica Moldova au loc un număr mare de întreruperi neprogramate, cauzate de influența diferitor factori cu caracter aleatoriu și care au o influență semnificativă asupra variației indicatorilor de fiabilitate.

Factorii predominanți care produc peste 80% din întreruperile neplanificate în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor și au o pondere esențială în variația indicatorilor de fiabilitate sunt următorii: condițiile climaterice, defectele în echipamente și factorii aleatorii necunoscuți.

Tabelul 3
Coeficienții de pondere a factorilor aleatorii în variația indicatorului de fiabilitate τ_{med} pentru anul 2006

Factorii		Valorile coeficienților de pondere					
		Chișinău	Anenii Noi	Orhei	Cahul	Comrat	Media
Nr.	Descrierea	Kp, %	Kp, %	Kp, %	Kp, %	Kp, %	Kp, %
1.	Condiții climaterice	34,3	41,4	47,2	37,4	38,2	39,7
2.	Defecte în echipamente	22,5	26,2	22,1	28,8	25,2	25,0
3.	Factori necunoscuți	23,9	20,1	17,0	19,0	20,4	20,1
4.	Acte de vandalism	4,5	3,8	4,2	4,8	5,0	4,5
5.	Defecte în rețelele de transport	2,8	2,4	4,5	1,8	4,2	3,1
6.	Defecte la PDC-uri	2,3	1,8	1,4	1,9	1,2	1,7
7.	Acțiunea animalelor și a păsărilor	2,2	0,5	0,3	1,2	1,8	1,2
8.	Acțiunea mecanismelor	2,3	1,4	0,2	1,3	2,1	1,5
9.	Avarii cauzate de vegetație	2,7	1,8	1,4	0,9	0,9	1,5
10.	Defecte din cauza consumatorului	1,4	0,1	1,1	2,7	0,3	1,1
11.	Calitatea energiei electrice	0,5	0,3	0,4	0,1	0,5	0,4
12.	Erori de exploatare	0,6	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3
TOTAL		100	100	100	100	100	100

REFERINȚE

1. POPESCU, V., *Studiul proceselor tranzitorii însoțite de arcul voltaic și influența lor asupra fiabilității sistemelor de distribuție*. Analele Universității din Oradea, România, 2007, Fascicula de Energetică, nr. 13, p. 60-63.
2. ERHAN, F., POPESCU, V. *Problema optimizării fiabilității sistemelor de distribuție a energiei electrice. Problemele energeticii regionale*. AȘM, Chișinău, 2011, nr. 1, p. 39-45
3. FELEA, I., DZIȚAC, S. *Fiabilitatea echipamentelor și sistemelor energetice*. Editura Universității din Oradea, 2006, 290 p.
4. ERHAN, T. *Major factors, which influence on levels value of short circuit currents in electrical power systems*. Bulletin of the Politechnical Institute of Iassy, Romania, Tom XLVIII (LII) Fasc.5A. 2002, p. 303-311
5. MUNTEANU, F. ș.a. *Ingineria disponibilității subsistemelor de distribuție a energiei electrice*. Editura Spectrum, Iași 1999, 254 p.
6. ГОДУНОВ, С.А. *Уравнение в математической физике*. Наука, 1982, 457 p.
7. ERHAN, F., *Bazele teoretice ale electrotehnicii*. UASM, 2009, 675 p.

REZUMAT

Sistemele de distribuție electrice sunt cele mai răspândite. Gradul de funcționare a acestora depinde de influența factorilor interni și externi. În sistem problema-cheie este fiabilitatea sistemului de distribuție a energiei electrice și alimentare a consumatorilor. Gradul de fiabilitate a acestora depinde de influența factorilor interni și externi.

Acest articol se referă la calculul fiabilității sistemelor de distribuție electrice din Republica Moldova.

ABSTRACT

The distributive electric systems are the most over-spread systems. The rank of their working depends on the influence of outward and inward factors. In the very system the key-problem is the reliability of distributive system of electric energy and consumer supply. The rank of their reliability depends on the influence of outward and inward factors.

This article is concerned with the calculation to reliability of the distributing electrical systems from Moldova.

FABRICAREA PÂINII CU ADAOS DE MATERII VEGETALE

DR., CONF. UNIV. OLGA BOEȘTEAN,
SPECIALITATEA TEHNOLOGIA PANIFICAȚIEI,
FTMIA

CRISTINA CEBAN, STUDENTĂ, ANUL IV,
SPECIALITATEA TEHNOLOGIA PANIFICAȚIEI, FTMIA,
UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

INTRODUCERE

CARTOFUL ESTE O LEGUMĂ FOARTE NUTRITIVĂ. SUB FORMĂ DESHIDRATATĂ (FĂINĂ, GRANULE SAU FULGI) ACESTA ÎȘI AFLĂ NUMEROASE APLICAȚII ÎN PRODUSELE DE PANIFICAȚIE. FABRICATELE DIN CARTOFI NU NUMAI CĂ POT ÎNLOCUI ÎN REȚETĂ O PARTE DIN FĂINĂ, DAR MODIFICĂ ȘI TEXTURA PRODUSULUI DE PANIFICAȚIE ÎN CARE SE INTRODUC, ACESTA FIIND CONSIDERAT MAI PROASPĂT, ADICĂ SE OBTINE MĂRIREA DURATEI DE PROȘPETIME.

Principala sursă de cartofi folosită în panificație este făina de cartofi, însă pot fi folosite, ocazional, și alte produse. Făina și fulgii din cartofi au un conținut bogat de maltodextrine.

Maltodextrinele obținute din cartofi au fost utilizate pentru a înlocui parțial sau, uneori, chiar complet grăsimile folosite la fabricarea produselor de panificație, astfel reducându-se semnificativ valoarea energetică a produselor respective.

Deoarece cartofii sunt bogați în glucide complexe și fibre alimentare, însă au un conținut mic de lipide, se preconizează introducerea lor pe scară largă în produsele de panificație dietetice. Pentru a produce noi sortimente de produse cu fulgi sau granule de cartofi, aceștia sunt supuși procesului de uscare.

Conținutul foarte scăzut de proteine și grăsimi din amidonul de cartofi determină formarea unui gust mult mai puțin "amidonos", iar tendința de a spuma este redusă. În contrast cu gradul relativ scăzut de polimerizare a amilozei din amidonurile din cereale, care tind să retrogradeze rapid (devin insolubile și conduc la învechirea produselor de panificație), amidonul din cartofi conține o amiloză cu masă moleculară mai mare decât a amidonului obținut din produsele cerealiere (grâu), interferente cu procesul de retrogradare [5].

O alimentație bogată în fibre poate diminua riscul unor anumite afecțiuni precum hemoroizii, sindromul colonului iritabil și diverticuloza colonului. Fibrele, în special cele solubile, pot, de asemenea, să micșoreze nivelul colesterolului din sânge și să diminueze absorbția glucidelor, optimizând astfel nivelul glicemiei la diabetici.

Deoarece făina de cartofi nu conține gluten, rezultă că și cantitatea de gluten din pâine se reduce, aceste produse putând fi utilizate cu succes în alimentația oamenilor ce suferă de intoleranță la gluten sau de boala celiacă, cunoscută și cu denumirea de enteropatie. Evoluția acestei boli se caracterizează prin perioade alternative de intensificare (agravare) și de acalmie (ameliorare).

Nici un tratament nu poate vindeca boala celiacă. Cu toate acestea, afecțiunea poate fi ținută sub control prin modificarea dietei – eliminând definitiv sau parțial glutenul din alimentație. De obicei, se exclud din alimentație produsele de panificație, însă prin aceasta sunt excluși și anumiți nutrienți necesari care se conțin în pâine. Făina de cartofi vine însă în ajutorul celor ce suferă de această afecțiune. Și deoarece această făină nu conține gluten, în ultimul timp este frecvent utilizată în produsele de panificație, acestea putând fi consumate în anumite cantități și de acei care suferă de boala celiacă [7].

MATERIALE ȘI METODE

Pentru obținerea produselor de panificație destinate bolnavilor de diabet zaharat s-au utilizat următoarele materii prime și auxiliare:

- făină de calitate superioară;
- sare;
- drojdii comprimate;
- făină de cartofi;
- apă potabilă.

Pentru **analiza organoleptică** a materiilor prime, în special a făinii destinate obținerii produselor de panificație cu adaos de făină de cartofi, s-au utilizat următoarele metode:

- metoda de determinare a culorii făinii conform GOST 27558-87, STAS 90-95, pct. 3 [16];
- metoda de determinare a mirosului conform GOST 27558-87, STAS 90-95 pct. 3 [1];
- metoda de determinare a gustului făinii conform GOST 27558-87, STAS 90-95, pct. 3 [15];
- metoda de determinare a infestării făinii cu dăunători de hambar conform STAS 90-95, pct. 3 [1].

În conformitate cu acest proces tehnologic, au fost realizate variantele experimentale următoare:

- PM – proba martor – pâinea din făină de grâu de calitate superioară;
- P1 – proba cu adaos de 1% făină de cartofi;
- P2 – proba cu adaos de 3% făină de cartofi;
- P3 – proba cu adaos de 5% făină de cartofi;
- P4 – proba cu adaos de 8% făină de cartofi;
- P5 – proba cu adaos de 10% făină de cartofi;
- P6 – proba cu adaos de 12% făină de cartofi;
- P7 – proba cu adaos de 15% făină de cartofi.

Calitatea pâinii coapte a fost determinată după ce au trecut cel puțin 4 ore și cel mult 24 de ore din momentul coacerii. S-a determinat, de asemenea,

masa, volumul specific, umiditatea, aciditatea și porozitatea pâinii, precum și indicii organoleptici ai produsului.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În cazul frământării aluatului cu adaos de făină de cartofi, s-a constatat că aluatul e un pic prea dur, uscat, necesitând adăugarea unei cantități de apă și respectiv, creșterea cantității calculate inițial, ceea ce se explică prin faptul că făina de cartofi este higroscopică. Cantitatea de apă adăugată a crescut odată cu cantitatea adaosului de făină.

Deoarece făina de cartofi este bogată în glucoză, aluatul are o putere mai mare de creștere la fermentare, astfel volumul aluatului și porii acestuia sporind corespunzător. Din punctul de vedere al acidității semifabricatelor cu adaos de făină de cartofi în diferite rapoarte, nu se observă nici o schimbare, adică adaosul de făină de cartofi nu influențează asupra acidității semifabricatelor, acestea se încadrează în normele stabilite, având în vedere calitatea făinii de grâu folosită în experimente, care constituie valori comparabile cu făina de grâu de calitate superioară 3-3,5 grade.

Din prima figură reprodusă mai sus constatăm faptul că un volum optim se obține la proba martor și la proba cu adaos de 5% de făină de cartofi care are, de asemenea, un volum de 1700 cm³. Odată cu creșterea adaosului de făină de cartofi, se diminuează volumul probelor de pâine, deoarece făina de cartofi nu conține gluten și, de aceea, la fabricarea produselor cu adaos de făină de cartofi se folosește făină de grâu cu conținut bogat de gluten.

Din figura 4 observăm că adaosul de făină de cartofi nu influențează asupra acidității produsului finit, care constituie nu mai mult de 3,2 grade, ceea ce se încadrează în normele indicate în standard privind produsele din făină de grâu de calitate superioară.

În procesul de frământare a pâinii cu făină de cartofi, este necesar de a adăuga suplimentar apă, deoarece făina de cartofi este higroscopică și, la un adaos mai mare de făină de cartofi, miezul devine lipicios, prin urmare, umiditatea miezului este mai mare.

Porozitatea pâinii are valori mai mari la proba martor și la probele 4 și 5. La probele cu adaos mai mare de făină de cartofi se constată un miez cu o porozitate mai mică și, în rezultat, cu un volum mai mic.

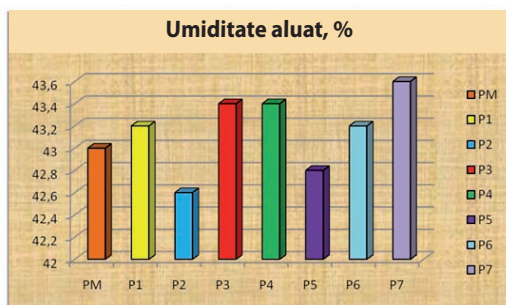

Fig. 1. Dependența dintre cantitatea adaosului de făină de cartofi în diferite doze și umiditatea aluatului

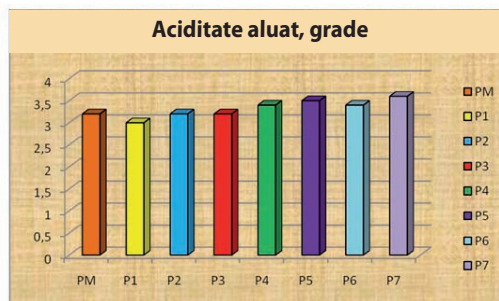

Fig. 2. Dependența dintre cantitatea adaosului de făină de cartofi în doze diferite și aciditatea aluatului

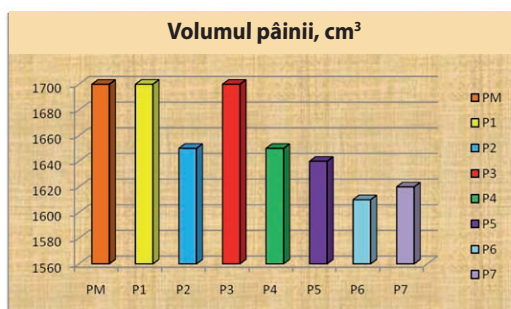

Fig. 3. Dependența dintre cantitatea adaosului de făină de cartofi în diferite raporturi și volumul pâinii

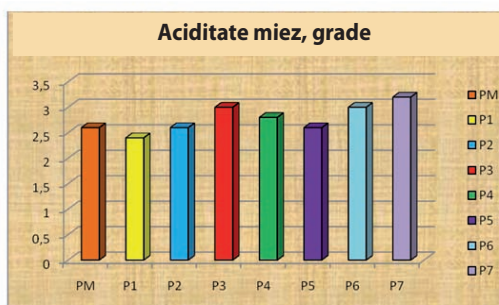

Fig. 4. Dependența dintre cantitatea adaosului de făină de cartofi în diferite raporturi și aciditatea pâinii

CONCLUZII

Studiul bibliografic a demonstrat faptul că adaosul de cartofi în produsele de panificație modifică aspectul organoleptic al acestora și îmbogățește valoarea lor nutritivă. De asemenea, atât cartoful, cât și pâinea cu adaos de cartofi pot fi consumate de bolnavii de celiachie.

Studiile experimentale realizate în cadrul prezentei lucrări au avut drept scop cercetarea influenței adaosului de produse de cartofi în panificație. Majoritatea surselor de fibre sporesc capacitatea de hidratare a amestecului. Fibrele rețin mai bine apa în produsele finite, ceea ce prelungește durata de prospețime a acestora.

Influența cartofului începe să se manifeste încă în faza de aluat. În procesul frământării, aluatul devine mai uscat, fapt ce determină majorarea cantității de apă calculată conform rețetei. În timpul fermentării aluatului, volumul acestuia este mai mare ca de obi-

cei. De asemenea, aciditatea aluatului înregistrează o ușoară creștere, odată cu sporirea raportului ce caracterizează adaosul de făină.

Datorită adaosului de cartofi, în panificație s-a obținut un produs finit cu proprietăți organoleptice deosebite: coaja pâinii este mai crocantă, colorată intens, miezul fiind bine dezvoltat, cu o structură uniformă a porilor. S-a constatat că cele mai bune rezultate le oferă adaosul de 8%, 10% și 12%, iar la un adaos de făină de cartofi mai mare de 15% volumul pâinii scade considerabil. Porozitatea atinge valoarea maximă la 8% și 10% de adaos de făină de cartofi. În aceste condiții, miezul este mai umed și devine mai lipicios, prin urmare, odată cu creșterea adaosului de făină de cartofi sporește și umiditatea produselor finite. S-a demonstrat, de asemenea, că la pâinea cu adaos de cartofi randamentul este mai mare în comparație cu proba martor.

Rezultatele obținute în urma cercetărilor sunt aplicabile în producție. În acest scop a fost elabo-

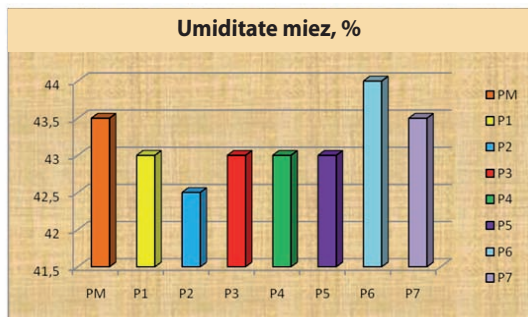

Fig. 5. Dependența dintre cantitatea adaosului de făină de cartofi în diferite raporturi și umiditatea pâinii

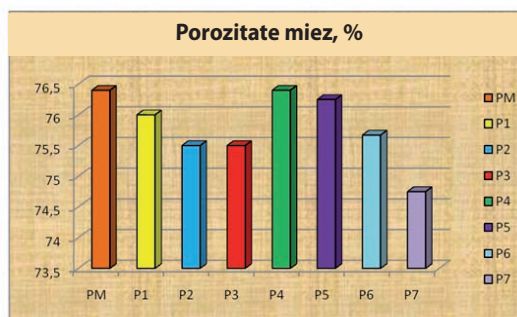

Fig. 6. Dependența dintre cantitatea adaosului de făină de cartofi în diferite raporturi și porozitatea miezului pâinii

rată o linie tehnologică de producere a două sortimente de pâine (copt în tavă și pe vatră) cu adaos din făină de cartofi.

7. <http://www.alamoceliac.org>;
8. <http://www.en.wikipedia.org>;

REFERINȚE

1. BANTEA, V. *Metode și aparatură de apreciere a calității făinii de grâu*. – C.: UTM, 2002
2. BERZINA, N. *Tehnologia panificației. Îndrumări metodice privind elaborarea proiectului de curs*. – C.: UTM, 2000
3. BORDEI, D., BURLUC, R. *Îndrumar la disciplina Tehnologia și controlul calității în industria de panificație*. – G.: Universitatea Galați, 1998
4. LUPU, O. *Îndrumar de laborator la disciplina Tehnologia panificației. Partea I*, – C.: UTM, 2006
5. LUPU, O., MOȘANU, A. *Îndrumar metodic privind elaborarea tezelor de an și de licență*, Chișinău, UTM, 2005, 48 p.
6. MAMBIȘ, S.E. *Determinarea culorii făinii*. –M.: VNIIZ, 1967

REZUMAT

Prezentul studiu a fost elaborat cu scopul de a cerceta influența cartofului și a fibrelor alimentare din componența acestuia asupra produselor de panificație, autorii propunându-și elaborarea unei tehnologii de preparare a pâinii cu făină de cartof, pentru a majora durata de prospețime și randamentul respectivului produs.

ABSTRACT

This study was developed with the purpose of investigating the influence of potato and its component food fibers on bakery products, the authors proposing and developing a technology for preparing bread with potato flour, in order to increase the duration of freshness of that product.

ELABORAREA TEHNOLOGIILOR DE OBȚINERE A PREPARATELOR CU CONȚINUT DE GERMANIU ÎN BAZA BIOMASEI DE SPIRULINĂ

ACAD. VALERIU RUDIC, DIRECTORUL
INSTITUTULUI DE MICROBIOLOGIE
ȘI BIOTEHNOLOGIE AL AȘM

DR., CERC. ȘT. COORD.
VALENTINA BULIMAGA,
LCȘ „FICOBIOTEHNOLOGIE”, USM

CERC. ȘT. SVETLANA DJUR,
LCȘ „FICOBIOTEHNOLOGIE”,
USM

PREPARATELE CU CONȚINUT DE GERMANIU OBȚINUTE ÎN BAZA BIOMASEI DE SPIRULINA PLATENSIS POT SERVI ÎN CALITATE DE SURSĂ DE SUBSTANȚE BIOACTIVE, UTILIZATE PE LARG ÎN INDUSTRIA FARMACEUTICĂ, COSMETOLOGIE, MEDICINA CLINICĂ ȘI EXPERIMENTALĂ.

Producerea, multiplicarea și acumularea de către microorganisme a biomasei, precum și a diferitelor substanțe bioactive sunt coordonate efectiv de expresia genomului tulpinilor utilizate. În acest sens, obținerea conținutului maxim al unui component biochimic celular poate fi prognozată prin dirijarea unor căi metabolice aparte, modificându-se componența mediului nutritiv, parametrii cultivării, cum sunt: intensitatea luminii, durata cultivării, temperatura și pH-ul mediului, administrarea unor stimulatori chimici etc.

Cu toate că germaniul nu este un element esențial, formele lui organice au o mare importanță pentru sănătatea omului. Dintre proprietățile biologice semnificative ale compușilor organici ai germaniului sunt relevante, în special, capacitatea lui de a extinde statutul imun și de a manifesta o acțiune anticancerigenă, precum și acțiunea sa antivirală, antioxidantă, analgetică. De asemenea, ele contribuie la intensifi-

carea funcției de circulație a oxigenului și poate preveni osteoporoza [1]. În opinia profesorului Asai, mecanismul presupus al acțiunii biologice a compușilor germaniului este legat de particularitățile structurii electronice a atomilor acestuia [2]. Însă, pe de altă parte, compușii anorganici ai germaniului sunt extrem de toxici pentru organismul uman [3]. De aceea, cercetătorii își depun eforturile pentru obținerea și utilizarea surselor naturale de germaniu cu o toxicitate redusă și mai accesibile pentru organismul uman.

Cercetătorii japonezi au stabilit că în multe plante medicinale germaniul se conține în ultra micro cantități (15-20-10-5%). Printre plantele care acumulează germaniu pot fi menționate ginsengul, aloia, bambusul etc. [1-2].

Studiindu-se fenomenul acumulării germaniului privind diferite tulpini de bacterii, s-a constatat că acest proces depinde de valoarea pH-ului mediului de cultivare. La modificarea pH-ului de la 7,0 la 8,5, precum și în urma substituiri prin glucoză a catecolului din mediul nutritiv, a fost semnalată o majorare a conținutului de germaniu în biomasa bacteriană, iar după incubarea celulelor de bacterii în prezența 2,4-dinitrofenolului, acumularea germaniului în biomasă a

fost inhibată. Aceleași culturi de bacterii fiind expuse la o temperatură de 6°C, s-a constatat că două dintre cele trei culturi de *Bacillus sp.* prezintă o descreștere esențială a conținutului de germaniu acumulat. De asemenea, a fost stabilit faptul că celulele obținute în rezultatul cultivării, fiind expuse la acțiunea razelor UV, nu acumulează germaniu. În urma cercetărilor întreprinse, a fost enunțată presupunerea că acumularea germaniului în celulele de *Bacillus sp.* ar fi un proces energetic-dependent [4]. Alt studiu întreprins de aceeași cercetător a demonstrat faptul că creșterea temperaturii de incubare, precum și majorarea valorii pH a mediului de cultivare a culturii de *Pseudomonas stutzeri* AG259 favorizează o acumulare mai ridicată a germaniului în biomasă, conținutul cel mai înalt fiind semnalat la pH 11. Acumularea germaniului nu a fost influențată de acțiunea 2,4-dinitrofenolului, iar conținutul de germaniu se majorează odată cu creșterea conținutului de catecol în mediul de cultivare [5]. Alt studiu întreprins pe 21 de tulpini de bacterii și 13 tulpini de ciuperci a scos în evidență faptul că *Arthrobacter sp.* NRC 32005, *Enterobacter aerogenes* NRC 2926, *Klebsiella aerogenes* NCTC 418 și *Pseudomonas putida* NRC 5019 s-au dovedit a fi tolerante la o concentrație de 1mg/ml GeO₂. Tulpina de *Bacillus sp.* RC607 crește în prezența a 2 mg/ml GeO₂ la pH-ul mediului de cultivare - 10, iar ciupercile *Candida guilliermondii*, *Candida shehatae* și *Pachysolen tannophilus* s-au dovedit a fi mai sensibile la acțiunea GeO₂, semnalându-se o diminuare a creșterii chiar și la administrarea unei concentrații mai mici de 0,1 mg/ml GeO₂. S-a demonstrat că tulpinile de bacterii care au fost preventiv crescute într-un mediu ce conținea 1mg/ml GeO₂, au atins o rată mai mare de creștere ulterioară într-un mediu ce conținea 2mg/ml GeO₂, fapt ce ne sugerează că există un mecanism eficient de adaptare [4-5].

În ceea ce privește influența oxidului de germaniu asupra algelor și cianobacteriilor, cercetătorii chinezi au stabilit faptul că acest compus inhibă creșterea și dezvoltarea *Chlorella spp.*, astfel putând fi utilizat pentru prevenirea contaminării cu clorela a tulpinilor de *Spirulina spp.* [6].

Conform rezultatelor cercetărilor privind influența unor factori asupra acumulării germaniului în biomasa de spirulină, efectuate anterior de către cercetătorii laboratorului „Ficobiotehnologie” USM, s-a stabilit că conținutul germaniului în biomasa de spirulină depinde de natura compusului utilizat,

concentrația și termenul de administrare a compusului [7]. Un alt factor important care poate influența procesul de acumulare a germaniului în biomasă îl poate constitui temperatura.

Căutarea unor surse alternative de forme organice ale germaniului pentru obținerea bioaditivelor alimentare și preparatelor farmaceutice cu efect imunomodulator și anticancerigen rămâne a fi până în prezent o problemă de stringență actualitate. În calitate de asemenea sursă poate servi cianobacteria *Spirulina platensis*, cunoscută pentru înalta capacitate de biotransformare a elementelor din compuși anorganici în compuși organici, prin includerea acestora în componentele ei celulare.

Scopul prezentei lucrări constă în elaborarea tehnologiilor de obținere a preparatelor cu conținut de germaniu în baza biomasei de spirulină.

MATERIALE ȘI METODE

Obiectul cercetărilor l-a constituit tulpina cianobacteriei *Spirulina platensis* CNMN-CB-11, depozitată în Colecția Națională de Microorganisme Ne-patogene de pe lângă Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al AȘM.

Pentru cultivare s-a utilizat mediul nutritiv Zarrouk cu o compoziție echilibrată a macro- și micronutrienților necesari creșterii și dezvoltării spirulinei [8]. Cultivarea a fost efectuată în retorte Erlenmeyer a câte 250 ml, cu 100 ml suspensie de spirulină, timp de 144 de ore, respectându-se următorii parametri ai cultivării: temperatura – 30°±1°C, intensitatea luminii – 2000-4000 lucși, pH 9,5-10.

Determinarea componenței biochimice și a productivității spirulinei s-a efectuat prin metode fotocolorimetrice descrise anterior [9].

Prezența germaniului în biomasă a fost determinată conform metodei spectrofotometrice propuse de Z. Marczenko și M. Balcerzak [10], cu utilizarea reagentului fenilfluoron.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

În cadrul cercetărilor noastre anterioare a fost determinat efectul oxidului de germaniu în limitele concentrației de 0,095-0,952 mmol/l asupra productivității spirulinei și acumulării germaniului în biomasă, variindu-se termenul de suplimentare a compusului la mediul de cultivare [11]. Au fost stabilite, prin metoda de planificare a experimentului, condițiile optime de cultivare a spirulinei (tempera-

tura $30^{\circ}\pm 1^{\circ}\text{C}$, pH 9,5-10,0), precum și concentrația și regimul de suplimentare a GeO_2 la mediul de nutriție. Concentrația optimă pentru obținerea biomasei îmbogățite cu germaniu constituie 0,286 mmol/l.

În baza rezultatelor obținute, a fost propus un procedeu de obținere a biomasei de spirulină, acesta fiind aplicat la elaborarea schemei tehnologice de obținere a produselor cu conținut de germaniu în baza biomasei de spirulină. Tehnologia a fost implementată la stadiul pilot în cadrul întreprinderii "Ficotehfarm".

Tehnologia de obținere a bioaditivului nutraceutic „SpiruGermaniu”. Etapele procesului tehnologic de obținere a suplimentului alimentar „SpiruGermaniu” sunt următoarele: cultivarea spirulinei, separarea biomasei de spirulină, spălarea biomasei de spirulină cu soluție de 1,5% acetat de amoniu și apă purificată, congelarea biomasei de spirulină cu conținut prognozat de principii bioactive și germaniu ca parte componentă efectivă (materie primă) și liofilizarea ei, prepararea pulberii „SpiruGermaniu” – produs primar, omogenizarea pulberii, cântărirea pulberii, încapsularea pulberii „SpiruGermaniu” și obținerea suplimentului alimentar „SpiruGermaniu” – produs finit, ambalarea, etichetarea, marcarea cutiilor din carton și depozitarea produsului finit. Suplimentul alimentar „SpiruGermaniu” reprezintă o pulbere sau masă poroasă cu miros specific, de culoare verde-albăstrui. Forma de prezentare: capsule sau comprimate cu următoarea compoziție biochimică: proteine (53,00-61,60%), inclusiv fibroproteine (16,00-20,74%), aminoacizi (3,85-4,30%), carbohidrați (10,33-14,11%), lipide (5,99-6,58%) și germaniu (0,025-0,029%).

Tehnologia de obținere a biopreparatului anticancerigen „BioR^{Ge}”. Etapele tehnologice de obținere a biopreparatelor „BioR^{Ge}” includ: cultivarea spirulinei, separarea biomasei de spirulină și spălarea ei, transferarea biomasei de spirulină cu conținut prognozat de principii bioactive și germaniu ca parte componentă efectivă (materie primă) în vasul de extragere, prelucrarea cu etanol de 30-85%, agitarea, extragerea preparatului „BioR^{Ge}”, fracționarea și obținerea preparatului „BioR^{Ge}” – soluție hidro-etanolică, purificarea primară a preparatului „BioR^{Ge}”, obținerea preparatului „BioR^{Ge}” – soluție apoasă, purificarea secundară a preparatului „BioR^{Ge}”, obținerea preparatului „BioR^{Ge}” – produs finit, condiționarea preparatului „BioR^{Ge}” – produs finit, etichetarea, marcarea vaselor și ambalarea individuală și colectivă

a flacoanelor cu produs finit, depozitarea produsului finit, controlul calității.

Compoziția biochimică: aminoacizi liberi și peptide (4,5-5,0%), carbohidrați (6-7%), germaniu (0,020-0,025%).

Schema tehnologică integrată de obținere a produselor cu conținut de germaniu este expusă în figura 1.

Tehnologia de obținere a suplimentelor alimentare cu conținut de germaniu îmbină metodele de cultivare a spirulinei în condiții controlate și de sinteză orientată a substanțelor bioactive cu administrarea la mediu a compusului germaniului, separarea biomasei de lichid cultural, spălarea biomasei cu soluție de 1,5% acetat de amoniu și apă purificată, liofilizarea și încapsularea produsului obținut.

Tehnologia de obținere a preparatului medicamentos cu conținut de germaniu include obținerea extractului din biomasa de spirulină îmbogățită cu germaniu, separarea preparatului cu conținut de germaniu și purificarea lui, standardizarea și sterilizarea soluției injectabile.

Preparatele cu conținut de germaniu, obținute în baza biomasei de *Spirulina platensis*, pot servi în calitate de remedii naturale pentru fortificarea imunității, prevenirea și tratarea cancerului, precum și a infecțiilor virale, osteoporozei și a altor afecțiuni.

CONCLUZII

A fost propus un procedeu nou de obținere a biomasei de spirulină îmbogățită cu germaniu, bazat pe utilizarea GeO_2 în calitate de reglator al conținutului de germaniu și substanțe bioactive în biomasă.

Tehnologia de obținere a suplimentelor alimentare cu conținut de germaniu îmbină metodele de cultivare a spirulinei în condiții controlate și de sinteză orientată a substanțelor bioactive, cu administrarea la mediu a compusului germaniului, separarea biomasei de lichidul cultural, spălarea biomasei cu soluție de 1,5% acetat de amoniu și apă purificată, liofilizarea și încapsularea produsului obținut.

Tehnologia de obținere a preparatului medicamentos cu conținut de germaniu include obținerea extractului din biomasa de spirulină îmbogățită cu germaniu, separarea preparatului cu conținut de germaniu și purificarea acestuia, standardizarea și sterilizarea soluției injectabile.

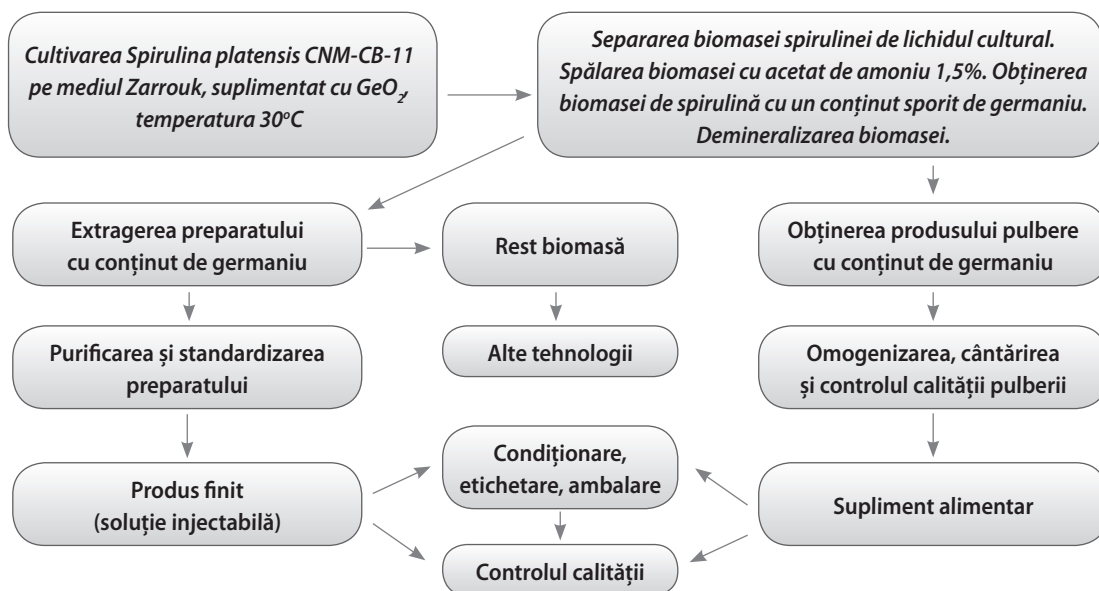

Fig. 1. Schema tehnologică integrată de obținere a produselor cu conținut de germaniu în baza biomasei de spirulină

REFERINȚE

1. ЛУКЕВИЦ, Э.Я. и др. *Биологическая активность соединений германия*. Рига: Знание, 1990. 191 с.
2. ASAI, K. *Miracle Cure: Organic Germanium*. Japan Publications Inc., 1980. 171 p.
3. TAO, S., BOLGER, P. *Hazard assesment of germanium supplements*. In: *Regulatory Toxicology and Pharmacology*, 1997, vol. 3, nr. 6, p. 211-219
4. VAN DYKE, M., LEE, H., TREVORS, J. *Germanium accumulation by bacteria*. In: *Archives of Microbiology*, 1989, vol. 152, nr. 6, p. 533-538
5. VAN DYKE, M., LEE, H., TREVORS, J. *Germanium toxicity in selected bacterial and yeast strains*. In: *Journal of Industrial Microbiology & Biotechnology*, 1989, vol. 4, nr. 4, p. 299-306
6. CAO, J. *Effect of germanium dioxide on growth of Spirulina platensis*. In: *Chinese Journal of Oceanology and Limnology*, 1996, vol. 14, nr. 4, p. 378-381
7. DJUR, S., RUDIC, V., BULIMAGA, V. *Influența unor compuși ai Ge(IV) asupra productivității cianobacteriei Spirulina platensis și acumulării germaniului în biomasă*. In: *Buletinul Academiei de Științe a Moldovei, Științele vieții*, 2007, vol. 2, nr. 7, p. 139-144
8. СЕМЕНЕНКО, В.С. *Каталог культур сред микроводорослей в коллекциях СССР*. Москва: ИФ РАН, 1991, 226 с.
9. RUDIC, V. și al. *Metode de investigații în ficobio-tehnologie*. Chișinău: CE USM, 2002. 60 p.
10. MARCZENKO, Z., BALCERZAK, M. *Separation, preconcentration and spectrophotometry in inorganic analysis*. E-book type: Imprint: Elsevier, 2000. 521 p.
11. ДЖУР, С., РУДИК, В., БУЛЬМАГА, В. *Способ получения биомассы спирулины, обогащенной германием*. In: Conferința științifică internațională "Biotehnologia microbiologică – domeniul științelor contemporane". Chișinău, 2011, p. 153-154

REZUMAT

În articol este prezentat un procedeu de obținere a biomasei de spirulină, care a fost aplicat la elaborarea schemei tehnologice de obținere a produselor cu conținut de germaniu în baza biomasei de spirulină.

ABSTRACT

The method for obtaining of germanium enriched spirulina biomass and the technological scheme of production of germanium containing preparations in the base of spirulina biomass are described in this paper.

FRECVENȚA TRAUMATISMULUI LIENAL

DR., CONF. UNIV. OLGA BELIC,
DR. HAB., PROF. UNIV. LARISA SPINEI,
DR. HAB., PROF. UNIV. EFIM ARAMĂ,
DR. HAB., PROF. UNIV. VIOREL NACU,
CATEDRA ANATOMIA OMULUI, USMF „NICOLAE TESTEMIȚANU”

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ȘI, ÎN SPECIAL, A ȘANTIERELOR DE CONSTRUCȚII, MECANIZAREA AGRICULTURII, EXTINDEREA SPORTULUI ÎN MASE, CREȘTEREA NUMĂRULUI DE TURIȘTI CONDUC LA EXTINDEREA TRAUMATISMULUI CARE, ÎN ULTIMII ANI, DEȚINE UN LOC IMPORTANT ÎN CEEA CE PRIVEȘTE MORTALITATEA. CONFORM DATELOR OMS, ÎN FIECARE AN ÎN INSTITUȚIILE CURATIVE SE SPITALIZEAZĂ 8-10 MLN. DE PACIENȚI CU DIVERSE TRAUMATISME [3].

Clasificarea clinico-anatomică a profesorului Sokolov și a coautorilor săi (1990) are drept obiectiv evidențierea traumatismului predominant și formularea diagnosticului într-o succesivitate anumită. Drept leziune predominantă este considerată acea leziune care, fără tratament, devine fatală, iar fiind supusă tratamentului conduce la deces în mai mult de 10% din cazuri. În funcție de leziunea predominantă, autorii divizează traumatismul asociat în 7 grupe:

- I – traumatism cranio-cerebral asociat;
- I – traumatism vertebro-medular asociat;
- III – traumatism toracic asociat;
- IV – traumatism asociat abdominal și al spațiului retroperitoneal;
- V – traumatism asociat al locomotorului;
- VI – traumatism asociat cu două sau mai multe leziuni predominante;

VII – traumă multiplă și traumatism asociat mai ușor cu pronostic favorabil imediat și la distanță [9].

În Republica Moldova cota traumatismelor constituie 4946,3 cazuri la 100 000 de oameni, iar în structura deceselor acestea se situează stabil

pe locul 3, de rând cu afecțiunile sistemului cardiovascular și cu cele oncologice [1]. Traumatismul asociat grav al toracelui și abdomenului constituie una dintre cele mai severe patologii, atât în timpul conflictelor militare, cât și în viața cotidiană pașnică. Conform datelor din literatura de specialitate, frecvența unor atare traumatisme oscilează între 4-5% [10] și 10% [15]. În ultimii ani se observă o tendință de creștere a numărului acestor leziuni până la 18% [7, 11, 14].

De asemenea, în ultimul timp sunt tot mai frecvente cazurile de leziune a splinei de origine traumatică [8]. Datorită structurii vascular-friabile, a capsulei sale tensionate, splina rămâne cel mai vulnerabil organ abdominal, chiar și în cadrul unor traumatisme minore [2]. Conform unor date, numărul lor este în creștere, incidența variind de la 15,5% [10] traumatisme închise până la 58,17% traumatisme deschise ale abdomenului, luându-se în calcul totalitatea leziunilor asociate toraco-abdominale [6]. Din numărul total de pacienți cu traumatisme splenice, 61% (438 de cazuri) au fost traumatisme abdominale izolate, iar 39% (280 de cazuri) – poli-traumatisme [5]. Conform analizei traumatismului splinei în R. Moldova (Rojnoveanu Gh., 2008), 296 de pacienți din lotul total de studiu au avut leziuni ale splinei, predominând leziunile splinei rezultate din traumatisme închise – 276 (93,2%) de cazuri, comparativ cu cele deschise – 20 (6,8%) de cazuri.

La copii, traumatismele organelor abdominale se află pe primul loc. Conform datelor unor autori [12], din 454 de copii cu traumatism abdominal, 213 (46,9%) aveau afectată splina. După cum relatează Wilkinson, din 226 de traume bonte ale abdomenului, 140 (61%) au revenit leziunilor splenice (citată după [13]).

Obiectivul studiului nostru este, așadar, determinarea frecvenței traumatismului lienal în cadrul traumatismelor asociate ale abdomenului.

MATERIALE ȘI METODE DE CERCETARE

Este planificat un studiu descriptiv-selectiv. Datele primare au fost acumulate în baza analizei fișelor medicale din arhiva Centrului Național Științifico-Practic de Medicină Urgentă, perioada anilor 1999-2008. Au fost supuse analizei 290 de cazuri cu leziuni ale splinei. În acest scop au fost calculate ratele valorii medii. Veridicitatea rezultatelor a fost determinată prin calcularea χ^2 și în dependență de gradele de libertate ale pragului de semnificație „p”.

REZULTATELE OBTINUTE

Conform datelor obținute, din numărul total de pacienți internați – 154 595, au fost înregistrate 290 de cazuri cu leziuni ale splinei. În studiu au fost incluse diferențele semnificative statistic veridice în funcție de numărul de leziuni și de sex.

Frecvența traumatismelor splenice izolate constituie $42,41 \pm 2,9\%$ din numărul total de traume ale splinei – 290 (tabelul 1).

În structura internă, cota bărbaților este de 55,28% și cea a femeilor de 44,72% (68 și 55 de cazuri, respectiv). Au fost stabilite diferențe statistice semnificative în funcție de numărul celor traumatizați și de sex ($\chi^2 = 466$ d.f. = 7, $p < 0,001$).

Leziunile splinei la bărbați și femei se întâlnesc cel mai frecvent la vârsta când sunt apti de muncă. În prezenta cercetare, această vârstă constituie: la bărbați – 17-60 de ani – 58 ($85,29 \pm 4,29\%$) de cazuri; la femei – 21-55 de ani – 44 ($80,0 \pm 5,39\%$) cazuri ($p > 0,05$).

Frecvența politraumatismelor este de $57,59 \pm 2,9\%$, în structura internă numărul de bărbați fiind de 3,1 ori mai mare decât cel al femeilor, care înregistrează respectiv cotele de 75,45% și 24,55% (126 și 41 de cazuri). Au fost stabilite diferențe semnificative statistice veridice în funcție de numărul de leziuni și de sex ($\chi^2 = 1389$ d.f. = 7, $p < 0,001$). De menționat faptul că numărul de bărbați cu politraumatisme este de 1,85 ori mai mare decât al celor cu leziuni lienale.

Au fost analizate traumatismele splinei după localizare în zonele organului (tabelul 2). Frecvența leziunilor pe fața diafragmală a splinei constituie $16,55 \pm 2,18\%$ (48 de cazuri: bărbați – 31, femei – 17). S-au constatat diferențe semnificative statistice veridice în funcție de numărul leziunilor și de sex – $\chi^2 = 65,98$ d.f. = 6, $p < 0,001$. Fața viscerală a organului a avut de suferit în $6,21 \pm 1,42\%$ (18 cazuri: bărbați – 8, femei – 10). Diferențe semnificative în funcție de numărul de leziuni și de sex – $\chi^2 = 118,22$ d.f. = 3, $p < 0,001$ sunt prezentate în tabelul 2.

Tabelul 1
Analiza frecvenței traumatismului splenic izolat în raport cu politraumatismele

	Nr total	Bărbați $n_1 = 194$									Femei $n_2 = 96$						
		1-3 ani	8-12 ani	13-16 ani	17-20 ani	22-35 ani	36-60 ani	61-74 ani	75-90 ani	8-12 ani	12-15 ani	16-20 ani	21-35 ani	36-55 ani	56-74 ani	75-90 ani	
Traumatisme splenice izolate*	$42,41 \pm 2,9\%$	-	4,41	7,4	25,0	29,4	30,9	1,5	1,5	-	1,8	9,1	45,5	34,5	9,1	-	
Politraumatism**	$57,59 \pm 2,9\%$	0,8%	-	3,2	10,3	34,9	43,7	5,6	1,5	-	-	14,6	43,9	19,5	22,0	-	
Total leziuni splenice***	-	0,5	1,5	4,6	15,3	32,9	39,2	4,1	1,7	-	1,0	11,5	44,8	28,1	14,6	-	
Diferența semnificativă dintre bărbați și femei	$\chi^2 * = 466$ d.f. = 7, $p < 0,001$																
	$\chi^2 ** = 1389$ d.f. = 7, $p < 0,001$																
	$\chi^2 *** = 1612$ d.f. = 7, $p < 0,001$																

Tabelul 2
Frecvența leziunilor splinei după localizarea în organ

Locul leziunii	Bărbați n ₁ = 194										Femei n ₂ = 96						
	Nr total	1-3 ani	4-7 ani	8-12 ani	13-16 ani	17-21 ani	22-35 ani	36-60 ani	61-74 ani	75-90 ani	Nr total	12-15 ani	16-20 ani	21-35 ani	36-55 ani	56-74 ani	75-90 ani
Fața diaframică*	31	-	-	-	6,5	9,6	38,7	38,7	6,5	-	17	-	29,4	23,5	29,4	17,7	-
Fața viscerală**	8	-	-	-	-	12,5	12,5	37,5	37,5	-	10	-	10,0	60,0	20,0	10,0	-
Hilul lienal***	72	1,4	-	1,4	5,6	16,9	28,2	42,3	2,8	2,8	37	-	10,8	48,6	27,0	10,8	-
Polul superior/posterior****	24	-	-	-	-	16,7	37,5	41,6	4,2	-	5	-	-	60,0	40,0	-	-
Polul inferior/anterior*****	40	-	-	2,5	5,0	17,5	37,5	37,5	-	-	20	5,0	5,0	60,0	20,0	10,0	-
Toată splina*****	16	-	-	6,3	-	18,8	31,2	37,5	-	6,3	10	-	10,0	40,0	10,0	30,0	-
Diferența semnificativă dintre bărbați și femei	x2* = 65,98 d.f. = 6, p < 0,001																
	x2** = 118,22 d.f. = 3, p < 0,001																
	x2*** = 198,16 d.f. = 3, p < 0,001																
	x2**** = 39,10 d.f. = 3, p < 0,001																
	x2***** = 74,18 d.f. = 4, p < 0,001																
	x2***** = 35,11 d.f. = 3, p < 0,001																

Traumatismul în regiunea hilului lienal constituie 37,59 ± 2,84% (109 cazuri: bărbați – 72, femei – 37). Au fost stabilite diferențe semnificative în funcție de numărul de leziuni și de sex – 198,16 d.f. = 7 p < 0,001. Frecvența traumatismului în regiunea polului superior/posterior este egală cu 10,0 ± 1,76% (29 de cazuri: bărbați – 24, femei – 5). Diferența semnificativă în funcție de numărul de leziuni și de sex – x2 = 39,10 d.f. = 3, p < 0,001. Leziunile polului inferior/anterior au constituit 20,69 ± 2,38% (60 de cazuri: bărbați – 40, femei – 20). Au fost stabilite diferențe semnificative în funcție de numărul de leziuni și de sex – x2 = 74,18 d.f. = 4, p < 0,001. Splina s-a dovedit a fi total zdrobită în 26 de cazuri (bărbați – 16; femei – 10), ceea ce constituie 8,97 ± 1,68% din totalul cazurilor analizate. Diferențele sunt semnificative în funcție de numărul de traumatisme și de sex – x2 = 35,11 d.f. = 3, p < 0,001.

La fiecare al treilea pacient cu leziuni ale splinei s-au înregistrat leziuni din partea hilului lienal – 37,59 ± 2,84%. Distrucția polului inferior s-a constatat în 20,69 ± 2,38% de cazuri. A treia ca manifestare este fața diaframică, având o frecvență a leziunilor care echivalează cu 16,55 ± 2,18% din cazuri (fig. 1).

CONCLUZII

1. Traumatismul splenic izolat constituie 42,41 ± 2,9%, în timp ce frecvența politraumatismelor este

de 57,59 ± 2,9% din numărul total de leziuni ale splinei (290 de pacienți).

2. Leziunile sunt localizate mai frecvent în regiunea hilului splinei – 37,59 ± 2,84% din cazuri.

REFERINȚE

1. BEȚIȘOR, V. *Actualități în ortopedie-traumatologie*. Materialele Conferinței științifice anuale a colaboratorilor și studenților USMF. Chișinău, 1997, p. 15-27
2. DIACONESCU, M., COSTEA, I., TERINTE, R. *Rupturi „spontane”, „în doi timpi” și cele „oculte” ale splinei normale și patologice. Clasificări nozologice*. Chirurgia, vol. 96, București, 2001, p. 63-71
3. PALADII, I. *Diagnosticul și tratamentul traumatismelor abdominale*. Analele științifice ale USMF „Nicolae Testemițanu”. Probleme clinico-chirurgicale. V. 4, Chișinău, 2001, p. 61-64
4. ROJNOVEANU, Gh. *Traumatismele abdominale în cadrul politraumatismelor: particularități etiopatogenetice, algoritm de diagnostic și management medico-chirurgical*. Teză de doctor habilitat în medicină. Chișinău, 2008
5. VENTER, M.D. *Șase ani de TNO în traumatismele splinei – experiența SCUB*. Chirurgia. Număr special. Vol. 103, supliment 1, 2008. www: Revista chirurgica. Vo. S179

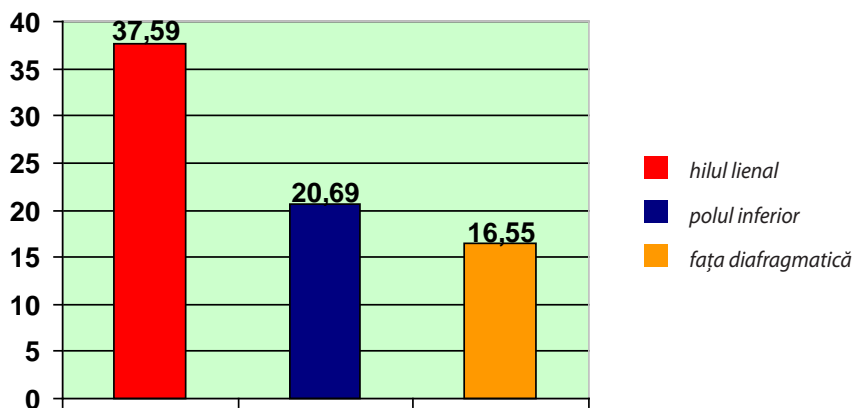

Fig. 1. Leziunile splinei după localizarea pe organ

6. БЕЛОКОНЕВ, В.И., ТЕРЕХИН, А.А. Особенности клиники, тактики и хирургического лечения поврежденных органов левого поддиафрагмального пространства. Хирургия, 2006, 8, с. 38-42

7. ГУДУМАК, В.С., КАШИНСКИЙ, Ю.Б., МАРЧЕНКО, В.П. Множественная и сочетанная травма, сопровождающаяся шоком. Кишинёв, 1993, 239 с.

8. ДЕМИДОВ, В.А. Травмы живота. Уральская Государственная медицинская академия. Кафедра хирургии ВУФ, www: urmedserv. Ru., 2001

9. ЕРМОЛОВ, А.С., АВАКУМОВ, М.М., СОКОЛОВ, В.А. Общие вопросы оказания медицинской помощи при сочетанной травме. Хирургия, 2003; 12: 7-11

10. КОЗЛОВ, И.З., ГОРШКОВ, С.З., ВОЛКОВ, В.С. Повреждения живота. Москва, 1988, 224 с.

11. КОРЛЭТЯНУ М.А., БЕЦИШОР В.К. Тяжёлые сочетанные черепно-мозговые травмы и повреждения опорно-двигательного аппарата. Кишинёв, Штиинца, 1990, 156 с.

12. ПУГАЧЁВ, А.Г., ФИНКЕЛЬСОН, Е.И. Закрытые повреждения органов брюшной полости у детей. Москва, 1981, 206 с.

13. ПИЛИПЕНКО-ШАПКИНА, А.П., СИПУХИН, Я.М., МОСКВИЧЁВ, В.Г. Закрытые травмы печени и селезёнки у детей. Владивосток, 1987

14. РАФИЕВ, С.Ф. Диагностика и лечение абдоминальных травм. Клиническая хирургия. 1986, 4, с. 52-55

15. СМОЛЯР, А.Н., ТКАЧЕВ, В.В., ТКЕШЕЛАШВИЛИ, Т.Т. Сочетанные ранения шеи, груди, живота и черепа. Хирургия, 2005, 2, с. 61

REZUMAT

Frecvența traumatismului lienal a fost stabilită în baza analizei a 154 595 de fișe medicale la Centrul Național științifico-practic de Medicină Urgentă (Chișinău), în perioada anilor 1999-2008. Traumatismul lienal a fost detectat în 290 de cazuri din numărul total de fișe examinate. Frecvența traumatismelor splenice izolate constituie $42,41 \pm 2,9\%$, politraumatismelor – $57,59 \pm 2,9\%$. La fiecare al treilea pacient cu leziuni ale splinei s-au înregistrat leziuni din partea hilului lienal.

ABSTRACT

Frequency of the lienal traumatisms was established by analyzing the data of the 154 595 medical records from the National Scientific and Practical Center of emergency medicine (Chisinau) during the period from 1999 to 2008. In 290 cases it was established quantitative traumatism of the spleen. The frequency of the isolated traumatisms of the spleen constituted $42,41 \pm 2,9\%$, and of the polytraumatism $57,59 \pm 2,9\%$. Every third patient with lienal lesions had trauma of the lienal hilum.

PRACTICA JUDICIARĂ ÎN DOMENIUL PI

REVISTA „INTELLECTUS” PUBLICĂ UNELE HOTĂRĂRI ALE INSTANTELOR JUDECĂTOREȘTI NAȚIONALE PE CAUZE DIN DOMENIUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE. TEXTELE PUBLICATE CONSTITUIE VARIANTE LIBER EXPUSE ALE TEXTELOR ORIGINALE ȘI NU AU STATUT OFICIAL. ORICE TRIMITERE LA PREZENTA SURSĂ URMEAZĂ A FI ÎNSOȚITĂ, ÎN MOD OBLIGATORIU, DE MENȚIUNEA PRIVIND STATUTUL SĂU NEOFICIAL. BAZA DE DATE AGEPI „PRACTICA JUDICIARĂ” ([HTTP://WWW.AGEPI.MD/MD/DECIZII_JUDECAT/](http://www.agepi.md/md/decizii_judecata/)) SE COMPLETEAZĂ CU HOTĂRĂRI ALE INSTANTELOR JUDECĂTOREȘTI, EMISE PE CAUZE DIN DOMENIUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE, ÎNCEPÂND CU 1 IANUARIE 2007.

LITIGII REFERITOARE LA MĂRCILE NOTORII

I.

Societatea cu răspundere limitată „SEVEX-PRIM” s-a adresat la 19 iulie 2011 în instanță cu cererea de chemare în judecată către Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) privind recunoaș-

terea notorietății mărcii figurative „CRISTINUȚA” nr. 17829 din 04.12.2007 pe piața din Republica Moldova, aplicată pe produsul alimentar *bastonașe dulci din porumb*.

În motivarea acțiunii sale, „SEVEX-PRIM” a indicat că încă în anul 2000 ÎI „Gherbovei Svetlana” a lansat pe piața din Republica Moldova mai multe tipuri de bastonașe dulci din porumb, înregistrând marca

figurativă „CRISTINUȚA” nr. 17829 pe numele titularului GHERBOVEI Svetlana. Ulterior, la data de 26.12.2008, întreprinderea a fost reorganizată în SRL „SEVEX-PRIM”. Activitatea întreprinderii reorganizate a fost axată de asemenea pe producerea bastonașelor din porumb. Marca comercială (semnul susceptibil de reprezentare grafică) și designul ambalajului au fost elaborate de Sergiu Aramă, administratorul ÎI „Gherbovei Svetlana”, fiind dezvoltate ulterior de SRL „SEVEX-PRIM”.

Examinând cererea titularului de modificare a datelor referitoare la marca înregistrată, la 15.06.2011 Departamentul Juridic al AGEPI a emis decizia de acceptare a modificărilor în ceea ce privește titlul mărcii, și anume, din: GHERBOVEI Svetlana, întreprindere individuală, MD, în: SRL „SEVEX-PRIM”, MD.

În acțiunea sa reclamantul susține că marca figurativă „CRISTINUȚA” nr. 17829 este notorie pe piața alimentară din Republica Moldova, obținând o mare valoare economică și fiind binecunoscută printre consumatorii autohtoni, care o asociază în imaginația lor cu un produs de calitate înaltă.

Deci, SRL „SEVEX-PRIM” solicită în instanță recunoașterea pe numele său a notorietății mărcii „CRISTINUȚA”, aplicate pe produsul alimentar bastonașe dulci din porumb, acesta constituind deja un brand pe piața alimentară din Republica Moldova.

II.

În referința prezentată în instanță de către reprezentantul Agenției de Stat pentru Proprietatea Intelectuală se spune că, **pentru a examina pe deplin și multilateral prezenta acțiune, instanța urmează a ține cont de următoarele:**

Art. 2 din Legea nr. 38/2008 stipulează: marca notorie este un semn cunoscut pe larg în Republica Moldova la data depunerii cererii de înregistrare a unei alte mărci sau la data priorității invocate în această cerere (în cadrul segmentului de public vizat pentru produsele și/sau serviciile cărora li se aplică marca dată), fără a fi necesară înregistrarea sau utilizarea mărcii notorii în Republica Moldova pentru ca aceasta să poată fi opusă înregistrării acestei noi mărci.

Conform art. 32(1) din Legea nr. 38/2008, în cazul apariției unui conflict ce afectează o marcă cunoscută pe larg în Republica Moldova, persoana interesată poate depune o cerere de recunoaștere a notorietății mărcii la Curtea de Apel Chișinău, prezentând probele necesare privind existența unei situații conflictuale în raport cu marca sa, din care să reiasă necesitatea recunoașterii notorietății mărcii pe care o deține persoana în cauză.

Art. 32(2) din Legea nr. 38/2008 stabilește că cererea de recunoaștere a notorietății mărcii va conține:

- a) o reproducere a mărcii și descrierea acesteia;
- b) indicarea datei de la care reclamantul solicită recunoașterea notorietății mărcii.

În cazul nostru, reclamantul, SRL „SEVEX-PRIM”, urmează să indice data de la care solicită recunoașterea notorietății mărcii „CRISTINUȚA” nr. 17829 din 04.12.2007.

Alineatul 3 al aceluiași articol prevede, de asemenea, că cererea de recunoaștere a notorietății mărcii trebuie să fie însoțită de documente ce adevăresc următoarele:

- a) titularul sau utilizatorul mărcii;
- b) lista produselor și/sau serviciilor cărora li se aplică marca;
- c) documentele ce demonstrează gradul de cunoaștere a mărcii în cadrul segmentului de public vizat pentru produsele și/sau serviciile cărora li se aplică marca;
- d) începutul și durata utilizării mărcii;
- e) aria geografică de utilizare a mărcii în Republica Moldova.

Prin urmare, reclamantul urmează să prezinte probe ce dovedesc gradul de cunoaștere a mărcii „CRISTINUȚA” în cadrul segmentului de public vizat pentru produsul *bastonașe dulci din porumb*.

Recunoașterea notorietății mărcii are drept consecință acordarea unei protecții mai largi, care va afecta în primul rând mărcile similare înregistrate. Mai mult ca atât, conform art. 9(1)c) din Legea nr. 38/2008, marca notorie permite titularului de a o invoca contra altor mărci, indiferent de faptul pentru care clase de produse sau servicii sunt înregistrate mărcile în cauză sau se solicită înregistrarea.

Reieșind din prevederile art. 8 din Legea nr. 38/2008, protecția unei mărcii notorii se asigură prin faptul că se refuză înregistrarea unei alte mărci în cazul în care aceasta este identică sau similară cu marca recunoscută ca fiind notorie pe teritoriul Republicii Moldova, produsele sau serviciile pentru care se solicită înregistrarea mărcii fiind identice sau similare cu cele pe care este aplicată marca notorie, indiferent de faptul dacă există sau nu riscul de confuzie în rândul consumatorilor. Totodată, trebuie să existe premisa că solicitantul mărcii depuse spre înregistrare ar putea obține un profit nejustificat din caracterul distinctiv sau renumele mărcii notorii sau că le-ar putea aduce atingere.

Totodată, chiar și fiind recunoscută drept notorie, marca trebuie să corespundă funcției sale de bază, și anume: să servească la deosebirea produselor și/sau serviciilor unei persoane juridice sau fizice de cele ale altor persoane fizice sau juridice. Din acest motiv, notorietatea mărcii este recunoscută pe numele unui anumit producător sau prestator de servicii.

Așadar, notorietatea unei mărci se constată de către instanța de judecată în baza probelor prezentate de solicitant, care trebuie să fie suficiente, concludente și să corespundă anumitelor cerințe.

În calitate de membru al Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI), Republica Moldova trebuie să țină cont de prevederile tratatelor internaționale gestionate de această Organizație, precum și de recomandările emise de aceasta și aprobate de Adunarea Generală a OMPI.

În contextul dat, urmează a fi menționată **Recomandarea comună referitoare la dispozițiile privind protecția mărcilor notorii**, aprobată la Adunarea Generală a OMPI din 20-29 septembrie 1999 (în continuare – Recomandarea OMPI).

Astfel, conform Recomandării OMPI, pentru ca o marcă să fie recunoscută notorie titularul ei urmează să prezinte probe care certifică următoarele:

- gradul de cunoaștere a mărcii în sectorul relevant de public;
- durata, intensitatea și aria geografică de utilizare a mărcii;
- durata, intensitatea și aria geografică de promovare a mărcii, inclusiv publicitatea, prezentarea la expoziții specializate etc.;
- durata și aria geografică în care s-a efectuat înregistrarea mărcii, în măsura în care aceasta corespunde mărcii pentru care se solicită notorietatea.

Una din probele de bază ce atestă gradul de cunoaștere a mărcii este Chestionarul (sondajul de opinie) efectuat în rândul consumatorilor. Cerințele față de Chestionar se regăsesc în Regulamentul privind recunoașterea notorietății mărcilor (inclusiv în Registrul actelor oficiale de reglementare a activității de întreprinzător, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1030 din 03.10.2005), elaborat în conformitate cu Recomandarea OMPI.

Astfel, în cadrul sondajului urmează a fi interviuate minimum 500 de persoane din cel puțin 3

localități, iar respondenții trebuie să dea răspuns la următoarele întrebări:

- dacă cunosc marca în cauză;
- să indice titularul mărcii în cauză sau producătorul produsului marcat cu o astfel de marcă;
- de când cunosc marca în cauză;
- aprecierea mărcii (notorie, faimoasă, renumită, bine cunoscută, cunoscută, slab cunoscută, necunoscută);
- aprecierea produsului (excelent, foarte bun, bun, mediu, nesatisfăcător etc.);
- alte întrebări rezonabile.

Totodată, este esențial faptul ca sondajul efectuat să fie axat anume pe marca realmente utilizată de producător.

Conform prevederilor art. 32(7) din Legea nr. 38/2008, nu poate fi recunoscută drept notorie o marcă care a devenit pe larg cunoscută după data priorității invocate în susținerea unei alte mărci identice sau similare depuse pe numele unui alt solicitant pentru produse și/sau servicii identice sau similare.

În cazul expus în prezentul material, în dependență de data de la care reclamantul SRL „SEVEX-PRIM” solicită să fie recunoscută notorietatea mărcii sale, instanța urmează să aprecieze dacă există circumstanțele menționate la art. 32(7) și să atragă în calitate de intervenienți accesorii persoanele terțe ce ar putea fi afectate, pentru ca acestea să se expună în privința recunoașterii no-

torietății mărcii „CRISTINUȚA”, iar reclamantul să-și determine poziția sa vis-à-vis de aceste mărci.

Totodată, ținem să menționăm faptul că AGEPI **nu poate participa în procesul dat în calitate de pârât**, deoarece nu i-au fost înaintate nici un fel de pretenții și nici nu au fost aduse probe care ar contesta procedurile realizate de către Agenție.

Deci, aprecierea faptului dacă marca „CRISTINUȚA” nr. 17829 din 04.12.2007 poate fi recunoscută drept notorie, precum și faptul dacă au fost prezentate suficiente probe în sprijinul acestei revendicări, ține de competența instanței de judecată.

III.

În cadrul examinării cauzei, reprezentantul reclamantului a susținut integral pretențiile invocate

în cererea de chemare în judecată și a solicitat admiterea acesteia, înaintând și o cerere de concretizare a cerințelor, prin care a solicitat recunoașterea

notorietății mărcii figurative „CRISTINUȚA” începând cu anul 2003, reieșind din faptul că primele tranzacții cu produsele pe care a fost aplicată această marcă au fost efectuate în anul 2003, fapt confirmat prin facturile fiscale prezentate.

Audiind explicațiile participanților la proces și analizând materialele prezentate, instanța de judecată a ajuns la concluzia că cererea SRL „SEVEX-PRIM” către AGEPI privind recunoașterea notorietății unei mărci este întemeiată și urmează a fi admisă.

Instanța a constatat faptul că, potrivit sondajului național privind nivelul de cunoaștere a mărcii

figurative „CRISTINUȚA” nr. 17829 în rândurile populației, efectuat în luna mai 2011 de către „IMAS Marketing and Pollis”, marca dată este cunoscută de mai mult de 30% din eșantionul chestionat. Din principalele date ale sondajului rezultă că 61% din persoanele care cunosc vreo marcă

de bastonașe au menționat spontan marca „CRISTINUȚA”.

După demonstrarea unei imagini color cu însemnele mărcii în cauză, gradul de recunoaștere a ajuns la 71% la nivelul eșantionului național, în timp ce la nivelul tinerilor sau adulților acesta atinge pragul de 89% și, respectiv, 84%.

Conform raportului de testare în magazine, s-a tras concluzia că circa 95% din respondenți s-au declarat a fi cumpărători ai bastonașelor „CRISTINUȚA”.

Analizând aceste probe, instanța de judecată consideră că cererea SRL „SEVEX-PRIM” privind recunoașterea notorietății mărcii „CRISTINUȚA”, aplicată pe bastonașele de porumb produse de firma în cauză, este întemeiată și urmează a fi admisă.

Totodată, din cauza că nu a fost confirmat prin probe faptul că marca „CRISTINUȚA” este cunoscută populației din anul 2003, aceasta urmează a fi recunoscută drept notorie din data efectuării sondajului de opinie referitor la nivelul de cunoaștere a mărcii respective în rândurile populației, efec-

tuat în luna mai 2011 de către „IMAS Marketing and Pollis”.

În contextul celor expuse, instanța de judecată a hotărât admiterea cererii de chemare în judecată a SRL „SEVEX-PRIM” și recunoașterea notorietății

mărcii figurative „CRISTINUȚA” nr. 17829, aplicată pe bastonașe dulci de porumb, pe numele SRL „SEVEX-PRIM” din data de 01 mai 2011.

Hotărârea este cu drept de recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 15 zile.

Pentru conformitate –

Rodica POPESCU, jurist principal,

Departamentul Juridic, AGEPI

Ana ZAVALISTÎI,

șef Secție Redacția „Intellectus” și mass-media, AGEPI

Consiliul științific:

dr. L. BOLOCAN (**președinte**), acad. V. CANȚER (**vicepreședinte**), acad. Gh. DUCA, acad. B. GAINA, acad. V. RUDIC, membru cor. C. GAINDRIC, dr. hab. I. BLIZNETZ (Federația Rusă), prof. dr. Emil BURZO (România), dr. hab. Gh. AVORNIC, dr. hab. A. BURIAN, dr. hab. V. DOROGAN, dr. hab. V. DULGHERU, prof., dr. hab. Maciej KOLWAS (Polonia), dr. hab. C. SPĂNU, prof. dr. Hubert SCHERRER (Franța), dr. hab. N. TARAN, dr. hab. P. ȚIBULIOV (Ucraina), dr. D. CHIROȘCA, dr. I. HOLBAN, dr. S. MUNTEANU, dr. V. ROȘ (România), dr. I.G. SANDU (România), dr. I. ȚÎGANAȘ, dr. V. VOLCINSCHI

Colegiul de redacție:

Președinte – dr. L. BOLOCAN

Membri:

Drept de autor și drepturi conexe – responsabil dr. I. ȚÎGANAȘ, N. BUGA

Proprietate industrială – responsabili dr. S. MUNTEANU, dr. S. LEVIȚCHI, T. JOVMIR, A. GUȘAN

Apărarea drepturilor de PI, Jurisprudență – responsabili A. MOISEI, P. BONDARESCO

Economia PI – responsabil dr. Iu. BADĂR

Inovare și transfer tehnologic – responsabili dr. Iu. BADĂR, T. JOVMIR

Tehnologii informaționale și PI – responsabil dr. hab. V. RUSANOVȘCHI, A. IONIȚĂ

Comunicări științifice – responsabili dr. S. MUNTEANU, dr. M. ROJNEVȘCHI

Cercetarea și potențialul uman – responsabil dr. hab. T. MUNTEANU

Calitatea cercetării și învățământului superior – responsabil dr. hab. V. MINCIUNĂ

Practica internațională în atestare și acreditare – responsabil dr. hab. V. PERJU

Proces editorial – responsabili A. ZAVALISTÎI, I. DIVIZA

Copertă, design, tehnoredactare – O. BALAN

Opiniile exprimate în revistă aparțin autorilor articolelor respective și nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere al coeditorilor. Responsabilitatea pentru conținutul articolelor revine în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției:

MD-2024, mun. Chișinău, Republica Moldova, str. Andrei Doga nr. 24, bl.1,

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI),

Redacția revistei "Intellectus"

Tel. (37322) 400-588, 400-586

E-mail: press@agepi.md; Ion.Diviza@agepi.md;

Ana.Zavalistai@agepi.md